

Voorontwerp van Decreet Programmadecreet bij de begroting 2026

MEMORIE VAN TOELICHTING

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Hoofdstuk 2. Cultuur, Jeugd Sport en Media

Afdeling 1. Stopzetting subsidies aan de vzw Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek

Artikel 2

De regeling voor subsidies aan de vzw Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek wordt opgeheven. In de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2026 wordt hiervoor immers geen subsidie meer voorzien.

Afdeling 2. Wijziging decreet van 15 juli 2011 houdende de erkenning van en de subsidieregeling voor het Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding en Vrede

Artikel 3

Ingevolge de besparingen in het kader van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2026 dient het minimumbedrag aan subsidies, vermeld in artikel 4, § 1 van het decreet van 15 juli 2011 houdende de erkenning van en de subsidieregeling voor het Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding en Vrede, te worden aangepast.

Hoofdstuk 3. Financiën en Begroting

Afdeling 1. Hervorming van de gunstregeling in de schenk- en erfbelasting voor familiale vennootschappen

Artikel 4 en 9

Met de voorliggende wijzigingen wordt uitvoering gegeven aan het Regeerakkoord 2024-2029, waarin de ambitie is opgenomen om onrechtmatige achterpoortjes te sluiten.

Het fiscaal gunstregime voor de overdracht van familiale ondernemingen en familiale vennootschappen houdt in dat, mits voldaan wordt aan een aantal voorwaarden, er een volledige vrijstelling geldt in de schenkbelasting (artikel 2.8.6.0.3 VCF e.v.) en een verlaagd tarief in de erfbelasting, met name 3% in rechte lijn en tussen partners of 7% bij vererving tussen alle andere personen (artikel 2.7.4.2.2 VCF e.v.). De voorwaarden voor de vrijstelling in de schenkbelasting en het verlaagd tarief in de erfbelasting zijn gelijklopend.

Deze fiscale maatregelen werden ingevoerd om de continuïteit van familiale ondernemingen en vennootschappen te bevorderen en zo in Vlaanderen een duurzame tewerkstelling te realiseren.

In de praktijk is gebleken dat soms wordt voorbijgegaan aan de ratio legis van de regeling en de gunstregeling als een fiscale optimalisatietechniek wordt gebruikt.

Het is geenszins de bedoeling dat zuiver privaat patrimonium onder de vrijstelling of aan het verminderd tarief wordt overgedragen.

Om dit te voorkomen worden bij ondernemingen de onroerende goederen die hoofdzakelijk tot bewoning worden aangewend of bestemd zijn, decretaal van de gunstregeling uitgesloten.

Met hetzelfde doel voor ogen werd bepaald dat de aandelen van vennootschappen zonder reële economische activiteit niet onder de gunstregeling kunnen worden overgedragen.

Familiale vennootschappen worden geacht geen reële economische activiteit te hebben, wanneer ze cumulatief voldoen aan twee parameters. Deze parameters zijn eerder technische bepalingen die een mathematisch criterium invoeren: een vennootschap die te veel onroerende goederen heeft, zonder dat dit gecompenseerd wordt door voldoende personeelslast, wordt uitgesloten van het gunstregime, behoudens tegenbewijs.

Intussen is gebleken dat de decretaal voorziene parameters niet altijd kunnen verhinderen dat ander patrimonium dan bedrijfsgerelateerd patrimonium wordt overgedragen.

Zo zal een vennootschap die niet cumulatief voldoet aan beide parameters, geacht worden een reële economische activiteit te hebben, ook al is het voormelde privaat patrimonium aanwezig.

In het arrest 51/2023 van 23 maart 2023 van het Grondwettelijk Hof, werd de interpretatie van het hof van beroep te Gent in het zogenaamde *Beenhouwerij-arrest* gevolgd. Er werd geoordeeld dat het niet onredelijk is, behoudens in geval van fiscaal misbruik, dat de gunstregeling van toepassing is op de gehele waarde van de aandelen van zogenaamde hybride vennootschappen, die naast het uitoefenen van een kwalificerende activiteit, eveneens eigenaar zijn van private onroerende goederen, die niet ten dienste staan van de kwalificerende activiteit.

Met de voorgestelde wijzigingen wordt residentieel onroerend goed, naar analogie met de regeling voor familiale ondernemingen, ook bij familiale vennootschappen rechtstreeks van de gunstregeling uitgesloten.

In artikel 2.7.4.2.2 en artikel 2.8.6.0.3 VCF worden volgende wijzigingen aangebracht:

In paragraaf 1, punt 1° wordt het woord 'hoofdzakelijk' geschrapt. Deze term is voor interpretatie vatbaar en kan bijgevolg tot verwarring leiden. Deze schrapping is louter een verduidelijking en brengt geen inhoudelijke wijzigingen met zich mee. Hoe de aanwending of de bestemming van een onroerend goed moet worden nagegaan wordt nog steeds bepaald door artikel 2.8.6.0.5 VCF. Voor de erfbelasting wordt door artikel 7 een parallelle bepaling, artikel 2.7.4.2.6 VCF, ingevoegd.

In hetzelfde punt wordt verduidelijkt dat bouwgronden niet onder de gunstmaatregel kunnen worden overgedragen. Dat is ook onder de huidige regeling voor familiale ondernemingen het geval. Bouwgronden worden beschouwd als "onroerende goederen die hoofdzakelijk tot bewoning worden aangewend of bestemd". Met het oog op het bevorderen van de rechtszekerheid, wordt dit expliciet verankerd in de regelgeving, zowel ten aanzien van familiale ondernemingen als van familiale vennootschappen.

Zoals in de huidige regelgeving voor familiale ondernemingen al het geval is, wordt in paragraaf 1, punt 2° de overdracht van 'onroerende goederen die tot bewoning

worden aangewend of zijn bestemd', met inbegrip van bouwgronden, van het toepassingsgebied van de gunstmaatregel uitgesloten. Aangezien het voorwerp van de overdracht binnen het kader van een familiale vennootschap de aandelen (roerende goederen) zijn, kan de verkoopwaarde van de "woningen" (onroerend) die zich in het actief van de vennootschap bevinden niet rechtstreeks als grondslag van de heffing dienen.

Er dient dus rekening gehouden te worden met de mate waarin de waarde van deze onroerende goederen gereflecteerd wordt in de waarde van de aandelen van de vennootschap.

Het beoogde doel wordt gerealiseerd door de verkoopwaarde van de aandelen van de familiale vennootschap en het gedeelte van die waarde waarvoor het gunstregime niet kan worden genoten, te laten vaststellen door een bedrijfsrevisor of een gecertificeerd accountant in een verplicht verslag, dat wordt ingevoerd door artikel 11 en 12.

De tussenkomst van deze beroepsgroepen biedt een garantie voor kwaliteit en onafhankelijkheid, aangezien ze zijn onderworpen aan een strikt wettelijk en deontologisch kader dat hun onpartijdigheid, objectiviteit en professionaliteit waarborgt. Bovendien is hun werk onderhevig aan toezicht, kwaliteitscontrole en tuchtrecht.

In het verplicht verslag dient de verkoopwaarde geraamd te worden van de volle eigendom van de overgedragen aandelen. Tevens dient ook het gedeelte van die waarde te worden geraamd dat wordt bepaald door de verkoopwaarde van het residentieel vastgoed in de familiale vennootschap of in de participatie van de familiale vennootschap in haar dochtervennootschappen. De vrijstelling (schenkelbelasting) of het verlaagde vlak tarief (erfbelasting) kan enkel worden toegepast op de restwaarde, met name het verschil tussen de eerst vermelde waarde en de tweede waarde.

Voor de uitsluiting van het residentieel vastgoed uit de gunstmaatregel, dient de volledige groepsstructuur in overweging te worden genomen, ongeacht of deze zelf een handelsactiviteit uitoefent. Indien een holding als actieve vennootschap wordt beschouwd, wordt de gunstmaatregel op basis van de huidige regelgeving toegepast zonder verdere toetsing van de aard van de activa van de onderliggende vennootschappen. Dit impliceert dat wanneer een dochtervennootschap residentieel vastgoed aanhoudt, dit alsnog in aanmerking zou komen voor de gunstmaatregel. Om dergelijke optimalisatie te vermijden wordt bepaald dat de gunstmaatregel niet van toepassing is op het gedeelte van de waarde van de aandelen dat het residentieel vastgoed in de familiale vennootschap, en in voorkomend geval in participaties van minstens 10% van de familiale vennootschap in haar dochtervennootschappen, vertegenwoordigt. Een participatie van minder dan 10% heeft een verwaarloosbaar belang. Voor dergelijke kleine participaties dient bijgevolg niet te worden nagegaan in welke mate de waarde van het residentieel vastgoed gereflecteerd wordt in de waarde van de aandelen van de dochtervennootschap.

In lijn met de rechtstreekse uitsluiting van deze goederen van het gunstregime, wordt de beoordeling van de 'reële economische activiteit' in paragraaf 2, punt 2° geschrapt. Deze beoordeling was gebaseerd op een kunstmatig begrip met manipuleerbare parameters, die naar aanleiding van het Beenhouwerij-arrest van het Grondwettelijk Hof hun betekenis hebben verloren.

Het begrip "reële economische activiteit" en de daaraan verbonden parameters worden nu geschrapt. In plaats daarvan wordt het oneigenlijke gebruik van de gunstmaatregel rechtstreeks verhinderd door de waarde van de aandelen, die het residentieel vastgoed vertegenwoordigen, uit te sluiten van de gunstmaatregel.

Met deze wijzigingen wordt dus afgestapt van het alles-of-niets verhaal en wordt het onderscheid in behandeling tussen familiale ondernemingen en vennootschappen weggewerkt, met respect voor de eigenheid van deze rechtsvormen.

Artikel 5 en 9

Aan artikel 2.7.4.2.3 en artikel 2.8.6.0.6 VCF, waarin de voorwaarden voor het behoud van het gunstregime zijn bepaald, worden de volgende wijzigingen aangebracht.

In de eerste paragraaf wordt het woord "hoofdzakelijk" geschrapt.

Paragraaf 2 wordt vervangen door een nieuwe paragraaf 2. In punt 3°, wordt verduidelijkt dat de termijn waarvoor een jaarrekening of geconsolideerde jaarrekening moet worden opgesteld, ingaat op de datum van het overlijden van de erflater, respectievelijk de datum van de authentieke schenkingsakte.

In punt 4°, van diezelfde paragraaf, wordt een verduidelijking aangebracht aan de continuïteitsvoorwaarde. Wanneer de familiale vennootschap een kapitaalvennootschap is, mag het kapitaal gedurende drie jaar 'op geen enkel moment dalen' door uitkeringen of terugbetalingen.

Tot slot wordt in datzelfde punt 4°, b) een wijziging opgenomen voor kapitaallose vennootschappen. Naar aanleiding van de hervorming van het vennootschapsrecht werd in het decreet van 21 december 2018 houdende diverse fiscale bepalingen geopteerd voor het eigen vermogen als alternatief voor de vereiste van kapitaalbehoud bij kapitaallose vennootschappen. Er werd bepaald dat het eigen vermogen gedurende drie jaar niet mag dalen door uitkeringen of terugbetalingen tot onder het bedrag van de tot op de datum het overlijden of van de authentieke schenkingsakte verrichte inbrengen. In de praktijk is gebleken dat het correct beoordelen van deze voorwaarde uitdagingen met zich meebracht. Verrichte inbrengen maken, net als reserves, maar een deel uit van het eigen vermogen. Hierdoor belet de huidige regelgeving niet dat vennootschappen met veel reserves toch over de mogelijkheid beschikken om uitkeringen of terugbetalingen te doen. Om hieraan tegemoet te komen, wordt bepaald dat de verrichte inbrengen gedurende drie jaar op geen enkel moment mogen dalen door uitkeringen of terugbetalingen tot onder het bedrag van de tot op de datum van het overlijden of de authentieke schenkingsakte verrichte inbrengen, zoals blijkt uit de jaarrekening.

Artikel 6 en 10

In artikel 2.7.4.2.4 en artikel 2.8.6.0.7 VCF worden de gevolgen bepaald van het niet-ervullen van de voorwaarden voor het behoud van de gunstmaatregel. Indien een kapitaalvermindering of een vermindering van het eigen vermogen (thans de verrichte inbrengen) onder een bepaalde grens wordt doorgevoerd binnen een periode van drie jaar sinds de datum van overlijden of de authentieke akte wordt niet voldaan aan de continuïteitsvoorwaarde, bepaald in artikel 2.7.4.2.3, §2, 3° en artikel 2.8.6.0.6, §2, 3° VCF. Bijgevolg stelt artikel 2.7.4.2.4, §1, 3° lid en §2, 3° lid VCF (artikel 2.8.6.0.7, §1, 3° lid en §2, 3° lid VCF) dat de erfbelasting (schenkbelasting) evenredig verschuldigd is tegen het tarief, vermeld in artikel 2.7.4.1.1 VCF (artikel 2.8.4.1.1 VCF), zonder toepassing van het verlaagde tarief (de vrijstelling).

Er dient met andere woorden een aanvullende aanslag te worden gevestigd.

De berekeningswijze van de aanvullende registratiebelasting naar aanleiding van een kapitaalsvermindering maakte het voorwerp uit van een aantal geschillen. Op 13 december 2024 volgde een uitspraak van het Hof van Cassatie. In haar arrest

C.23.0443.N stelde het Hof dat een evenredige naheffing inhoudt dat de schenkbelasting moet worden geheven op het bedrag waarmee het kapitaal wordt verminderd, in de verhouding dat de aan de begiftigde geschonken aandelen tot het totaal aantal aandelen in de vennootschap staan.

Om hieraan tegemoet te komen werd de bewoording aangepast overeenkomstig het bovenvermelde arrest van het Hof van Cassatie.

Artikel 7

Naar analogie met artikel 2.8.6.0.5 VCF voor de registratiebelasting, wordt in een nieuw artikel 2.7.4.2.6 VCF voorzien voor de erfbelasting. Deze bepaling omschrijft hoe voor de toepassing van artikel 2.7.4.2.2 en artikel 2.7.4.2.3, §1, 2° VCF de aanwending of de bestemming van een onroerend goed moet worden nagegaan.

Artikel 11 en 12

Met het oog op het bepalen van de waarde van de aandelen van de familiale vennootschap en het aandeel van die waardering dat de "woningen" en "bouwgronden" in de familiale vennootschap, of in haar dochtervennootschappen, vertegenwoordigt, wordt in artikel 3.3.1.0.8, §1, punt 14°, b) VCF een onderverdeling 8) toegevoegd en in artikel 3.12.3.0.1, §5, tweede lid VCF een punt 5° toegevoegd, dat voorziet in de verplichting om een verslag van een bedrijfsrevisor, die niet de commissaris is, en die is ingeschreven in het openbaar register, vermeld in artikel 10, §1 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, of een gecertificeerd accountant zoals bedoeld in artikel 4 van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur, over te maken.

Dit verslag moet voorafgaandelijk aan de schenking gedateerd zijn en binnen zeven dagen vanaf de eerste werkdag die volgt op de datum van registratie van de authentieke schenkingsakte aan de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie worden ingediend. Om het verlaagd tarief in de erfbelasting te verkrijgen moet eenzelfde verslag bij de aangifte van nalatenschap worden gevoegd.

Het verslag vermeldt de gegevens die noodzakelijk zijn om het gunstregime toe te passen en te controleren.

Artikel 13 en 14

Om rechtszekerheid te verstrekken aan personen die een beroep willen doen op de vrijstelling in de schenkbelasting werd bij de overname van de dienst van de belastingen op 1 januari 2015, door de Vlaamse belastingdienst, in de mogelijkheid voorzien om voorafgaand aan de schenking een attest aan te vragen dat vermeldt of op het moment van het verzoek aan de voorwaarden is voldaan.

Dit voorafgaande attest wordt door de voorgestelde wijzigingen uitgebreid met de mogelijkheid om een bevestiging te krijgen over de waardering van de aandelen in het door de bedrijfsrevisor of accountant opgestelde verslag. In de erfbelasting wordt ook in de mogelijkheid voorzien. Aangezien de toepassingsvoorwaarden, vermeld in artikel 2.7.4.2.2 VCF, onherroepelijk vaststaan op datum van het overlijden, wordt de mogelijkheid om een bindend attest te bekomen in de erfbelasting beperkt tot de waardering.

Het verzoek tot het bekomen van een attest over de waardering van de aandelen, moet in de erfbelasting worden ingediend binnen dertig dagen na datum van het verslag van de bedrijfsrevisor of gecertificeerd accountant. Aangezien bij toepassing van de gunstmaatregel in de schenkbelasting de schenking zal plaatsvinden op een niet nader bepaald toekomstige datum, dient de aanvraag van

het voorafgaand attest in de schenkbelasting te gebeuren binnen dertig dagen vanaf de referentiedatum, zijnde de datum waarop de waardebepaling van de aandelen gebeurde, vermeld in het verslag van de bedrijfsrevisor of gecertificeerd accountant.

Het attest wordt verleend binnen de 60 dagen na ontvangst van het verzoek. Deze termijn wordt geschorst ingeval van ontbrekende gegevens of bescheiden.

Het attest is bindend voor de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie. Indien een attest voor het gunstregime in de erfbelasting wordt verleend, wordt het voor de berekening van de erfbelasting gebruikt.

Een voorafgaand attest voor het gunstregime in de schenkbelasting kan gelet op het algemeen principe van artikel 2.8.7.0.2 VCF slechts indicatief zijn en niet automatisch leiden tot een vrijstelling van de schenkbelasting. Artikel 2.8.7.0.2 VCF bepaalt immers dat de belastingplicht, de belastbare grondslag, het tarief, de vrijstelling en de verminderingen worden bepaald door het ogenblik waarop de rechtshandeling is gesteld.

Gelet op het feit dat het attest aan de schenking voorafgaat, kan de belanghebbende door middel van het attest op basis van de gegevens die door hem worden aangeleverd maar zekerheid bekomen over de beoordeling van de voorwaarden op het moment van het verzoek en de waardering op de in het verslag van de bedrijfsrevisor of gecertificeerd accountant opgenomen referentiedatum.

Ingevolge het vertrouwensbeginsel kan de aanvrager er evenwel redelijkerwijze van uitgaan dat een voorafgaand attest, ook in geval van schenking de nodige rechtszekerheid biedt voor zover de door hem aangeleverde gegevens juist en volledig zijn en de omstandigheden op het moment van het verzoek tot het afleveren van het attest niet wijzigen ten opzichte van deze bij de schenking. De waardering van aandelen kan ook door omstandigheden, buiten de wil van de aanvrager wijzigen. Rekening houdend met de volatiliteit van aandelen en teneinde de rechtszekerheid in hoofde van de aanvrager te maximaliseren, wordt de geldigheid van het voorafgaande attest over de waardering in de schenkbelasting beperkt tot zestig dagen.

Artikel 15

De voorgestelde wijzigingen treden op 1 januari 2026 in werking en zijn van toepassing op alle authentieke schenkingsakten die worden verleden vanaf die datum. De verplichting om een verslag van een bedrijfsrevisor of gecertificeerd accountant in te dienen binnen een termijn van zeven dagen vanaf de werkdag die volgt op de datum van registratie van de authentieke akte, vergt de nodige voorbereidingen voorafgaandelijk aan de akte. Om te vermijden dat partijen niet tijdig aan deze verplichting kunnen voldoen en bijgevolg geen aanspraak zouden kunnen maken op het gunstregime in de schenkbelasting, wordt in een tijdelijke regeling voorzien.

Als de authentieke akte tussen de inwerkingtreding van het decreet, namelijk 1 januari 2026, en 31 maart 2026 wordt verleden, wordt de indieningstermijn van het verslag van de bedrijfsrevisor of gecertificeerd accountant verlengd met 60 dagen. Deze termijnverlenging biedt partijen de mogelijkheid om na het verlijden van de akte een verslag te laten opstellen en alsnog aan de voorwaarden voor het verlaagd tarief te voldoen. Als het verslag na de akte wordt opgesteld, dient het verslag de datum van de authentieke akte als referentiedatum voor de waardebepaling te nemen.

Band met de begroting

De budgettaire meeropbrengsten omwille van de uitsluiting van residentieel vastgoed uit de waarde van de aandelen van de familiale vennootschappen kan geraamd worden op 12.994.724 euro.

In de schenkbelasting bedraagt de belastbare grondslag 6,7 miljard. Van 1,7 miljard hebben we kunnen vaststellen dat het van vennootschappen is met vastgoed. Er wordt verondersteld dat 15% van de 1,7 miljard residentieel vastgoed betreft. Bij toepassing van het tarief schenkbelasting van 3 % op deze grondslag (7% komt bijna niet voor) resulteert dit in 7,650 miljoen euro ontvangsten.

Schenkbelasting	familiale vennootschappen	6.700.000.000
	vennootschappen met vastgoed	1.700.000.000
	residentieel vastgoed 15%	255.000.000
	rechten bij tarief 3%	7.650.000

In de erfbelasting bedraagt de belastbare grondslag 180 miljoen euro (vennootschappen en ondernemingen). Er wordt geraamd dat 80% betrekking heeft op vennootschappen. Opnieuw wordt veronderstelt dat er 15% residentieel vastgoed is. Bij toepassing van een tarief van 24% (27% -3%) in de rechte lijn en 48% (55% - 7%) in de zijlijn resulteert dit in 5,344 miljoen euro ontvangsten.

Erfbelasting		Fam ondn en venn	80% venn	15% residentieel		rechten
	Rechte lijn	174.391.520	139.513.216	20.926.982	24%	5.022.476
	Zijlijn	5.594.582	4.475.665	671.350	48%	322.248
		179.986.102	143.988.882	21.598.332		5.344.724
Totaal						12.994.724

Afdeling 2. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de invoering in de erfbelasting van een singlevermindering en versterking van de vrijstelling in voordeel van de langstlevende partner.

A. Situering

De erfbelasting is de Vlaamse belasting op nalatenschappen. Deze wordt berekend op de waarde van de goederen die de overledene nalaat volgens verschillende tarieven, die afhankelijk zijn van de verwantschap met de overledene en de omvang van de erfenis.

Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 (*Parl.St. VI.Parl. 2024-25, nr. 31/1*) bevat de ambitie om te werken aan een rechtvaardig en eerlijk fiscaal beleid dat gebouwd is op drie pijlers: hervormen, vereenvoudigen en handhaven.

Een van de hervormingen is de verlaging van de erfbelasting. Iedereen moet kunnen genieten van een lagere erfbelasting, waarbij in eerste instantie de focus wordt gelegd op de kleine en middelgrote erfenissen. Daarnaast is er ook specifieke aandacht voor de situatie waarbij een overledene niemand nalaat of kan begiftigen in rechte lijn.

Dit voornemen van de Vlaamse Regering werd ook vertaald naar de Beleidsnota Financiën en begroting 2024-2029. Het is een voornemen dat veel aandacht krijgt: de erfbelasting zal immers vroeg of laat iedere Vlaming direct of indirect aanbelangen. In het Vlaams Parlement worden tal van vragen hierover gesteld,

ook parlementaire initiatieven worden genomen. De Vlamingen zijn begrijpelijk bezorgd over het lot van hun toekomstige nalatenschap, of over de nalatenschap waarvan zij verwachten vroeg of laat een deel te bekomen.

Ook de Beleids- en begrotingstoelichting 2025 bevat de doelstelling binnen het beleidsveld fiscaliteit om te streven naar een belastingstelsel dat eenvoud en rechtvaardigheid verenigt en tegelijkertijd een antwoord biedt op actuele maatschappelijke uitdagingen.

Met de voorliggende bepalingen worden een aantal doelstellingen concreet gerealiseerd.

Met deze eerste hervorming voert de Vlaamse Regering een singlevermindering in die ten goede komt aan de verkrijgers van de nalatenschap van een alleenstaande zonder kinderen. Tevens wordt het bestaande roerend partnerabattement verhoogd, in het voordeel van de langstlevende partner van de overledene.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De Vlaamse Regering wil met deze hervorming verder gaan op de weg die de vorige Vlaamse Regeringen zijn ingeslagen om gevolg te geven aan de maatschappelijke verzuchting om de fiscale druk op erfenissen te verlagen.

Een erfbelasting met (te) hoge tarieven wordt doorgaans als onrechtvaardig aanvoeld. Veelal heeft de erflater een vermogen opgebouwd met gespaarde inkomsten uit arbeid, met onroerend bezit waarvoor een langdurig hypothecair krediet werd afgesloten, en/ of met enkele bestanddelen die werden verworven uit een nalatenschap of via schenking.

De Vlaamse Regering wil aan die bekommernis verder tegemoet komen, met de aandachtspunten uit het regeerakkoord die hiervoor al werden aangegeven.

Voor verkrijgingen tussen partners weegt het voormelde gevoel van onrechtvaardigheid nog meer door. Wanneer echtgenoten of samenwonende partners samen een vermogen hebben opgebouwd door jarenlange bijdragen van elk van beiden, doorgaans door beroepsactiviteiten, wordt een taxatie van de overlevende partner bij het overlijden van één van beiden als onbillijk en overdreven ervaren.

De Vlaamse Regering wil nu verder inspelen op de specifieke maatschappelijke nood om de fiscale druk op verkrijgingen tussen echtgenoten en tussen partners, wanneer één van beiden overlijdt, verder te verminderen.

Er zijn hierin de afgelopen jaren al verscheidene stappen gezet. Dat gebeurde onder meer in 2007 via de invoering van de vrijstelling van de gezinswoning voor de langstlevende partner. Echtgenoten en feitelijk of wettelijk samenwonende partners worden momenteel in de erfbelasting vrijgesteld voor de verkrijgingen van het geheel of gedeelte van het onroerend goed dat dienstig is als gezinswoning. Deze maatregel, die goed gekend is geworden, heeft zijn verdiensten zeker aangetoond. De gezinswoning hoeft niet langer verkocht te worden om de erfbelasting te kunnen betalen, een belangrijke zekerheid en geruststelling voor de langstlevende partner. De Vlaamse Regering wil onder geen enkel beding raken aan deze belangrijke vrijstelling die onverminderd behouden blijft.

Daarnaast heeft de Vlaamse Regering in 2018 het 'partnerabattement' ingevoerd voor situaties van partners die door omstandigheden op de dag van het overlijden van één van hen geen gezinswoning meer hebben of nog geen gezinswoning

hebben, terwijl deze misschien wel reeds in aanbouw was, of een aankoop nakend was. Een abbatement is een (voet)vrijstelling van erfbelasting voor een deel van het nagelaten vermogen. Het partnerabattement wordt toegepast op de roerende goederen, bijvoorbeeld geldsommen, die bij het overlijden van de eerststervende partner aan de langstlevende worden nagelaten.

Met voorliggende eerste fase van de hervorming wil de Vlaamse Regering het bedrag van dit partnerabattement verhogen, zoals in de artikelsgewijze bespreking wordt toegelicht. Deze aanpassing biedt de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner een bijkomende lastenvermindering.

Daarnaast heeft de Vlaamse Regering aandacht voor de erflaters die op de dag van hun overlijden geen partner en geen kinderen (meer) hebben.

Het percentage alleenwonenden neemt in het Vlaamse Gewest steeds toe: 11,9% in 2022, 13% in 2023 en 14,4% in 2024. Dat zijn bijna 1 miljoen alleenstaanden in het Vlaamse Gewest. Daarnaast neemt het relatieve aandeel van het 'klassieke' gezin met kinderen in de diversiteit aan samenlevingsvormen geleidelijk af: 27,5% in 2022, 25,8 % in 2023 en 24,2% in 2024.¹

De Vlaamse Regering wenst rekening te houden met deze maatschappelijke evolutie.

De nalatenschap van een alleenstaande zonder kinderen wordt in de erfbelasting doorgaans aan de hoogste tarieven belast, omdat de nalatenschap toekomt aan een verdere verwante of een niet-verwante persoon. Nochtans kan de erflater met die verkrijger een zeer hechte affectieve band gehad hebben. Het verschil in tarieven die gelden voor een verkrijging in rechte lijn en tussen partners (en daarmee gelijkgestelde verkrijgingen) enerzijds, en de tarieven die gelden voor andere verkrijgingen anderzijds, wordt nog vaak als te groot ervaren.

De Vlaamse Regering heeft in 2018 voor deze categorie reeds belangrijke ingrepen doorgevoerd. Met het hervormde erfrecht kreeg een erflater toen een verruimde beschikkingsvrijheid. Om deze mogelijkheid fiscaal te ondersteunen, heeft de Vlaamse Regering de tarificatie van de erfbelasting op nalatenschappen die toekomen buiten de rechte lijn of tussen partners sterk gematigd. Die hoge tarificatie dreigde een rem te vormen op de nieuw bekomen beschikkingsvrijheid. Met de zogenaamde 'vriendenerfenis' heeft de vorige Vlaamse Regering vervolgens getracht een bijkomende mogelijkheid tot verzachting van de fiscale druk te bieden. Een gedeelte van een erfenis kon worden nagelaten aan een of meerdere goede vrienden of verre familieleden, waarbij dat gedeelte werd belast aan de tarieven van toepassing op verkrijgingen in rechte lijn of tussen partners.

Tot nog toe is het effect van die vriendenerfenis eerder beperkt gebleven.²

De Vlaamse Regering wil dit instrument nu versterken en aantrekkelijker maken met het invoeren van een zogenaamde 'singlevermindering', zoals hierna uiteengezet.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

De voorliggende hervorming omvat concreet twee belangrijke nieuwigheden, om een antwoord te bieden op de uitdagingen die hiervoor werden toegelicht. Deze

¹ <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-positie-in-het-huishouden>.

² In het aanslagjaar 2022 werd in 270 dossiers voor 691 begunstigden gebruik gemaakt van de vriendenerfenis. Voor 2023 gaat het over 434 dossiers en 1070 begunstigden.

hervorming wordt ingevoerd vanaf 1 januari 2026, voor overlijdens die vanaf deze datum zullen plaatshebben.

Vooreerst wordt het bedrag van het bestaande partnerabattement voor roerende goederen opgetrokken.

Het bedrag van deze voetvrijstelling, momenteel gelijk aan 50.000 euro op het roerend gedeelte van de verkrijging van de langstlevende, wordt met deze hervorming aanzienlijk verhoogd tot 75.000 euro vanaf 1 januari 2026.

Daarnaast biedt de Vlaamse Regering een erflater, zonder kinderen of partner, een nieuwe mogelijkheid om een verre verwant of dierbare aan te wijzen wiens verkrijging, tot maximum 100.000 euro, belast wordt aan een voordelig, progressief tarief. De erflater zal daarvoor één of meer begunstigden, natuurlijke personen, kunnen aanwijzen in een testament. Het is een voordeel dat wordt voorbehouden voor nalatenschappen van kinderloze singles, vandaar de benaming singlevermindering.

De vriendenerfenis zal geleidelijk uitdoven. De toekomstige begunstigden die vermeld worden in een testament dat ten laatste op 31 december 2025 wordt opgemaakt, kunnen de vermindering van de vriendenerfenis nog aanvragen conform de bestaande regelgeving. Zo wordt vermeden dat testators zich genoodzaakt zouden voelen om een opgemaakt testament onverwijld te gaan wijzigen.

De vermeldingen van de vriendenerfenis in testamenten die op 1 januari 2026 of op een latere datum worden opgemaakt, zullen echter fiscaal geen uitwerking meer krijgen. Met de nieuwe 'singlevermindering' krijgt een erflater zonder partner en zonder kinderen een krachtig en efficiënt alternatief voor de uitdovende vriendenerfenis aangeboden.

Als een erflater volgens de geldende voorwaarden één of meer begunstigden van de nieuwe singlevermindering heeft aangewezen, en in eenzelfde of in een ander testament een of meer begunstigden van de vriendenerfenis heeft aangewezen, en deze begunstigden formuleren elk een aanvraag tot toepassing van deze verschillende gunstregelingen, zal voor de erfbelasting enkel gevolg worden verleend aan de aanvraag tot toepassing van de nieuwe singlevermindering.

Voor een uitgebreide toelichting over deze hervorming kan verwezen worden naar de artikelsgewijze toelichting.

Een volledig schematisch overzicht van de hervormingen gaat hierbij:

Langstlevende partner en rechte lijn	Huidig	01/01/2026
Schijven		
Laagste schijf	0,01 t.e.m. 50.000	0,01 t.e.m. 50.000
Middelste schijf	50.000,01 t.e.m. 250.000	50.000,01 t.e.m. 250.000
Hoogste schijf	> 250.000	> 250.000
Tarieven (%)	3 / 9 / 27	3 / 9 / 27
Voetvrijstelling		
Partner: roerend	50.000	75.000

Broers en zussen	Huidig	01/01/2026
Schijven		
Laagste schijf	0,01 t.e.m. 35.000	0,01 t.e.m. 35.000
Middelste schijf	35.000,01 t.e.m. 75.000	35.000,01 t.e.m. 75.000
Hoogste schijf	> 75.000	> 75.000
Tarieven (%)	25 / 30 / 55	25 / 30 / 55
Single-vermindering vanaf 01/01/2026		100.000

Anderen	Huidig	01/01/2026
Schijven		
Laagste schijf	0,01 t.e.m. 35.000	0,01 t.e.m. 35.000
Middelste schijf	35.000,01 t.e.m. 75.000	35.000,01 t.e.m. 75.000
Hoogste schijf	> 75.000	> 75.000
Tarieven (%)	25 / 45 / 55	25 / 45 / 55
Single-vermindering vanaf 01/01/2026		100.000

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 16

Deze bepaling maakt duidelijk hoe het bestaande abatement ten gunste van een erfopvolger met een handicap zal worden toegepast in de erfbelasting wanneer deze verkrijger tevens door de erflater is aangewezen als begunstigde van de singlevermindering (zoals beschreven in de nieuwe bepaling, artikel 2.7.4.2.5 Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF)), opgenomen in artikel 17).

Om het voordeel van het abatement voor een erfopvolger met een handicap maximaal te blijven benutten, wordt voorzien dat dit abatement in de eerste plaats in mindering wordt gebracht van het gedeelte van de verkrijging dat belastbaar blijft aan het tarief vermeld in tabel II van het artikel 2.7.4.1.1 van de VCF. Bij uitputting van dit gedeelte, wordt vervolgens het resterende gedeelte van het abatement in mindering gebracht van het deel van de verkrijging dat aan het verlaagde tarief overeenkomstig het nieuwe artikel 2.7.4.2.5 VCF, is onderworpen.

Artikel 17

Paragraaf 1 van deze bepaling voorziet de invoering van een zogenaamde 'singlevermindering' in artikel 2.7.4.2.5 VCF.

Verkrijgingen door natuurlijke personen die belast worden aan het tarief, vermeld in tabel II van artikel 2.7.4.1.1 van de VCF, kunnen voortaan belast worden aan een nieuw verlaagd en progressief tarief:

- van 3% voor het gedeelte van de nettoverkrijging dat kleiner is dan of gelijk is aan 50.000 euro;
- van 9% voor het gedeelte van de nettoverkrijging dat groter is dan 50.000 euro en niet meer bedraagt dan 100.000 euro.

Dit blijft weliswaar beperkt tot een nettoverkrijging van maximum 100.000 euro per nalatenschap en mits voldaan aan de formele vereisten gesteld in deze bepaling.

Voormeld progressief tarief wordt in hoofde van elke begunstigde afzonderlijk toegepast, zonder dat weliswaar het hoger vermelde maximum van 100.000 euro per nalatenschap mag overschreden worden.

Onderstaande voorbeelden kunnen dit verduidelijken:

- voor een nettoverkrijging door één begunstigde van de singlevermindering van 100.000 euro, wordt de erfbelasting berekend als volgt: 50.000 aan het tarief van 3% en 50.000 aan het tarief van 9%;
- voor een nettoverkrijging door twee begunstigten van de singlevermindering van in totaal 100.000 euro (hetzij elk 50.000 euro), wordt de erfbelasting berekend als volgt: elk 50.000 aan het tarief van 3%.

Hierbij wordt abstractie gemaakt van eventuele andere verminderingen of vrijstellingen.

Het kan bijgevolg gaan zowel om verkrijgingen in het voordeel van broers of zussen, als om verkrijgingen in het voordeel van verdere verwanten of niet-verwante personen.

Dit voordeel is bestemd voor erflaters die op de dag van hun overlijden aan de volgende cumulatieve voorwaarden voldoen:

- de erflater laat geen partner na, waarbij dit partnerbegrip dient begrepen te worden, zoals omschreven in artikel 1.1.0.0.2, zesde lid, 4° VCF;
- de erflater laat geen bloedverwanten na in de rechte neerdalende lijn of fiscaal daarmee gelijkgestelde personen, zoals omschreven in artikel 1.1.0.0.2, zesde lid, 5° VCF.

De singlevermindering wordt alleen toegekend als de toekomstige erflater in een niet-herroepen testament één of meerdere natuurlijke personen heeft aangeduid die de toepassing mogen vragen van het verlaagde tarief. Dit testament moet ondubbelzinnig zijn, zodat duidelijk blijkt welke natuurlijke personen dit voordeel kunnen genieten.

De erflater kan één begunstigde aanwijzen. Deze zal dan als enige het voordeel bekomen, weliswaar beperkt tot de voormelde maximale nettoverkrijging van 100.000 euro.

De erflater kan echter ook meerdere begunstigten aanwijzen die in dat geval elk afzonderlijk belast zullen worden aan het verlaagde tarief, weliswaar beperkt tot een gezamenlijke maximale nettoverkrijging van 100.000 euro. Indien het totaal van de nettoverkrijging echter hoger is dan 100.000 euro, dan wordt het maximumbedrag van 100.000 euro verdeeld naar verhouding van de persoonlijke nettoverkrijgingen ten opzichte van de samengenomen nettoverkrijgingen, tenzij de erflater testamentair een andere verdeling heeft bepaald.

Paragraaf 2 van dit artikel behandelt de situatie van samenloop van de singlevermindering met de bestaande gehele of gedeeltelijke vrijstelling van de erfbelasting voor natuurgoederen, vermeld in artikel 2.7.6.0.5 VCF.

Wanneer een verkrijging die onderworpen is aan de singlevermindering tevens natuurgoederen bevat, dan wordt het bij artikel 2.7.6.0.5 VCF vrijgestelde gedeelte van de verkrijging proportioneel verdeeld over:

- enerzijds het deel van de verkrijging dat onderworpen is aan de tarieven van tabel II van artikel 2.7.4.1.1 VCF en;
- anderzijds het deel van de verkrijging dat onderworpen is aan het nieuwe verlaagde tarief bij toepassing van de singlevermindering.

Paragraaf 3 bepaalt de berekeningswijze die moet worden gevolgd wanneer de verkrijging, die voor de toepassing van de singlevermindering in aanmerking komt, tevens activa omvat die kwalificeren als activa geïnvesteerd in een familiale onderneming of als aandelen in een familiale vennootschap, zoals deze worden omschreven met het artikel 2.7.4.2.2.

De nettoverkrijging waarop het verlaagde tarief bij toepassing van de singlevermindering wordt berekend, wordt dan in eerste instantie toegerekend op het gedeelte van de verkrijging dat is onderworpen aan het tarief van tabel II van artikel 2.7.4.1.1, en vervolgens op het gedeelte van de activa waarop het verlaagde tarief van artikel 2.7.4.2.2 wordt toegepast.

Artikel 18

Met deze bepaling voorziet de Vlaamse regering het geleidelijk uitdoven van de gunstregeling van de zogenaamde vriendenerfenis.

De vriendenerfenis kan ongewijzigd verder toegepast worden voor nalatenschappen die uiterlijk op 31 december 2025 openvallen. Toekomstige erflaters die uiterlijk op 31 december 2025 een begunstigde van de vriendenerfenis in een testament vermeld hebben, bekomen zo de zekerheid dat de begunstigde door deze aanwijzing de vermindering zal kunnen aanvragen in de aangifte, ongeacht de toekomstige datum van overlijden. Ook kan een testator nog tot 31 december 2025 nieuwe begunstigden van de vriendenerfenis aanwijzen in een testament, waarmee op fiscaal vlak rekening zal worden gehouden.

Voor nalatenschappen die openvallen vanaf 1 januari 2026 kan de vriendenerfenis nog toegepast worden als het testament (waarin de verkrijger die het voordeel kan aanvragen, op ondubbelzinnige wijze wordt aangewezen in een niet-herroepen testament) dateert van vóór 1 januari 2026. Wanneer een nalatenschap bijvoorbeeld opvalt op 1 januari 2027, zal de vermindering van de vriendenerfenis niet meer kunnen bekomen worden als het testament dateert van 1 januari 2026 of een later tijdstip.

Met de toevoeging van een achtste lid wordt duidelijk gemaakt dat voor éénzelfde nalatenschap geen toepassing kan gemaakt worden van de vermindering van de vriendenerfenis, als voor diezelfde nalatenschap het verlaagde tarief van de singlevermindering wordt toegepast.

Als het verlaagde tarief van de singlevermindering wordt toegepast in het voordeel van één of meer verkrijgers, zal geen gevolg kunnen worden verleend aan een aanvraag tot toepassing van de vriendenerfenis voor diezelfde nalatenschap, ongeacht de datum van het testament.

Artikel 19

Deze bepaling voorziet een verhoging van het bestaande partnerabattement van 50.000 euro naar 75.000 euro.

De verhoging zorgt ervoor dat:

- een eerste schijf ten belope van 50.000 euro van de nettoverkrijging van het roerend vermogen tussen partners volledig vrijgesteld blijft van erfbelasting, zoals aanvankelijk beoogd werd bij de invoering van het abattement in 2018;
- daarenboven in de tweede tariefschijf nog een gedeelte ten belope van 25.000 euro van de nettoverkrijging van het roerend vermogen tussen partners wordt vrijgesteld.

Hiermee wordt de erfbelasting voor de langstlevende partner nog meer verlaagd, vooral voor de langstlevende die geen gezinswoning of geen onverdeeld deel of vruchtgebruik op de gezinswoning erft.

Artikel 20

Deze bepaling bevat wijzigingen aan het artikel 3.3.1.0.8 VCF waarin de verplichte vermeldingen van een aangifte van nalatenschap worden opgenomen.

De singlevermindering, zoals voorzien in artikel 17, dient aangevraagd te worden in de aangifte van nalatenschap. Dit wordt voorzien als een bijkomende mogelijke aanvraag in de aangifte van nalatenschap. Het voordelige tarief van de singlevermindering zal niet automatisch worden toegekend.

Gelet op het geleidelijk uitdoven van de vriendenerfenis, wordt de mogelijkheid van een aanvraag tot toepassing van artikel 2.7.5.0.6 VCF ongewijzigd en onbeperkt in de tijd behouden (vermeld in artikel 3.3.1.0.8, §1, eerste lid, 14°, l)). Vanaf 1 januari 2026 zal deze aanvraag minder vaak voorkomen aangezien aanwijzingen van begunstigden van de vriendenerfenis in een testament van deze datum of later geen uitwerking zullen hebben.

Zoals hiervoor reeds vermeld in de toelichting bij het artikel 18, kan voor éénzelfde nalatenschap het voordeel van de vriendenerfenis niet gecumuleerd worden met het voordeel van de singlevermindering. Indien eenzelfde of verschillende verkrijger(s) door de erflater is/zijn aangewezen als begunstigde(n) van hetzij de vriendenerfenis, hetzij de singlevermindering, telkens op ondubbelzinnige wijze en in een niet-herroepen testament, zal de keuze tussen beide voordelen in de aangifte van nalatenschap kenbaar gemaakt moeten worden:

- hetzij met de aanvraag vermeld in artikel 3.3.1.0.8, §1, eerste lid, 14°, l) VCF (vriendenerfenis);
- hetzij met de aanvraag vermeld in artikel 3.3.1.0.8, §1, eerste lid, 14°, o) VCF (singlevermindering).

Wanneer in een aangifte of in meerdere afzonderlijk ingediende aangiften voor eenzelfde nalatenschap zowel een verzoek tot toepassing van de vriendenerfenis voorkomt, als een verzoek tot toepassing van de singlevermindering, zal enkel gevolg worden verleend aan het verzoek tot toepassing van de singlevermindering.

Band met de begroting

De voorliggende hervorming tot verlaging van de erfbelasting heeft een onmiddellijke budgettaire impact. Uit de simulaties die gemaakt werden op de beschikbare dataset blijkt een te verwachten minderontvangst.

Verantwoording bij de inwerkingtreding

De voorliggende hervorming treedt in werking op 1 januari 2026 en is van toepassing op alle nalatenschappen die openvallen vanaf die datum.

Het uitdoven van de vriendenerfenis zal zich voordoen vanaf 1 januari 2026 (dagtekening testament). Om duidelijk te maken dat toekomstige erflaters nog tot 31 december 2025 een begunstigde van de vriendenerfenis kunnen aanwijzen in een testament, zal de overgangsbepaling van artikel 164, 1° onmiddellijk in werking worden gesteld.

Afdeling 3. Invoering van een Vlaamse fiscale regularisatie en wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2023

Algemene toelichting

1/ De opeenvolgende regularisaties: een beknopt overzicht.

De voorbije jaren werd door het federale parlement meermaals een mogelijkheid voorzien om bedragen die in het verleden niet aan het geëigende fiscale regime werden onderworpen te regulariseren.

De eerste Eenmalige Bevrijdende Aangifte (EBA) liep van 1 januari 2004 tot 31 december 2004. Deze werd in het leven geroepen bij wet van 31 december 2003. Het toepassingsgebied was nog vrij beperkt. Het betrof bijvoorbeeld enkel natuurlijke personen en geen rechtspersonen. Enkel sommen, kapitalen of roerende waarden die vóór 1 juni 2003 op een rekening stonden bij een buitenlandse kredietinstelling of beursvennootschap konden worden aangegeven. Tegoe-den op een bankrekening in België konden niet worden geregulariseerd.

Een tweede ronde (EBA-bis, geregeld bij wet van 27 december 2005) liep van 1 januari 2006 tot 14 juli 2013. Het toepassingsgebied werd uitgebreid waardoor niet enkel natuurlijke personen maar ook rechtspersonen, onderworpen aan de vennootschapsbelasting, hiervan gebruik konden maken. Deze EBA-bis liet toe om beroepsinkomsten en overige inkomsten, met name roerende inkomsten zoals interesten en dividenden, en btw-handelingen te regulariseren.

Vervolgens liep met de wet van 11 juli 2013 de EBA-ter vanaf 15 juli 2013 tot en met 31 december 2013. Een belangrijk verschilpunt ten aanzien van de twee voorgaande regularisatierondes bestond erin dat voor het eerst de mogelijkheid werd voorzien om fiscaal verjaard kapitaal te regulariseren. Deze maatregel was er vooral op gericht om problemen op strafrechtelijk gebied te vermijden.

De vierde regularisatieronde werd gekenmerkt door overleg en nauwe betrokkenheid van de gewesten. Hiermee werd tegemoetgekomen aan het Grondwettelijk Hof dat bij arrest van 19 september 2014 een deel van de bepalingen in verband met de vorige regularisatie had vernietigd, wegens schending van de bevoegdheidsverdelende regels.

Dat overleg heeft geleid tot de opmaak van een regularisatieregeling in 2016 en 2017 die bestaat uit 3 afzonderlijke luiken.

De federale wet van 21 juli 2016 bood een permanente regularisatiemogelijkheid vanaf 1 augustus 2016, beperkt tot bedragen die enkel aan federale belastingen hadden moeten worden onderworpen. De federale administratie is immers niet bevoegd om gratie te verlenen voor inbreuken op Vlaamse belastingen. Dit was het zogenaamde luik 1. Deze regularisatie biedt dus geen fiscale of strafrechtelijke immuniteit voor de Vlaamse gewestbelastingen. Aanvankelijk opgevat als een permanente regeling, besliste de federale wetgever echter bij wet van 16 maart 2021 dat de mogelijkheid tot regularisatie zou worden stopgezet eind 2023.

Een tweede luik was de regularisatiemogelijkheid voor de Vlaamse erf- en registratiebelasting. Deze wordt geregeld met het Vlaams decreet van 10 februari 2017 voor de regularisatie van bedragen die aan de Vlaamse belastingen zijn ontglipt. De draagwijdte daarvan is beperkt tot de regularisatie van sommen die louter en alleen deze belastingen hebben ontlopen. Een regularisatieaangifte kon worden ingediend tot uiterlijk 31 december 2020.

Tenslotte zijn er nog de onsplitsbare bedragen. Dit zijn bedragen waarvan het zeker is dat ze in het verleden zowel aan federale als aan Vlaamse belastingen hadden moeten worden onderworpen, quod non. Maar de aangever kan geen correcte uitsplitsing maken. Dit was het zogenaamde luik 3. De federale overheid en het Vlaamse Gewest hebben met betrekking tot de regularisatie van niet-

uitsplitsbare bedragen het samenwerkingsakkoord van 9 mei 2017 afgesloten. Dit samenwerkingsakkoord werd bekrachtigd bij instemmingsdecreet van 16 juni 2017. In dat samenwerkingsakkoord is een verdeelsleutel opgenomen.

Een opmerkelijke evolutie doorheen de verschillende regularisatierondes, is de stijging van de regularisatietarieven. In de vierde ronde stegen deze tarieven jaarlijks tot en met 1 januari 2020. De totale heffing is doorheen de verschillende rondes gestegen van een algemeen tarief van 9 % in de eerste ronde naar een gemiddeld effectief tarief voor roerende inkomsten van 44,5 % en een gemiddeld effectief tarief van 37,4 % voor de fiscaal verjaarde kapitalen.³

2/ Een nieuwe regularisatie anno 2026.

In het federale regeerakkoord 2025-2029 is de intentie vermeld om een nieuwe, een vijfde ondertussen, regularisatie uit te werken. Deze zal strenger zijn dan de vorige, met hogere tarieven. Deze regularisatie zal opnieuw permanent zijn en zal worden uitgewerkt in overleg met de gewesten.

Opnieuw zal hiertoe een regeling noodzakelijk zijn met 3 luiken, naar het model van de vierde regularisatie in 2016 en 2017.

De federale regering heeft het eerste luik afgewerkt met de programmawet van 18 juli 2025, deze werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 29 juli 2025. In de memorie van toelichting wordt vermeld dat de nieuwe regeling in belangrijke mate overeenstemt met die bepaald in de wet van 21 juli 2016 'tot invoering van een permanent systeem inzake fiscale en sociale regularisatie', dat buiten werking is getreden op 31 december 2023.

Het koninklijk besluit van 28 juli 2025 legt de formuliermodellen vast, te gebruiken voor het permanent systeem inzake fiscale regularisatie in uitvoering van de Programmawet van 18 juli 2025. Regularisatieaangiften kunnen sedert 8 augustus jl ingediend worden bij het federale contactpunt.

Als de gewesten zich hierbij willen aansluiten is een spoedige uitwerking van het tweede en derde luik aangewezen.

Budgettair is dit een opportuniteit voor de Vlaamse overheid, dankzij deze nieuwe regularisatie kunnen bijkomende ontvangsten gerealiseerd worden, zowel met het gewestelijke tweede luik als met het gemengde derde luik.

Ook voor de belastingplichtigen is dit belangrijk. Personen die gebruik willen maken van een fiscale regularisatie wensen rechtszekerheid. Ze willen bevrijd worden van alles wat ze boven het hoofd hangt. Dat geldt dan niet alleen voor de federale inkomstenbelastingen, maar ook voor de Vlaamse erf- en registratiebelasting.

Wat nu voorligt is een ontwerp van regeling voor het zogenaamde tweede luik. Dat betreft de aangifte van bedragen waarvan het duidelijk is dat ze uitsluitend aan de Vlaamse erf- en/of regularisatiebelasting hadden moeten worden onderworpen.

Grosso modo is dit ontwerp in grote mate geënt op de bepalingen van het decreet van 10 februari 2017. Hier en daar worden nieuwe accenten gelegd.

Er worden wel enkele afwijkingen voorzien. De tarieven zijn – naar analogie met de federale regeling – iets hoger ingesteld in vergelijking met de regeling uit 2017. Tevens wordt nu expliciet een aftrekmogelijkheid voorzien – onder bepaalde voorwaarden – van de regularisatieheffing die de aangevers reeds bij toepassing van de programmawet van 18 juli 2025 hebben betaald.

³ Rekenhof, Permanente fiscale regularisaties, Organisatie en toepassing, februari 2021.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 21

Artikel 21 verwoordt enkele definities die nuttig zijn voor het begrijpen van deze regeling. Van belang hierbij is dat de regularisatieaangifte kan slaan op om het even welke som, waarde of kapitaal, die door de betrokken gewestbelastingen kunnen gevat zijn.

Artikel 22

Enkel inbreuken die begaan zijn vóór 1 juli 2025 komen voor de regularisatie in aanmerking.

De Vlaamse regering heeft geopteerd voor een tijdelijke regularisatie. Een permanent systeem zou immers een situatie in de hand werken waarbij belastingplichtigen de keuze krijgen tussen een reguliere belastingheffing met proportionele verhogingen enerzijds en een blijvende – mogelijks fiscaal voordeliger- regularisatiemogelijkheid anderzijds. Er wordt geopteerd voor een regularisatiemogelijkheid met een uitzonderlijk karakter.

De periode waarbinnen een regularisatieaangifte kan ingediend worden eindigt op 31/12/2029 (deze datum dus inclusief).

Artikel 23

In artikel 23 worden de tarieven van de regularisatieheffing bepaald, naargelang de geregulariseerde bedragen betrekking hebben op de erfbelasting of op de registratiebelasting.

Voor de erfbelasting werden bij het decreet van 10 februari 2017 volgende tarieven voorzien:

1. niet-verjaarde bedragen:

- 35% voor de verkrijgingen in de rechte lijn of tussen partners;
- 70% voor alle anderen;

2. verjaarde bedragen:

- 37% voor de aangiften ingediend in 2017, toenemend met jaarlijks 1%, telkens op 1 januari, om te eindigen op 40% in 2020.

Voor de registratiebelasting werden bij die vorige regularisatieronde volgende tarieven voorzien:

1. niet-verjaarde bedragen:

- 20% voor niet-verjaarde bedragen;

2. verjaarde bedragen:

- 37% als de aangifte werd ingediend in 2017, toenemend met jaarlijks 1%, telkens op 1 januari, om te eindigen op 40% in 2020.

Een evenwicht tussen eenvoud, transparantie, doelmatigheid en billijkheid werd gevonden in deze vlakke en eenvormige tarieven.

De forfaitaire en vlakke tarieven bieden voor de belastingplichtige een groot voordeel aan rechtszekerheid. De aangever weet immers, bij toepassing van de forfaitaire tarieven, vooraf aan het indienen van de regularisatieaangifte welke bedragen hij verschuldigd zal zijn. De aangever zal vaak niet op de hoogte zijn van de details van de eerdere berekeningen van de erfbelasting (in zijn hoofde of in hoofde van een rechtsvoorganger) zodat bij toepassing van de gewone

belastingtarieven de uiteindelijk verschuldigde en regulariserende heffing een onbekende zou zijn.

Bij de keuze van de tarieven van deze nieuwe regularisatie anno 2026 wordt eenzelfde onderlinge verhouding aangehouden.

Naar analogie met de nieuwe federale regeling worden nu iets hogere tarieven gehanteerd.

Voor de erfbelasting worden anno 2026 de volgende tarieven ingevoerd:

1. niet-verjaarde bedragen:

- 40% voor de verkrijgingen in de rechte lijn of tussen partners;
- 75% voor alle anderen;

2. verjaarde bedragen: een regularisatieheffing van 40% wordt voorzien als de regularisatieaangifte voor de erfbelasting wordt ingediend in 2026, en een tarief van 42%, 44%, 45% wanneer de regularisatieaangifte wordt ingediend respectievelijk in 2027, 2028 of 2029.

Voor de registratiebelasting bedragen de tarieven anno 2026:

1. niet-verjaarde bedragen: 25%

2. verjaarde bedragen: een regularisatieheffing van 40% wordt voorzien als de regularisatieaangifte voor de registratiebelasting wordt ingediend in 2026, en een tarief van 42%, 44%, 45% wanneer de regularisatieaangifte wordt ingediend respectievelijk in 2027, 2028 of 2029.

De aangever is verantwoordelijk voor de juistheid van de bedragen vermeld in zijn regularisatieaangifte. Indien zou blijken dat de aan te geven bedragen geheel of gedeeltelijk niet werden vermeld in de regularisatieaangifte, dan kan het afgeleverde attest geen uitwerking hebben wat betreft de niet aangegeven sommen, waarden of kapitalen. Fiscale en strafrechtelijke vervolging is dan mogelijk, daarin begrepen eventueel voor witwas.

Op deze uitzonderlijke regularisatieheffing kunnen door andere overheden geen opcentiemen of opdecien worden geheven.

In tegenstelling tot de regeling zoals voorzien bij decreet van 10 februari 2017 wordt nu expliciet een aftrekmogelijkheid voorzien wanneer de aangevers naast het indienen van een regularisatieaangifte in het kader van dit exclusief gewestelijke luik reeds een regularisatieheffing hebben betaald bij toepassing van de federale programmawet van 18 juli 2025.

Dit betekent concreet dat wanneer een regularisatieaangifte wordt ingediend ter regularisatie van bedragen die hadden onderworpen moeten geweest zijn aan de erfbelasting, het aangegeven bedrag kan worden verminderd met het bedrag van de regularisatieheffing die in uitvoering van de wet van 18 juli 2025 werd betaald. Daarbij moeten de aangevers aantonen dat die betaalde heffing betrekking heeft op inkomsten of kapitalen die de erflater had verkregen of behaald. Een regularisatieaangifte is op persoonlijke naam bij het federale CPR (contactpunt regularisaties) in te dienen, dus dient een betaalde federale heffing niet opgesplitst a rato van het aandeel van de erflater in de geregulariseerde bedragen.

Het regularisatieattest dat door de Vlaamse Belastingdienst wordt afgeleverd – na betaling van de Vlaamse regularisatieheffing – tot bewijs van de regularisatie van de Vlaamse erfbelasting zal het volledige geregulariseerde bedrag vermelden, dus het aangegeven bedrag vóór de aftrek van de federale regularisatieheffing.

De hier beschreven vermindering dient ten laatste bij het indienen van de regularisatieaangifte voor de erfbelasting te worden gevraagd. Als de heffing, bij toepassing van de programmawet van 18 juli 2025, nog niet werd berekend en/of nog niet werd betaald, zal de regularisatieheffing voor de erfbelasting niet worden berekend, tot wanneer er door de aangever duidelijkheid kan worden geboden over het bedrag, betaald bij toepassing van de vermelde programmawet. Na het voorleggen van het federale regularisatieattest zal het bedrag, aangegeven tot regularisatie van de erfbelasting, worden verminderd om vervolgens de tarieven, hiervoor vermeld, op het aldus verminderde bedrag toe te passen.

Bij de berekening van de regularisatieheffing met toepassing van de hoger vermelde tarieven wordt – behoudens de vermelde mogelijkheid van vermindering – verder geen rekening gehouden met gunstmaatregelen, verminderingen of vrijstellingen, die van toepassing zouden kunnen zijn bij een taxatie die buiten elke vorm van fiscale regularisatie zou plaatsvinden (dus bij een reguliere belastingzetting).

Artikel 24

Artikel 24 stelt het principe vast van de fiscale immuniteit van de bedragen die het voorwerp van een regularisatieaangifte hebben uitgemaakt.

Slechts een definitieve betaling zonder enig voorbehoud van de vastgestelde belasting geeft fiscale immuniteit.

Als toepassing wordt gemaakt van de vermindering voorzien bij de paragraaf 5 van het artikel 23, dan geldt deze immuniteit voor het volledig aangegeven bedrag, dus vóór toepassing van de vermindering. De fiscale immuniteit geldt in dat geval voor het volledig aangegeven bedrag, dat in die situatie hoger is dan het bedrag waarop de tarieven vermeld in de paragrafen 1 en 2 van het artikel 23 werden toegepast.

Artikel 25

De regularisatieaangifte moet worden ingediend bij de Vlaamse Belastingdienst of bij een andere instantie, die kan bepaald worden door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Belastingdienst zal een aangifteformulier ter beschikking stellen. In deze bepaling is voorzien welke gegevens moeten worden opgenomen in de regularisatie-aangifte. De eventuele vraag tot toepassing van de vermindering vermeld in de paragraaf 5 van het artikel 23 moet eveneens in het aangifteformulier worden vermeld.

De aangever moet bij zijn regularisatieaangifte een bondige verklaring omtrent het fraudeschema toevoegen waarmee de omvang en oorsprong van de te regulariseren bedragen worden verduidelijkt, de periode waarin deze zijn ontstaan, de voor de te regulariseren bedragen gebruikte financiële rekeningen en de nodige bewijsstukken die verklaren welke van de drie mogelijke tarieven dient te worden toegepast. Deze bondige verklaring omvat met andere woorden een beschrijving van de historische oorsprong en de opbouw van het aangegeven vermogen door degene die de regularisatieaangifte indient. De aangever moet eveneens de aard van de belasting aantonen. Hieruit moet blijken dat op de aangegeven, te regulariseren bedragen enkel de bepalingen van dit decreet van toepassing zijn. M.a.w. dat er geen zogenaamde gemengde of niet-uitsplitsbare bedragen mee gemoeid zijn, waarvoor federale regelgeving zou kunnen gelden, of waarvoor de andere gewesten bevoegd zouden zijn.

Als de toepassing gevraagd wordt van de vermindering van de heffingsgrondslag bij toepassing van de paragraaf 5 van het artikel 23, dient tevens het

regularisatieattest te worden toegevoegd dat in uitvoering van het artikel 45 van de Programmawet van 18 juli 2025 door het Contactpunt regularisaties van de federale Overheidsdienst Financiën wordt verzonden. Dit attest kan gevoegd worden bij de regularisatieaangifte voor de erfbelasting, maar kan ook nog later worden voorgelegd, doch uiterlijk één maand na de aflevering ervan door de bevoegde federale administratie. De vermindering kan in dat geval enkel worden toegepast wanneer de toepassing van deze vermindering in de regularisatieaangifte zelf door de aangever was gevraagd. Tevens dient het bewijs te worden geleverd dat de bij toepassing van de vermelde wet geregulariseerde inkomsten uitsluitend door de erflater werden behaald of verkregen.

Tot 6 maanden na indiening van de regularisatieaangifte kunnen nog onderliggende bewijsstukken worden ingediend, die door de bevoegde entiteit kunnen gecontroleerd worden als zij betrekking hebben op de geregulariseerde bedragen.

Iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon heeft de keuze om een regularisatieaangifte in te dienen of niet. Eens de natuurlijke persoon of rechtspersoon beslist heeft om een regularisatieaangifte in te dienen is hetgeen hij/zij moet aangeven niet vrijblijvend. De aangever moet het volledige bedrag van de sommen, waarden of kapitalen aangeven, tenzij hij/zij aantoonst middels de in artikel 26, eerste lid, genoemde regels dat de normale belastingregeling erop is toegepast.

Artikel 26

Dit artikel beoogt niets anders dan duidelijk vast te leggen wat er moet worden geregulariseerd. Als de aangever van oordeel is dat de tarieven van de heffing niet op het gehele aangegeven bedrag moeten worden toegepast, maar slechts op een gedeelte daarvan, omdat op het andere gedeelte wel de gewone belastingregeling is toegepast, dan is het aan de aangever om aan te tonen op welke bedragen de normale belastingregeling is toegepast. Hij kan dit doen met een schriftelijk bewijs, desgevallend aangevuld met andere bewijsmiddelen van het gemeen recht, met uitzondering van de eed en het bewijs door getuigen.

Zo wordt een actieve rol toebedeeld aan de aangever inzake bewijsvoering. Tevens wordt het bewijsrisico bij deze aangever gelegd. De bedragen, dan wel het gedeelte ervan waarvan de aangever niet kan aantonen dat de normale belastingregeling erop is toegepast zoals hierboven vermeld, moeten worden geregulariseerd. Het eerste lid is quasi gelijklopend aan de tekst van het artikel 49 van de federale Programmawet van 18 juli 2025.

Er wordt tevens bepaald dat onverminderd de bepalingen van artikel 30, er geen regularisatie mogelijk is voor bedragen die in verband kunnen worden gebracht met een aantal nadrukkelijk omschreven misdrijven. In een dergelijke situatie zal de Vlaamse Belastingdienst de ingediende aangifte als onontvankelijk beschouwen.

Artikel 27

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Belastingdienst na ontvangst van de regularisatieaangifte en na onderzoek nopens de ontvankelijkheid ervan een bericht over de ontvankelijkheid verstuurt waarbij meteen de verschuldigde regularisatieheffing wordt opgegeven.

Vervolgens moet de regularisatieheffing binnen de 15 kalenderdagen na de verzendingsdatum van die ontvangstmelding definitief worden betaald zonder enig voorbehoud. Een gelijkaardige betalingstermijn geldt voor de federale regularisatieheffing van het luik 1.

Een definitieve betaling zonder enig voorbehoud betekent dat het bedrag van de regularisatieheffing zoals door de Vlaamse Belastingdienst is vastgesteld, definitief en zonder enig voorbehoud aan de Vlaamse schatkist wordt gestort. Er is m.a.w. geen bezwaarprocedure of ambtshalve ontheffing voorzien.

Na ontvangst van deze definitieve betaling zonder enig voorbehoud stelt de Vlaamse Belastingdienst het regularisatieattest op. Het attest van de Vlaamse Belastingdienst vermeldt de naam van de aangever en, in voorkomend geval, van zijn gemachtigde, het bedrag van de regularisatieheffing, de belasting waaraan de aangegeven bedragen hadden onderworpen moeten geweest zijn, en de geregulariseerde bedragen. Als het aangegeven bedrag tot regularisatie voor de erfbelasting, bij toepassing van het artikel 23, paragraaf 5, werd verminderd, zal het bedrag van die vermindering ook op het regularisatieattest worden vermeld. De bekomen immuniteit geldt in dat geval voor het volledige aangegeven bedrag, vóór de toepassing van de vermindering.

Zodra het regularisatieattest aan de aangever of zijn gemachtigde wordt verzonden, bezorgt de Vlaamse Belastingdienst de Cel voor Financiële Informatieverwerking een kopie van het regularisatieattest en de bijkomende informatie om deze in staat te stellen de opdrachten die haar zijn toegewezen door de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, uit te voeren.

De personeelsleden van de Vlaamse Belastingdienst die de regularisatieaanvragen behandelen zijn gehouden aan het beroepsgeheim uit artikel 3.19.0.0.2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013. Hiermee wordt eigenlijk enkel bevestigd dat het beroepsgeheim waartoe deze ambtenaren vandaag reeds gebonden zijn bij de uitoefening van de reguliere belastingzetting evenzeer geldt bij de afhandeling van de regularisatiedossiers.

Artikel 28

In dit artikel wordt bepaald in welke gevallen de regularisatieaangifte geen uitwerking heeft. Dit is dus een situatie die verschillend is van deze van de onontvankelijkheid van de regularisatieaangifte zoals voorzien bij artikel 26.

Zo dient de aangifte spontaan te gebeuren. Inbreuken waarvoor het gerecht vóór de datum van indiening zelf reeds initiatieven heeft genomen en de aangever meer bepaald in kennis heeft gesteld dat zij overgaat tot specifieke onderzoeksdaden komen niet meer voor regularisatie in aanmerking.

Het kan niet de bedoeling zijn om speculatie van de belastingplichtige op de onwetendheid of het stilzitten van de administratie in de hand te werken. Wanneer de administratie zelf, al dan niet na het voeren van onderzoeken, inbreuken heeft ontdekt en de belastingplichtige heeft aangemaand tot de nodige rechtzettingen met een belastingverhoging of administratieve geldboete tot gevolg, is een regularisatie niet meer mogelijk.

Er wordt ook bepaald dat indien in het raam van een fiscale regularisatie, opbrengsten van bepaalde in het decreet gepreciseerde illegale activiteiten worden aangegeven, de regularisatie geen uitwerking heeft. In voorkomend geval belet de regularisatie, noch dat betreffende de bedoelde illegale activiteiten strafvervolgning wordt ingesteld, noch dat alsnog een fiscale navordering volgt.

De in dit decreet bedoelde regularisatie wordt opnieuw opengesteld voor iedereen, ook voor diegenen die reeds een regularisatieaangifte vóór de inwerkingtreding van dit decreet, hetzij in toepassing van vroegere wettelijke regularisatiemogelijkheden hetzij in toepassing van de programmawet van 18 juli

2025 bij het federale Contactpunt regularisaties ingediend hebben. Vanzelfsprekend zal de vroegere aangifte in het tweede geval uitsluitend op de belastingen behorend tot de bevoegdheid van de federale overheid betrekking kunnen hebben.

De in deze regeling bedoelde regularisatieaangifte kan slechts éénmaal voor dezelfde aangever, voor eenzelfde nalatenschap of belastbare rechtshandeling tot de toepassing van de regularisatieheffing aanleiding geven.

Artikel 29

Deze bepaling stelt het principe vast van de strafrechtelijke immuniteit dat aan de basis ligt van de niet-aangifte van de sommen die het voorwerp van de regularisatieaangifte uitmaken.

Eens de ingevolgde de regularisatieaangifte verschuldigde regularisatieheffing is betaald, is er geen strafvervolgning meer mogelijk voor fiscale misdrijven en witwassen o.b.v. fiscale misdrijven.

De vrijstelling van strafvervolgning kan echter niet genoten worden als er vóór de indiening van de regularisatieaangifte al een opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek lopende is.

Voor alle andere misdrijven is wél nog vervolging mogelijk, met uitzondering van een aantal in het decreet opgesomde misdrijven, zoals oplichting en misbruik van vertrouwen, indien ze werden gepleegd met het oog op het plegen van of het vergemakkelijken van fiscale misdrijven en witwassen o.b.v. fiscale misdrijven, of er het gevolg van zijn.

Om hierover geen misverstanden te laten bestaan, wordt in paragraaf 3 uitdrukkelijk bepaald dat een fiscale regularisatie geen afbreuk doet aan eventuele rechten van derden. Fiscale fraude blijft een misdrijf en derhalve een fout in de zin van artikel 6.5 B.W.

Artikel 30

Deze nieuwe mogelijkheid tot regularisatie heeft slechts een goede kans op slagen indien de aangever over een afdoend bewijsmiddel beschikt om aan te tonen dat de in de regularisatieaangifte vermelde sommen, waarden en kapitalen waarvoor de verschuldigde regularisatieheffing definitief en zonder enig voorbehoud werd betaald, hun definitief fiscaal regime hebben ondergaan en gevrijwaard zijn van enige strafrechtelijke vervolging.

Artikel 31

De mogelijkheid van vermindering van de heffingsgrondslag, voorzien bij de paragraaf 5 van artikel 23 biedt enkel soelaas voor aangevers die zowel voor het federale luik 1 als voor het federale luik 2 een regularisatieaangifte indienen. Voor aangevers die enkel een aangifte in toepassing van het eerste luik indienen wordt nu met dit artikel 31 ook een aftrekmogelijkheid voorzien.

De regularisatieheffing die werd betaald in toepassing van de federale programmawet van 18 juli 2025 kan in principe niet als passief in een reguliere aangifte van nalatenschap worden opgenomen. De schuld werd immers niet aangegaan door de erflater zelf, het zijn de indieners van de regularisatieaangiften die de schuld, bestaande uit een regularisatieheffing, na het overlijden van de erflater door de betaling van die heffing tot stand hebben gebracht.

In afwijking op dat algemene principe wordt nu in de Vlaamse Codex Fiscaliteit een aftrekmogelijkheid ingeschreven van een federale regularisatieheffing als passief van een nalatenschap. Deze aftrekmogelijkheid is aan enkele voorwaarden onderworpen.

Zo moeten de kapitalen en de inkomsten, en de bronnen van de inkomsten waarvoor bij het federale Contactpunt CPR een regularisatieattest kon worden bekomen, als actief in de aangifte van nalatenschap worden vermeld. Die aangifte kan een oorspronkelijke of initiële aangifte zijn, maar ook de vermelding als belastbaar actief in een later ingediende verbeterende, aanvullende, of nieuwe aangifte is mogelijk.

Het moet tevens duidelijk zijn dat de federaal verleende regularisatie betrekking heeft op de inkomstenbelasting waaraan de aangegeven bedragen onderworpen hadden moeten geweest zijn.

Deze aftrekmogelijkheid is beperkt tot de regularisatieheffingen die bij toepassing van de programmawet van 18 juli 2025 werden betaald. Regularisatieheffingen die werden betaald bij toepassing van de wet van 21 juli 2016 tot invoering van een permanent systeem inzake fiscale en sociale regularisatie, of bij toepassing van eerdere federale wetten die een mogelijkheid tot regularisatie aanboden, komen niet als passief bij toepassing van deze bepaling in aanmerking.

Artikel 32

Met artikel 32 wordt expliciet voorzien dat de nieuwe aftrekmogelijkheid voorzien bij het artikel 31 geldt voor alle regularisatieheffingen die betaald werden bij toepassing van de Programmawet van 18 juli 2025. Die heffing kan betaald zijn nog vóór de datum van inwerkingtreding van dit decreet, dit is geen beletsel voor het indienen van dit nieuwe passief bij de berekening van de verschuldigde erfbelasting. Ook het overlijden kan dateren vóór de inwerkingtreding van deze regeling.

Band met de begroting

Om de potentiële ontvangsten te ramen die de voorliggende ontworpen regeling zou kunnen genereren volgt hierna een tabel met een overzicht van de aangegeven bedragen en berekende heffingen bij toepassing van het decreet van 10 februari 2017 en het samenwerkingsakkoord van 9 mei 2017.

Jaar ontvangst		luik 2	luik 3	totaal
2017	aantal	56	31	87
	te regulariseren bedrag (€)	32.209.811,45	30.943.180,23	63.152.991,68
	heffing (€)	12.263.983,45	11.140.668,26	23.404.651,71
2018	aantal	45	24	69
	te regulariseren bedrag (€)	33.495.574,69	14.553.182,88	48.048.757,57
	heffing (€)	13.010.172,40	5.432.682,38	18.442.854,78
2019	aantal	28	18	46
	te regulariseren bedrag (€)	27.142.896,58	14.905.048,53	42.047.945,11
	heffing (€)	11.166.856,24	6.161.974,32	17.328.830,56
2020	aantal	43	34	77
	te regulariseren bedrag (€)	32.193.001,72	20.822.382,01	53.015.383,73
	heffing (€)	12.778.718,29	8.328.953,13	21.107.671,42
totaal	aantal	172	107	279
	te regulariseren bedrag (€)	125.041.284,44	81.223.793,65	206.265.078,09

De potentiële ontvangst kan zowel in min als in meer worden beïnvloed door de afwijkingen die voorliggende regeling bevat in vergelijking met het Vlaamse luik 2 van 10 februari 2017.

De mogelijkheid tot verrekening van de federale regularisatieheffing, betaald bij toepassing van de federale wet van 18 juli 2025 kan leiden tot:

- een lagere potentiële ontvangst uit het Vlaamse luik 2, bij verrekening van de federale regularisatieheffing uit het luik 1, op een aangifte van dit luik 2;
- een beperkte negatieve impact op de ontvangsten van de erfbelasting door de mogelijke opname van de regularisatieheffing uit het luik 1 in het passief van de nalatenschap, al wordt dit wellicht gecompenseerd door het positieve effect van de voorwaarde dat de geregulariseerde bedragen ook in het actief van de nalatenschap moeten worden opgenomen.

De mogelijkheid tot verrekening kan mogelijk meer potentiële kandidaten overtuigen om gebruik te maken van de nieuwe regularisatiemogelijkheid.

De hogere tarieven kunnen de potentiële ontvangst positief beïnvloeden al zullen sommigen daarentegen eerder afgeschrikt worden om een aangifte in te dienen.

Gelet op de afwegingen m.b.t. de factoren die de jaarlijkse ontvangsten in min en/of meer kunnen beïnvloeden kan de jaarlijkse ontvangst voor de Vlaamse overheid uit het hier voorliggende luik 2 van de vijfde regularisatieronde geraamd worden op jaarlijks ongeveer 5 à 10 miljoen euro.

Na het beëindigen van de vierde regularisatieronde op 31 december 2020 werden bij de Vlaamse Belastingdienst nog tal van gewone aangiften van nalatenschap ingediend tot rechtzetting van eerdere verzuimen. Vaak betreft het activa waarvoor de normale inkohieringstermijn verstreken is. Na ontvangst van een dergelijke aangifte kan de Vlaamse Belastingdienst niet overgaan tot inkohiering. Voor deze aangiften werd enkel een uitnodiging tot betaling verzonden. Hieruit blijkt dat er wellicht nog potentiële kandidaten zijn die gebruik zullen willen maken van deze nieuwe mogelijkheid tot regularisatie.

Afdeling 4. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 wat betreft de voorwaarden voor het gunsttarief van het verkooprecht voor de enige eigen woning

Artikel 33

Door het decreet van 18 mei 2018 werd het Vlaams verkooprecht grondig hervormd. Deze hervorming had als doel het verkooprecht te vereenvoudigen, onder andere door de bestaande gunstregimes zoals het klein beschrijf en diverse abbatementen te vervangen door één verlaagd tarief van 7% voor de aankoop van een gezinswoning.

Dit tarief werd stapsgewijs verder verlaagd:

- Tot 6% via het programmadecreet van 20 december 2019
- Tot 3% via het programmadecreet van 23 december 2021
- En uiteindelijk tot 2% via het programmadecreet van 20 december 2024

Met dit gunsttarief wordt een extra stimulans geboden aan kandidaat-kopers die een eerste enige eigen woning wensen aan te kopen. Een eigen woning bezitten is een krachtige bescherming tegen armoede. Het stimuleren van eigenaarschap is dan ook essentieel, en we moeten ervoor zorgen dat dit haalbaar en toegankelijk

blijft voor zowel de huidige als toekomstige generaties in Vlaanderen. Om deze doelstelling maximaal te realiseren en de Vlaamse middelen efficiënt in te zetten, worden de voorwaarden voor het verlaagd tarief bij de aankoop van een gezinswoning verder verfijnd. Het gewoon tarief (12%) blijft van toepassing op de aankoop van een tweede woning, bouwgrond en niet-residentieel vastgoed.

Door de vereiste dat uitsluitend natuurlijke personen een woning mogen verwerven, wordt het 2%-tarief gereserveerd voor de particuliere woningaankoop. Het verlaagd tarief is bedoeld om de toegang tot de woningmarkt te vergemakkelijken voor natuurlijke personen, vooral jonge gezinnen. De toepassing van het verlaagd tarief vereist dat het moet gaan om de aankoop van een woning. Beroepsmatige aankopen zijn uitgesloten van het verlaagd tarief. Deze voorwaarde wordt verder verfijnd waardoor ook alle aankopen waarbij een rechtspersoon mede-verkrijger is, onder het algemeen verkooprecht van 12% vallen. Ter illustratie, als natuurlijk persoon A en vennootschap X elk 50% volle eigendom van een woning kopen, valt zowel de aankoop van A als van X onder het algemeen tarief van 12%. Dit geldt uiteraard niet voor separate aankopen van juridisch afgebakende delen.

Daarnaast worden gesplitste aankopen uitgesloten van het verlaagd tarief. Het is de bedoeling om de markt opnieuw echt open te stellen voor "eerste aankopers" en hen maximaal te ondersteunen. Daarom reserveren we voortaan het verlaagd tarief enkel voor aankopen in volle eigendom. Door de formulering "zuivere aankoop van volle eigendom" wordt per verkrijger beoordeeld of deze de volle eigendom aankoopt. Op de aankoop van vruchtgebruik of blote eigendom zal het 12% tarief van toepassing zijn. Door de invoering van de vereiste van aankoop van de volle eigendom, wordt het toepassingsgebied verstrengd waardoor de toepassing van het verlaagd tarief bij fiscale optimalisaties via gesplitste aankopen wordt voorkomen.

- Bijvoorbeeld A koopt 30% volle eigendom en B koopt 70% volle eigendom – beide verrichtingen kunnen onder het verlaagd tarief vallen;
- Bijvoorbeeld A koopt 98% vruchtgebruik en 1% volle eigendom en B koopt 98% blote eigendom en 1% volle eigendom - beide personen kunnen het 2%-tarief genieten op hun 1% aandeel in volle eigendom, terwijl het tarief van 12% van toepassing is op het aandeel in vruchtgebruik respectievelijk blote eigendom;
- Bijvoorbeeld A koopt 50% vruchtgebruik, B koopt 50% blote eigendom en C koopt 50% volle eigendom – de aankopen van A en B vallen onder het tarief van 12% en de aankoop van C valt onder het 2% tarief.

Ten slotte wordt er ook een voorwaarde toegevoegd om de inschrijvingsverplichting voor een ononderbroken periode van één jaar te behouden in de aangekochte gezinswoning. Voortaan moet de koper zich ertoe verbinden zijn inschrijving te nemen op het adres van het aangekochte goed binnen de drie jaar na de datum van de authentieke akte én die inschrijving gedurende een ononderbroken periode van minstens een jaar te behouden. Deze verbintenis moet worden aangegaan en nagekomen door elke betrokken koper afzonderlijk. Deze voorwaarde voorkomt dat kopers zich louter formeel inschrijven om aan de voorwaarden te voldoen, zonder werkelijk in de woning te wonen. Een ononderbroken inschrijving van minstens één jaar wijst op een reële woonintentie. Hierdoor wordt oneigenlijk gebruik van het 2% tarief vermeden door het te reserveren voor werkelijke bewoning als hoofdverblijfplaats.

Het algemeen geldend principe van artikel 2.9.7.0.3, §1, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit houdt in dat voor de toepassing van het verkooprecht het tarief wordt bepaald door het ogenblik waarop de rechtshandeling is gesteld, zijnde de verkoopovereenkomst. De voorliggende wijzigingen van de voorwaarden voor de toepassing van het verlaagd tarief zullen van toepassing zijn op overeenkomsten

houdende zuivere aankoop gesloten vanaf 1 januari 2026. Indien de verkoopovereenkomst (compromis) werd gesloten voor 1 januari 2026 is het aan te raden om de datum hiervan op te nemen in een pro fisco-verklaring bij de authentieke akte.

Band met de begroting

De aanpassing van de voorwaarden voor het verlaagd tarief voor de aankoop van enige eigen woning zal een positieve impact hebben op de begroting. Gesplitste aankopen en aankopen met rechtspersonen zijn voortaan uitgesloten van het verlaagd tarief en vallen onder het standaard tarief van 12%. Daarnaast wordt ook een minimumduur aan de inschrijvingsverplichting gekoppeld. Door deze striktere voorwaarden te introduceren zullen minder verkopen voldoen aan de toepassingsvoorwaarden van het verlaagd tarief.

Afdeling 5. Opheffing vrijstelling jaarlijkse verkeersbelasting en belasting op de inverkeerstelling voor de voertuigen die uitsluitend aangedreven worden door een elektrische motor of waterstof

Artikel 34

Tot op heden waren volledig elektrische voertuigen en voertuigen aangedreven op waterstof vrijgesteld van zowel de jaarlijkse verkeersbelasting als van de belasting op inverkeerstelling. Deze vrijstelling had als doel om de doorbraak van elektrische voertuigen te bevorderen en de marktintroductie van emissievrije voertuigen te versnellen.

De afgelopen jaren is de markt van elektrische voertuigen echter aanzienlijk geëvolueerd:

- Het marktaandeel van elektrische voertuigen stijgt sterk, en de kostprijs evolueert in de richting van conventionele voertuigen;
- Ook infrastructuur en aanbod (laadpalen, batterijtechnologie, tweedehandsmarkt) hebben een niveau bereikt dat de initiële stimuleringsmaatregelen hun doel grotendeels hebben bereikt;
- Het behoud van een volledige vrijstelling zou leiden tot een structurele erosie van de belastinginkomsten, met een onevenwichtige lastenverdeling tussen verschillende voertuigcategorieën.

Door de toepassing van de tarieven van artikel 2.2.4.0.1, paragraaf 2 voor de jaarlijkse verkeersbelasting en de tarieven van artikel 2.3.4.2.1. voor de BIV zullen zero-emissievoertuigen daardoor ook na de opheffing van de vrijstelling voordelig behandeld worden ten opzichte van voertuigen met een hogere milieu-impact, maar zonder dat dit resulteert in een volledige vrijstelling van verkeersbelastingen (de belasting gebeurt namelijk op basis van de fiscale pk van het voertuig, die bij zero-emissievoertuigen meestal tot de laagste categorie behoort).

Met de afschaffing van de vrijstelling vanaf 1 januari 2026 wordt een gelijk speelveld gecreëerd tussen alle voertuigen, met behoud van een beleidsmatig gewenste differentiatie via de vergroeningselementen van de nieuwe berekeningswijze.

Dit draagt ook bij tot de rechtvaardigheid van het belastingsysteem, waarbij ook zwaardere elektrische voertuigen hun bijdrage leveren in verhouding tot hun impact op de weginfrastructuur, maar met behoud van beleidsprikkels voor vergroening zonder onevenredige bevoordeling.

Evenwel wordt de rechtszekerheid van de belastingplichtige bewaard en geldt dit enkel voor voertuigen die worden ingeschreven vanaf 1 januari 2026.

Artikel 35

Dit artikel regelt de opheffing van de vrijstelling van de jaarlijkse verkeersbelasting voor voertuigen die uitsluitend worden aangedreven door een elektrische motor of waterstof voor voertuigen die na 31 december 2025 worden ingeschreven in het repertorium van het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid.

Voor de motivatie van deze opheffing wordt verwezen naar de motivatie bij artikel 34.

Artikel 36

Deze aanpassing volgt uit de opheffing van de vrijstelling van de BIV voor voertuigen die uitsluitend worden aangedreven door een elektrische motor of waterstof, die wordt gemotiveerd in de toelichting bij artikel 39. Om deze zero-emissievoertuigen toch nog steeds voordeliger te behandelen ten opzichte van voertuigen, aangedreven op fossiele brandstoffen, worden zij belast onder een forfaitair tarief van 61,50 euro in de BIV.

De formule in artikel 2.3.4.1.2. betreft voertuigen die voor de eerste keer tot en met 31 december 2020 werden ingeschreven in het repertorium van het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid

Artikel 37

Deze aanpassing volgt eveneens de opheffing van de vrijstelling van de BIV voor voertuigen die uitsluitend worden aangedreven door een elektrische motor of waterstof, die wordt gemotiveerd in de toelichting bij artikel 39. Om deze zero-emissievoertuigen toch nog steeds voordeliger te behandelen ten opzichte van voertuigen, aangedreven op fossiele brandstoffen, worden zij belast onder een forfaitair tarief van 61,50 euro in de BIV.

De formule in artikel 2.3.4.1.2/1 betreft voertuigen die voor de eerste keer na 31 december 2020 worden ingeschreven in het repertorium van het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid

Artikel 38

De aanpassing aan dit artikel zorgt ervoor dat zero-emissievoertuigen niet de hoogste belasting zouden betalen wanneer het vermogen van de motor van dat voertuig, in fiscale pk en in kilowatt aanleiding geeft tot de heffing van een verschillende belastingbedrag. Op die manier worden zero-emissievoertuigen toch nog steeds voordeliger behandeld ten opzichte van voertuigen, aangedreven op fossiele brandstoffen.

Artikel 39

Dit artikel regelt de opheffing van de vrijstelling van de belasting op de inverkeerstelling voor voertuigen die uitsluitend worden aangedreven door een elektrische motor of waterstof voor voertuigen die na 31 december 2025 worden ingeschreven in het repertorium van het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid.

Voor de motivatie van deze opheffing wordt verwezen naar de motivatie bij artikel 34.

Bij voorlopige afwezigheid van een samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten met betrekking tot de aanpassingen voor de leasingwagens, blijven deze voertuigen belast onder de oude formules van artikel 2.3.4.2.1.

Band met de begroting

De opbrengsten uit de jaarlijkse verkeersbelasting voor elektrische wagens worden in het eerste jaar geraamd op 18 miljoen euro (exclusief opdecimen). Hierbij wordt uitgegaan van 190.000 nieuwe inschrijvingen van elektrische wagens in 2026 aan een geïndexeerd tarief van 93,64 euro. De ontvangsten nemen de jaren nadien cumulatief toe volgens de groei van het elektrische wagenpark ingeschreven na 31/12/2025.

De opbrengsten uit de belasting op inverkeerstelling voor elektrische wagens worden geraamd op 12 miljoen euro. Hierbij wordt uitgegaan van 190.000 nieuwe inschrijvingen van elektrische wagens in 2026 aan een tarief van 61,5 euro.

De Inspectie van Financiën suggereert in haar advies om de vooropgestelde tarieven in de jaarlijkse verkeersbelasting en de BIV voor zero emissievoertuigen te verhogen om te beantwoorden aan de vooropgestelde opbrengst van 55 miljoen euro in 2026. Ten eerste kan er voor de leasingvoertuigen op dit moment geen ander tarief worden voorzien bij gebrek aan een samenwerkingsakkoord, waaraan in de toekomst wel wordt gewerkt. Ten tweede moet het verschil in tarief tussen een zero-emissievoertuig en een voertuig aangedreven op fossiele brandstoffen wel voldoende groot blijven.

Motivatie bij datum inwerkingtreding

De artikelen 34 tot en met 39 treden allen in werking op 1 januari 2026, maar de formule zal voor de andere dan de voertuigen die uitsluitend worden aangedreven door een elektrische motor of waterstof pas uitwerking krijgen vanaf aanslagjaar 2027.

Afdeling 6. Kilometerheffing: CO2-heffing

Artikel 40

Dit artikel voegt de definities van "emissiearm voertuig" en "CO2-emissieklasse" toe aan de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

De definitie van het begrip "emissiearm voertuig" stemt overeen met de definitie van "emissiearm zwaar bedrijfsvoertuig" in artikel 3, punt 12 van verordening (EU) 2019/1242 (die recent nog werd gewijzigd bij verordening (EU) 2024/1610), waarnaar artikel 2 verwijst van richtlijn 1999/62/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 1999 betreffende het in rekening brengen van het gebruik van weginfrastructuur aan voertuigen.

De definitie van de CO2-emissieklassen sluit aan bij de beschrijving van deze klassen in artikel 7 octies bis van de richtlijn 1999/62/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 1999 betreffende het in rekening brengen van het gebruik van weginfrastructuur aan voertuigen.

Artikel 41

Dit artikel brengt twee wijzigingen aan de tariefbepaling van de kilometerheffing in de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

De toeslag met betrekking tot de externe kosten van het vervoer aangepast. De totale toeslag voor de door het voertuig veroorzaakte kosten, is gelijk aan de som

van de (bestaande) toeslag in functie van de EURO-emissieklasse en de nieuwe toeslag in functie van de CO2-emissieklasse.

Voor emissievrije vrachtwagens blijft de tijdelijke en afbouwende vrijstelling van de betalingsverplichting behouden zoals ze door het programmadecreet bij de begroting 2024 werd ingevoerd: dit wil zeggen dat de externekostenheffing voor emissievrije vrachtwagens ook nul blijft tot 31 december 2029.

Daarnaast wordt het tijdstip van de indexering verschoven van 1 juli naar 1 januari. De huidige indexering op 1 juli valt midden in het boekjaar, terwijl prijsonderhandelingen in de transportsector vaak plaatsvinden rond de jaarwisseling. De huidige timing maakt het moeilijk om tijdens die onderhandelingen een volledig en accuraat kostenplaatje te presenteren. Om die reden wordt de indexeringsdatum verplaatst van 1 juli naar 1 januari, wat ook in lijn is met de Waalse praktijk. Deze verschuiving van de indexering van de kilometerheffing naar 1 januari is een logische, haalbare en sectorvriendelijke maatregel. Om te vermijden dat deze wijziging er toe zou leiden dat er twee indexeringen kort op elkaar zouden volgen, zal er geen indexering plaatsvinden in 2026. De eerstvolgende indexering zal gebeuren op 1 januari 2027.

Artikel 42

Dit artikel voegt de verplichting van de houder van het voertuig om de CO2-emissieklasse van het voertuig door te geven aan de dienstaanbieder of hoofddienstaanbieder toe in de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Verder wordt het vermoeden ingevoegd dat bij onvoldoende bewijs van de CO2-emissieklasse, het voertuig wordt gelijkgesteld met een voertuig van CO2-emissieklasse 1.

Artikel 43

Dit artikel voegt vervalsing van voertuigdocumenten om de CO2-emissieklasse te bepalen toe aan de overtredingen in artikel 3.18.0.0.1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Artikel 44

Dit artikel voegt aan artikel 6 van het decreet van 3 juli 2015 tot invoering van de kilometerheffing en stopzetting van de heffing van het eurovignet en tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 in dat verband, de verplichting toe dat de dienstverleningsovereenkomst ook de CO2-emissieklasse van het voertuig moet bevatten.

Band met de begroting

De opbrengst door de invoering van een CO2-heffing vanaf juli 2026 wordt geraamd op 125 miljoen euro in 2026 en 250 miljoen euro voor het jaar 2027. Dit is uiteraard een ruwe inschatting, aangezien een snellere of tragere vergroening van de voertuigvloot en het aantal gereden kilometers uiteraard een impact hebben op de inkomsten.

Voor emissievrije vrachtwagens blijft de tijdelijke en afbouwende vrijstelling van de betalingsverplichting behouden zoals ze door het programmadecreet bij de begroting 2024 werd ingevoerd. Dit wil zeggen dat de externekostenheffing voor emissievrije vrachtwagens, zoals reeds voorzien, nul blijft tot 31 december 2029. Ook voor het resterende gedeelte van de heffing blijft de maatregel zoals voorzien, wat wil zeggen dat daarvoor in 2026 een vermindering van 80% is voorzien, in 2027 een vermindering van 60% enzovoort. De toename in inkomsten van de kilometerheffing door de geleidelijke afbouw van deze vermindering voor

emissievrije vrachtwagens is niet opgenomen in deze budgettaire raming omdat het geen deel uitmaakt van de voorziene wijzigingen.

De eerstvolgende indexering zal plaatsvinden op 1 januari 2027, waardoor de huidige index van toepassing blijft tot die datum. De ramingen zijn ook berekend op basis van de huidige index.

Motivatie bij datum inwerkingtreding in de toekomst

De wijzigingen treden in werking met ingang vanaf 1 juli 2026, maar dienen te worden opgenomen in het programmadecreet omwille van de volgende redenen:

- De Europese Commissie zal – op basis van artikel 7 nonies, lid 3 van Richtlijn 1999/62/EG betreffende het in rekening brengen van het gebruik van bepaalde infrastructuurvoorzieningen aan zware vrachtvoertuigen – geïnformeerd worden over de invoering van een externekostenheffing voor CO₂-emissies, om te verzekeren dat aan de voorwaarden is voldaan.
- Organisatorisch: Van zodra alle parameters van de wijzigingen gekend zijn, heeft Viapass nog tijd nodig om de wijzigingen te implementeren en de dienstverleners te informeren die op hun beurt ook nog voldoende tijd nodig hebben om deze aanpassing door te voeren. (Viapass is de interfederale toezichthoudende en coördinerende overheidsorganisatie voor de kilometerheffing.)
- Artikel 8 van het 'Samenwerkingsakkoord van 31 januari 2014 tussen het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de invoering van de kilometerheffing op het grondgebied van de drie Gewesten en tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven interregionaal Samenwerkingsverband Viapass onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen' bepaalt dat wijzigingen aan het tarief door een gewest ten minste vier maanden vóór de inwerkingtreding van de wijziging moeten genotificeerd worden aan de overige gewesten.

Afdeling 7. Controlemechanisme op de (correcte) aanwending van overheidsmiddelen

Artikel 45

Onderhavige wijziging beoogt de huidige controle op de aanwending van Vlaamse subsidies te versterken.

Zonder afbreuk te doen aan de bepalingen opgenomen in de Algemenebepalingenwet, met name artikel 11 tot en met 14, worden de plichten van de subsidieontvanger uitgebreid, met als doel een verantwoord en transparant subsidiebeleid te voeren.

Naast de verplichting van de subsidieontvanger om de aanwending van de subsidie(s) zowel inhoudelijk als financieel te verantwoorden, wordt zij erop gewezen dat de boekhouding zo georganiseerd moet worden dat de aanwending van de subsidie financieel gecontroleerd kan worden. Dit draagt bij tot een verantwoord en transparant subsidiebeleid.

Verder wordt erop gewezen dat de regelgeving inzake overheidsopdrachten, alsook de supranationale regelgeving inzake staatssteun door subsidieontvanger(s) in het kader van de besteding van deze ontvangen middelen moeten worden nageleefd. De subsidieverstrekker en de controleactoren kunnen tekortkomingen en onregelmatigheden vaststellen, waarbij de subsidieverstrekker op eigen initiatief, dan wel op voorstel van de controleactoren, een financiële correctie kan doorvoeren op het subsidiebedrag dat reeds ontvangen is of dat nog moet worden

ontvangen. Dit laat toe de overheidsmiddelen correct aan te wenden én gelijkheid, eerlijke mededinging en non-discriminatie tussen ondernemers te waarborgen.

De overige wijzigingen zijn louter materiële wijzigingen ten gevolge van het wetgevingstechnische advies en taaladvies.

Band met de begroting

Het programmadecreet 2026 bevat een reeks maatregelen die nodig zijn om de begroting van 2026 te kunnen uitvoeren. Hoofdstuk 8 van het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (Hierna genoemd: VCO) in het algemeen en onderhavig voorstel tot wijziging van artikel 76 VCO in het bijzonder houdt rechtstreeks verband met de begroting om volgende reden:

- Controlemechanisme op de (correcte) aanwending van overheidsmiddelen.

Afdeling 8. Controlemechanisme op de (correcte) aanwending van overheidsmiddelen

Artikel 46

Onderhavige wijziging beoogt de huidige controle op de aanwending van Vlaamse subsidies te versterken door de minimale elementen voor het subsidiekader in het bijzonder aan te scherpen. Het subsidiekader vormt de basis voor een coherent en helder regelgevend kader rond een goed subsidiebeleid.

De subsidieverstrekker moet indicatoren bepalen op basis waarvan de aanwending van de subsidie door de subsidieontvanger inhoudelijk en financieel kan worden beoordeeld, alsook op basis waarvan de beleidsevaluatie die artikel 76/1 VCO oplegt, kan worden doorgevoerd. De subsidieverstrekker expliciteert daarnaast de uitsluiting of toelating van reservevorming met bijbehorende voorwaarden in het subsidiekader.

Band met de begroting

Het programmadecreet 2026 bevat een reeks maatregelen die nodig zijn om de begroting van 2026 te kunnen uitvoeren. Hoofdstuk 8 van het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (Hierna genoemd: VCO) in het algemeen en onderhavig voorstel tot wijziging van artikel 76 VCO in het bijzonder houdt rechtstreeks verband met de begroting om volgende reden:

- Controlemechanisme op de (correcte) aanwending van overheidsmiddelen.

Afdeling 9. Omzetting Europees begrotingskader (Economic Governance)

Algemene toelichting

Dit ontwerp van decreet voorziet in de omzetting van Richtlijn (EU) 2024/1265 tot wijziging van Richtlijn 2011/85/EU betreffende voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten. Richtlijn 2011/85/EU is een van de pijlers van het Europese kader voor economisch bestuur (*economic governance*).

De fundamenteën van het huidige Europees begrotingskader werden gelegd in aanloop naar de invoering van de euro in het Verdrag betreffende de Europese Unie beter bekend als het Verdrag van Maastricht, ondertekend in februari 1992, en in het Stabieliteits- en Groeipact, ondertekend in juni 1997. Sinds zijn ontstaan heeft het EU-kader voor economisch bestuur zich verder ontwikkeld in verschillende etappes. Wijzigingen moesten vaak antwoorden bieden op gebreken die na verloop van tijd, en vooral tijdens economische crisissen, aan de oppervlakte kwamen. Het Pact werd hervormd in 2005 maar meer fundamenteel als gevolg van de economische en financiële crisis van 2008. In de periode 2011-2013 werd, onder

meer via de wetgevende pakketten die bekendstaan als het *six pack* en *two pack*, de begrotingscoördinatie en het begrotingstoezicht aangescherpt.

In 2023-2024 werd het kader voor economisch bestuur verder hervormd om een antwoord te bieden op gebreken die sinds de laatste hervorming aan de oppervlakte waren gekomen en de verslechterde overheidsfinanciën als gevolg van de COVID-19 en energiecrisissen. Op 30 april 2024 trad het herziene kader in werking met als voornaamste doelstelling de schuldhoudbaarheid van de lidstaten versterken en duurzame en inclusieve groei bevorderen. Dit wordt nagestreefd door een anticyclisch begrotingsbeleid en structurele hervormingen en productieve investeringen te stimuleren.

Het kader werd gewijzigd met de volgende verordeningen en richtlijn:

- Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad (herziening van de preventieve arm van het stabiliteits- en Groeipact);
- Verordening (EU) 1264/2024 van 29 april 2024 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1467/97 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten (herziening van de correctieve arm van het Stabiliteits- en Groeipact); en
- Richtlijn (EU) 1265/2024 van de Raad van 29 april 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/85/EU betreffende voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten.

De preventieve arm van het Stabiliteits- en Groeipact is grondig hervormd. Hij is voortaan opgebouwd rond nationale budgettaire-structurele plannen op de middellange termijn. Deze meerjarenplannen, met een looptijd van vier à vijf jaar, bevatten zowel een begrotingstraject als hervormingen en investeringen. De lidstaten rapporteren over de uitvoering van hun plan in een jaarlijks voortgangsverslag. De jaarlijkse stabiliteits- en convergentieprogramma's en de nationale hervormingsprogramma's verdwijnen. Het begrotingstraject in het budgettaire-structureel plan wordt uitgedrukt als een netto-uitgavenpad. De jaarlijkse nominale netto-uitgavengroei-norm (in %) is voortaan de centrale begrotingsindicator in het EU-begrotingskader. Lidstaten mogen hun netto-uitgavenpad met maximaal drie jaar verlengen, tot maximaal zeven jaar, als ze in hun plan een relevant pakket van hervormingen en investeringen opnemen. De correctieve arm van het Stabiliteits- en Groeipact werd aangepast aan de nieuwe invulling van de preventieve arm.

Richtlijn 2011/85/EU was een van de zes wetgevende maatregelen van de *six pack* die op 13 december 2011 in werking trad om het Europese begrotingskader na de economisch-financiële crisis van 2008 verder te bestendigen. De richtlijn bevat regels voor de boekhouding en de statistiek. Lidstaten moeten solide boekhoudstelsels hanteren die alle subsectoren dekken en gegevens kunnen genereren op basis van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR). Lidstaten zijn daarnaast verplicht de begrotingsgegevens periodiek openbaar te maken. De richtlijn bevat verder regels voor de nationale begrotingskaders op middellange termijn. De jaarlijkse en meerjarige begroting moet gebaseerd zijn op realistische macro-economische en budgettaire prognoses. Daarnaast schrijft de richtlijn het bestaan van onafhankelijke begrotingsinstellingen voor.

Met Wijzigingsrichtlijn (EU) 2024/1265 worden de voorschriften voor nationale begrotingskaders in richtlijn 2011/85/EU aangepast aan het hervormde kader voor economisch bestuur en op sommige punten aangepast en versterkt.

De omzetting van de richtlijn in België gebeurt deels door aanpassingen aan federale wetten, in de eerste plaats de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof, de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting van en van de comptabiliteit van de federale Staat en de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen. Daarnaast vereist de omzetting een herziening van het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 betreffende de uitvoering van artikel 3, § 1, van het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie. Voor Vlaanderen is een wijziging nodig van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 47

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 48

De definities van "nationaal hervormingsprogramma", "stabiliteitsprogramma" en "Vlaams hervormingsprogramma" worden geschrapt. Het stabiliteitsprogramma en het hervormingsprogramma bestaan niet meer in het hervormde kader voor economisch bestuur. Ze worden vervangen door het nationaal budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn en het jaarlijkse voortgangsverslag. Deze termen worden gedefinieerd in respectievelijk artikel 10, §1 en artikel 44/2, tweede lid.

Artikel 49

1° De richtlijn legt aan de lidstaten op dat ze begrotingskaders voor de middellange termijn moeten hebben met begrotingsdoelstellingen voor de middellange termijn. In VCO, artikel 10, § 1, eerste lid wordt momenteel bepaald dat de Vlaamse Regering in zijn regeerakkoord de begrotingsdoelstellingen vastlegt. Door toevoeging van "voor de hele zittingsperiode" wordt verzekerd dat dit begrotingsdoelstellingen op middellange termijn zijn.

2° Artikel 4 van richtlijn 2011/85/EU, zoals gewijzigd met richtlijn (EU) 2024/1265, legt aan de lidstaten op om de jaarlijkse en meerjarige begrotingsplanning te baseren op "realistische macro-economische en budgettaire prognoses". De Vlaamse Regering stelt zijn jaarbegroting en meerjarenraming op basis van onafhankelijke macro-economische ramingen van het Instituut voor de Nationale Rekeningen en realistische budgettaire ramingen van de bevoegde instantie op.

3° Er wordt een nieuw vijfde lid in artikel 10, § 1 ingevoegd dat verankert dat de Vlaamse Regering een bijdrage levert aan de opmaak van het nationaal budgettaire-structureel plan op de middellange termijn van België. Er wordt ook voorzien dat de Vlaamse Regering een bijdrage levert als het nationaal budgettaire-structureel plan herzien wordt conform artikel 15 van Verordening (EU) 2024/1263.

4° In het bestaande zevende lid, dat het achtste lid wordt, wordt een zin uit het artikel herschikt. Een bijzin uit het bestaande vierde lid met betrekking tot het ontwerpbegrotingsplan wordt verplaatst naar dit lid.

Artikel 50

In de omzetting van het nieuwe artikel 3 van richtlijn 2011/85/EU, wordt in artikel 29 van VCO expliciet gemaakt dat de boekhouding transactiegegevens kan

genereren ter voorbereiding van ESR-gegevens.

Artikel 51

Het tweede lid van § 1/1 in art. 42 VCO moet worden aangepast zodat de invulling van de definitie van de overheidsinvesteringen niet enkel rekening houdt met internationale kaders maar ook met Europese kaders.

Artikel 52

Er wordt een nieuw artikel 44/2 ingevoegd dat de Vlaamse Regering oplegt een Vlaamse bijdrage aan het jaarlijkse voortgangsverslag op te stellen. Het jaarlijks voortgangsverslag is het verslag van België over de uitvoering van zijn nationaal budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn.

Artikel 53

In artikel 45 worden termen gewijzigd ter verduidelijking. In het eerste lid wordt "tussentijdse of bijkomende jaarlijkse" gewijzigd in "periodieke en bijkomende". In het tweede lid wordt "tussentijdse" eveneens in "periodieke en bijkomende" veranderd. Deze formulering geeft de betrachting nauwkeuriger weer.

Band met de begroting

Het programmadecreet 2026 bevat een reeks maatregelen die nodig zijn om de begroting van 2026 te kunnen uitvoeren. De voorstellen tot wijziging van artikelen 2, 10, 29, 42 en 45 en invoeging van een nieuw artikel 44/2 in het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (Hierna genoemd: VCO) houden rechtstreeks verband met de begroting om volgende reden: de uitvoering van het nieuwe EU-kader voor economische governance moet zo snel mogelijk vertaald worden naar de Vlaamse situatie.

Afdeling 10. Subsidiabele kosten

Artikel 54

Deze bepaling verduidelijkt dat een subsidie niet mag worden aangewend voor juridische kosten voor het aanspannen van gerechtelijke of administratieve procedures tegen de Vlaamse deelstaatoverheid (wat gelet op de definitie in art. 2, 42° VCO invulling krijgt als het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap). Dit betekent dat die kosten niet als (een categorie van) subsidiabele kosten kunnen worden aangemerkt.

De juridische kosten die hierbij voor ogen staan, zijn rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden met het aanspannen van gerechtelijke of administratieve procedures. Het gaat onder meer om:

- honoraria
- gerechtskosten
- rolrechten
- deurwaarderskosten
- kosten van bemiddeling/arbitrage met het oog op het instellen van de procedure
- kosten van juridische adviezen bij onder andere het instellen van een procedure, een beroep, een bezwaar

Band met de begroting

Met het oog op het bereiken van een begrotingsevenwicht zullen er in 2026 budgettaire inspanningen nodig zijn. Een tijdige doorvoering van het voorstel tot

wijziging draagt bij aan een doelmatige en rechtmatige inzet van publieke middelen.

Hoofdstuk 4. Kanserlarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Afdeling 1. Financiering op basis van open ruimte

Artikel 55

Dit artikel bepaalt de structurele verhogingen van de werkingssubsidie: 35 miljoen euro vanaf 2026 en bijkomend 10 miljoen euro vanaf 2027 en nog eens bijkomend 15 miljoen euro vanaf 2028. Dit artikel bepaalt verder de evolutie van de globale werkingssubsidie vanaf 2026: een jaarlijkse indexering met 3,5% van de subsidie van het voorgaande jaar, inclusief de structurele verhogingen in 2026, 2027 en 2028.

Artikel 56

Dit artikel bepaalt de berekening van de individuele aandelen van de gemeenten vanaf 2026: volgens dezelfde procentuele verhouding als de verdeling van de werkingssubsidie voor het jaar 2025 of, in het geval van een samenvoeging van gemeenten en vanaf het tweede jaar van de samenvoeging, volgens dezelfde procentuele verhouding als de verdeling van de werkingssubsidie in het jaar van de samenvoeging. Bij een samenvoeging van gemeenten met opsplitsing zal namelijk de procentuele verhouding voor de nieuw samengestelde gemeenten wijzigen t.o.v. 2025. Die berekeningswijze verschaft de gemeenten een grotere zekerheid over hun individuele aandelen in 2026 en de daaropvolgende jaren.

Dit artikel verduidelijkt verder de berekening van de aandelen van nieuwe gemeenten, na een samenvoeging van gemeenten vanaf 2026. De nieuwe gemeente ontvangt dan, in het jaar van de samenvoeging en als rechtsopvolger van de oude gemeenten, de som van de aandelen die de oude gemeenten zouden hebben ontvangen in het jaar van de samenvoeging. Bij een samenvoeging met opsplitsing van gemeenten, worden de aandelen van de op te splitsen gemeenten in het jaar van de samenvoeging ook opgesplitst, in dezelfde verhouding als de aandelen gekadaastreerde oppervlakte open ruimte van de opgesplitste delen.

Die regeling is echter niet van toepassing bij een samenvoeging met een stad, vermeld in artikel 6, §1, 1°, a), b), c) en d), van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds. Het betreft de centrumsteden Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Turnhout, Roeselare, Genk, Oostende, Hasselt, Sint-Niklaas, Kortrijk, Mechelen en Aalst. Die steden zijn namelijk, volgens artikel 23, tweede lid, van bij de inwerkingtreding van deze subsidie op 1 januari 2020, expliciet uitgesloten van de subsidie. De financiering op basis van open ruimte is namelijk in zekere zin te beschouwen als een correctie op de verdeling van het Gemeentefonds, waarin bovengenoemde steden reeds genieten van een ruime voorafname.

Band met de begroting

De financiering op basis van open ruimte is in de jaarlijkse uitgavenbegroting ingeschreven onder begrotingsartikel SJ0-1SMC2GC-WT, programma 1SM620.

Afdeling 2. Financiering lokale besturen: Gemeentefonds – aanvullende Elia-compensatie

Artikel 57

Dit artikel voegt aan artikel 19bis, §1, van het decreet van 15 juli 2002 tot

vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds, een tweede lid toe, dat het bedrag van de aanvullende dotatie ter compensatie van de afschaffing van de Eliataks halveert voor het begrotingsjaar 2026. Het bedrag van die aanvullende dotatie wordt voor 2026 vastgesteld op 41,5 miljoen euro.

Artikel 58

Vanaf 2027 wordt de Elia-compensatie als een aanvullende dotatie in het Gemeentefonds opgeheven en ontvangen de gemeenten die subsidie niet langer.

Motivatie bij datum inwerkingtreding in de toekomst

Met het oog op de opmaak van de lokale meerjarenplanning 2026-2031, in de loop van 2025, en het handhaven van de verplichte evenwichten in die meerjarenplanning, is het voor de gemeenten belangrijk zo snel mogelijk zekerheid te krijgen over hun toekomstige ontvangsten uit de algemene financieringsfondsen, waaronder het Gemeentefonds. In dat opzicht is het voor de gemeenten belangrijk nu al rekening te kunnen houden met een halvering van de Elia-compensatie in 2026 én het volledig wegvallen van die financieringsstroom vanaf 2027.

Band met de begroting

De aanvullende dotatie ter compensatie van de afschaffing van de Eliataks (Elia-compensatie) staat ingeschreven onder het begrotingsartikel SJO-1SMC2GC-WT, programma 1SM614.

Afdeling 3. Subsidie voor kleine taalgrensgemeenten

Artikel 59

Dit artikel voert een subsidie in aan taalgrensgemeenten met minder dan 3000 inwoners.

Door hun beperkte omvang hebben die kleine gemeenten een aantal onvermijdelijke uitgaven die disproportioneel hoog wegen op hun beperkte budget. Meer bepaald gaat het over de uitgaven voor het politiek personeel die nodig zijn voor het democratisch functioneren van die gemeenten. Die gemeenten komen ook niet in aanmerking voor een vrijwillige fusie met de bijhorende overname van de schulden zoals uitgewerkt in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (hierna het DLB genoemd).

Daarnaast hebben taalgrensgemeenten bijkomende administratieve verplichtingen en vertalingskosten die de meeste andere Vlaamse gemeenten niet kennen. Ook de randgemeenten hebben extra vertalingskosten, maar hun fiscale draagkracht is, door hun ligging rond Brussel groter. Het belastbaar kadastraal inkomen ligt bij de randgemeenten aanmerkelijk hoger dan bij de taalgrensgemeenten.

De gemeente Voeren heeft conform de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, artikel 6, §1, VIII, een bijzonder statuut. Door het hanteren van een drempel van 3000 inwoners komt Voeren sowieso niet in aanmerking voor de subsidie.

Artikel 60

Het eerste lid van dit artikel bepaalt de verdelingscriteria voor de subsidie. De helft van de subsidie wordt verdeeld op basis van de uitgaven voor het politiek personeel als gerapporteerd in de jaarrekeningen voor de begrotingsjaren 2021, 2022 en 2023. Dat leidt tot de percentages vermeld in punt 1°, 2° en 3° voor verschillende

categorieën van gemeenten.

Uitgaven politiek personeel jaarrekening (in euro)	2021	2022	2023	gemiddelde 2021-2023	%	%
Gemeente en OCMW Bever	146.326,96	159.686,10	167.557,44	157.856,83	33,93%	16,97%
Gemeente en OCMW Herstappe	33.160,00	26.240,00	26.360,00	28.586,67	6,14%	3,07%
Gemeente en OCMW Mesen	119.760,97	124.938,25	132.667,95	125.789,06	27,04%	13,52%
Gemeente en OCMW Spiere-Helkijn	145.109,91	152.220,16	161.644,44	152.991,50	32,89%	16,44%
<i>totaal</i>	<i>444.357,84</i>	<i>463.084,51</i>	<i>488.229,83</i>	<i>465.224,06</i>	<i>100,00%</i>	<i>50,00%</i>

De andere helft van de subsidie wordt verdeeld volgens het inwonersaantal.

Voor de verschillende categorieën van gemeenten wordt gebruik gemaakt van de categorieën uit artikel 4 van het DLB, dat het aantal gemeenteraadsleden bepaalt.

Artikel 61

De Vlaamse Regering stelt jaarlijks het aandeel van elke gemeente in de subsidie vast. De aandelen zijn afhankelijk van enerzijds het totaal beschikbare begrotingskrediet en anderzijds de verdelingscriteria.

Artikel 62

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 63

Dit artikel wil expliciet duiden dat de subsidie een algemene financieringssubsidie is, waaraan geen verplichtingen inzake inhoudelijke en financiële verantwoording en rapportering zijn gekoppeld. De subsidie kan door de besturen volkomen vrij worden besteed.

Afdeling 4. Wijziging en opheffing van decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten en opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2023 tot uitvoering van het decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten

Impactanalyse Kinder- en Jongereneffectrapport (JoKER)

1. Context

1.1. kinderen en jongeren als doelgroep

De doelstellingen uit het LEKP zijn een doorvertaling van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) voor het lokale niveau. Het VEKP is gebaseerd op Europese richtlijnen en de Europese Klimaatwet. De maatregelen die in deze plannen en regelgeving terugkomen zijn zeer divers. Ze richten ze o.a. op de vermindering van CO₂-uitstoot, het verhogen van de energie-efficiëntie van gebouwen, energetische renovaties, het nemen van klimaatadaptieve maatregelen en het beschermen van kwetsbare bevolkingsgroepen tegen de effecten van klimaatverandering.

In hoofdzaak zijn de Vlaamse gemeenten de doelgroep van de LEKP-subsidie. Het zijn de lokale besturen die kunnen intekenen op het LEKP om een jaarlijkse subsidie te ontvangen en de engagementen binnen het pact aan te gaan. De doelgroep van het lokale beleid dat het LEKP ondersteunt zijn alle burgers binnen het grondgebied. Het LEKP bevat namelijk geen doelstellingen die specifiek gericht zijn op het belang van personen jonger dan 25 jaar. De gemeenten staan op ieder

moment van de subsidiëring zelf in, binnen hun eigen beleidscontext, voor een gepaste mate van aandacht voor jongeren en kinderen in het vormen en uitvoeren van het klimaatbeleid. Desondanks zijn veel mogelijke positieve effecten van het lokaal beleid als gevolg van het LEKP even zeer van toepassing voor personen van alle leeftijden:

- De vergroeningsdoelstellingen (werf 1) zorgen voor een aangename en gezondere leefomgeving;
- De energie-doelstellingen (werf 2) bevorderen het draagvlak voor hernieuwbare energie en promoten renovaties die woningen energiezuiniger maken;
- De mobiliteitsdoelstellingen (werf 3) zetten in op fietspaden, duurzame verplaatsingen via deelmobiliteit en de beschikbaarheid van laadpunten voor elektrische wagens;
- De doelstellingen m.b.t. droogteproblematiek (werf 4) vergroten de weerbaarheid tegen wateroverlast en creëren meer ruimte voor groen door ontharding te promoten.

Kinderen en jongeren zijn bijgevolg indirect betrokken partij, gezien de klimaatdoelstellingen van het LEKP bijdragen aan een gezondere leefomgeving, duurzame mobiliteit en energie-efficiëntie in publieke infrastructuur.

1.2. Participatietraject

Er werd geen specifiek consultatieproces gelopen in het voorafgaande beleidsproces. De beleidsbeslissing tot het opheffen van het LEKP-decreet is het resultaat van de begrotingsopmaak en is dus budgettaire beslissing.

2. Impactanalyse

2.1. Effecten van de gekozen beleidsoptie

De directe gevolgen van de beleidsoptie hebben betrekking op het lokale klimaatbeleid. Hoewel de LEKP-subsidie na 2026 ophoudt en gemeenten hiermee een financieringsbron verliezen betekent dit niet noodzakelijk dat het lokaal klimaatbeleid daarom globaal gezien minder gefinancierd of ondersteund wordt. Binnen andere beleidsdomeinen worden immers nieuwe initiatieven opgestart (zie VEKP) en het vergt een veel diepgaandere analyse vooraleer er uitspraken over de stand van de ondersteuning van het lokaal klimaatbeleid kunnen gemaakt worden. De gekozen beleidsoptie heeft geen directe gevolgen voor kinderen en jongeren. Wel kunnen er indirecte effecten optreden, zoals een verminderde lokale aandacht voor de klimaatthema's die het LEKP promoot. Dit kan op zijn beurt leiden tot een afname van de positieve effecten die burgers ondervinden via de lokale uitvoering van LEKP, zoals minder financiering voor vergroening en fietspaden (zie ook 1.1). Dit blijft afhankelijk van hoe lokale besturen met de stopzetting van LEKP omgaan.

2.2. Effecten van het huidige beleid

Het huidige beleid houdt in dat gemeenten een engagement aangaan om in te zetten op doelstellingen binnen vier thematische werven. Gemeenten ontvangen hiervoor een jaarlijkse financiering. Het is mogelijk dat het lokaal klimaatbeleid hierdoor bij sommige gemeenten uitgebreid werd, en dat de positieve gevolgen van dit beleid ook voelbaar zijn voor kinderen en jongeren.

2.3. Effecten van alternatieve beleidsopties

Andere beleidsopties naast het laten uitdoven van LEKP als gevolg van budgettaire overwegingen werden niet overwogen.

3. Opvolging

Er wordt geen opvolgingsfase beoogd over de impact van de gekozen beleidsoptie.

Het JoKER advies werd ontvangen op 15 september 2025 en werd verwerkt in de impactanalyse.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 64

Dit artikel wijzigt artikel 3 van het decreet over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten. Artikel 3 bepaalt de jaarlijks toekenning, binnen de beschikbare begrotingskredieten, van subsidies voor lokale energie- en klimaatacties aan de gemeenten van het Vlaamse Gewest die intekenden op het LEKP.

Het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) wordt tijdens deze legislatuur afgebouwd en stopgezet omdat er geen budget meer beschikbaar is. Daarom wil de Vlaamse Regering het LEKP opheffen en de overeenkomst met de gemeenten beëindigen. Dit gaat over een vroegtijdige opheffing, gezien het LEKP een oorspronkelijke duurtijd had van 2021 tot en met 2030. Daarom wordt in 2026 een overgangsregeling voorzien voor lokale besturen. Zij ontvangen in 2026 namelijk nog een laatste subsidiebedrag, en kunnen deze nog aanwenden doorheen 2026.

De wijziging van artikel 3 verduidelijkt het kader waarin de laatste uitbetaling van LEKP-middelen zal plaatsvinden door de doelstellingen die nog gelden expliciet te vermelden. De doelstellingen worden beschreven op een manier die in lijn is van de pacten die afgesloten werden met de lokale besturen. Dit zijn tevens ook doelstellingen waar de 279 ingetekende gemeenten mee vertrouwd zijn zodat de invulling ervan voor hen intussen duidelijk is.

Het artikel bepaalt ook dat de doelstellingen zoals die zijn opgenomen in de lokale energie- en klimaatpacten ophouden uitwerking te hebben als ze niet overeenkomen met de lijst in het tweede lid. De doelstellingen zoals oorspronkelijk geformuleerd in de lokale energie- en klimaatpacten zijn de volgende:

LEKP 1.0

Lokale besturen engageren zich om:

- het Burgemeestersconvenant 2030 of 2050 te ondertekenen en uit te werken;
- een jaarlijkse primaire energiebesparing van minstens 2,09% te realiseren in hun eigen gebouwen;
- een reductie van de CO₂-uitstoot van hun eigen gebouwen en technische infrastructuur met 40% in 2030 ten opzichte van 2015 te realiseren;
- tegen ten laatste 2030 de openbare verlichting te verledden;
- het draagvlak voor hernieuwbare energie te verhogen, geen heffing op hernieuwbare energie-installaties in te voeren en bestaande, zoals de heffing op pylons van windmolens, af te bouwen tegen ten laatste 2025;
- lokale warmte- en sloopbeleidsplannen op te maken;
- één boom extra per Vlaming tegen 2030 te realiseren;
- 1/2de meter extra haag of geveltuinbeplanting per Vlaming tegen 2030 te realiseren;
- één extra natuurgroenperk per 1.000 inwoners tegen 2030 te realiseren;
- 50 collectief georganiseerde energiebesparende renovaties per 1.000 wooneenheden vanaf 2021 t.e.m. 2030 te realiseren;
- één coöperatief of participatief hernieuwbaar energieproject per 500 inwoners tegen 2030 te realiseren die samen voor een totaal geïnstalleerd vermogen zorgen van 216 MW vanaf 2021 t.e.m. 2030;
- per 1.000 inwoners één 'toegangspunt' voor een (koolstofvrij) deelsysteem tegen 2030 te realiseren;
- per 100 inwoners één laadpunt tegen 2030 te realiseren;
- één meter nieuw of structureel opgewaardeerd fietspad extra per inwoner vanaf 2021 t.e.m. 2030 te realiseren;

- één m² ontharding per inwoner vanaf 2021 t.e.m. 2030 te realiseren;
- per inwoner één m³ extra opvang van hemelwater voor hergebruik, buffering en infiltratie vanaf 2021 t.e.m. 2030.

LEKP 2.0

Lokale besturen engageren zich om:

- een jaarlijkse primaire energiebesparing van minstens 3% te realiseren in hun eigen gebouwen (uitbreiding doelstelling LEKP 1.0);
- een reductie van de CO₂-uitstoot van hun eigen gebouwen, mobiliteit en technische infrastructuur met 55% in 2030 ten opzichte van 2015 te realiseren (uitbreiding doelstelling LEKP 1.0);
- geen nieuwe principiële schepencollege- of gemeenteraadsbeslissing meer te nemen m.b.t. lokale heffingen op elektriciteitsmasten en sleuven van ELIA;
- 50 collectief georganiseerde energiebesparende renovaties per 1.000 wooneenheden waarvan 25 renovaties fossielvrij zijn vanaf 2021 t.e.m. 2030 te realiseren (uitbreiding doelstelling LEKP 1.0);
- 50 per 1.000 wooneenheden uit te nodigen voor een klimaat Tafel ter bespreking van een wijkgerichte aanpak voor einde 2024;
- per 100 inwoners 1,5 laadpunten tegen 2030 te realiseren.

LEKP 2.1

Lokale besturen engageren zich om:

- minstens één thematisch wijkverbeteringscontract te realiseren waarbinnen een collectieve renovatie wordt gefaciliteerd voor einde 2025;
- een voorgesteld renovatietraject op te maken op maat van elke bewoner waar de klimaat Tafel georganiseerd werd, voor 50 per 1.000 huishoudens en dit voor einde 2025;
- één coöperatief of participatief hernieuwbaar energieproject van minstens 36 kWp per 500 inwoners tegen 2030 te realiseren waarvan 18 kWp per 500 inwoners wordt gerealiseerd voor einde 2025;
- de toegang tot de activiteiten van een energiegemeenschap te operationaliseren voor één per 500 inwoners voor einde 2025.

De wijziging van artikel 3 leidt ertoe dat, vanaf 2026, enkel de doelstellingen die worden opgenomen in het artikel nog gelden. Op die manier wordt gegarandeerd dat de laatste uitbetaling van de LEKP-subsidies nog steeds door gemeenten kan gebruikt worden voor lokale energie- en klimaat acties. De doelstellingen uit LEKP 2.0 en LEKP 2.1 vervallen omdat de termijn van deze pacts afloopt aan het einde van 2025. Vanaf 2027 vervallen, met de opheffing van decreet en uitvoeringsbesluit, alle doelstellingen en engagementen.

Concreet worden alle doelstellingen uit LEKP 1.0 op deze manier tot in 2026 behouden. De doelstelling rond heffingen op hernieuwbare energie wordt bijgesteld.

De engagementen aan de zijde van de Vlaamse overheid zoals het aanbieden van inhoudelijke ondersteuning en ontzorging m.b.t. de jaarlijkse rapportering wordt verdergezet tot aan de opheffing van het LEKP-decreet.

Artikel 65

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Motivatie bij datum inwerkingtreding in de toekomst

De beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid stelt dat de lopende engagementen omtrent het tijdelijke project LEKP afgewerkt worden. De uitvoering hiervan leidde tot het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juni 2025 tot

toekenning van een subsidie aan de gemeenten van het Vlaamse Gewest voor lokale energie- en klimaatacties ter uitvoering van het Lokaal Energie- en Klimaatpact 2025 en tot bepaling van de inschrijvingsperiode. Met dit besluit worden de laatste middelen die voorzien waren voor het LEKP aan de ingetekende lokale besturen toegekend. Artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2023 tot uitvoering van het decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten bepaalt dat het Agentschap Binnenlands Bestuur de subsidie jaarlijks uiterlijk op 30 april uitbetaalt. In casu wil dit zeggen uiterlijk op 30 april 2026.

Artikel 65 treedt pas in werking vanaf 1 januari 2027 zodat de lokale besturen nog een volledig kalenderjaar hebben waarbinnen ze uitgaven voor het LEKP kunnen doen.

Band met de begroting

In de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2025 werden de recurrente middelen voor het LEKP-project teruggedraaid. Hierdoor zorgden in 2025 enkel nog de middelen die uit het Vlaams Klimaatfonds aan het LEKP-project toegekend werden voor de toekenning van een LEKP-subsidie aan de Vlaamse gemeenten. De uitbetaling van deze middelen gebeurt in 2026. In 2026 bedragen de totale middelen voor het LEKP 0 euro, en ook de volgende jaren wordt er geen nieuwe financiering voorzien. Daarom moet het LEKP-decreet gewijzigd en daarna opgezegd worden.

Afdeling 5. Plattelandsfonds

Artikel 66

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse plattelandsgemeenten vanaf 2026 een subsidie ontvangen onder de vorm van een algemene financiering. Die subsidie is bedoeld als een algemene ondersteuning van de plattelandsgemeenten. Plattelandsgemeenten worden immers geconfronteerd met specifieke en groeiende uitdagingen, zoals de toenemende vergrijzing, afname van voorzieningen en diensten, een beperkte economische bedrijvigheid, mobiliteitsproblemen, enz. Concreet stelt deze subsidie de plattelandsbesturen in staat om, zonder enige administratieve last en met meer beleidsvrijheid, gericht en efficiënter in te zetten op de vele plattelandsuitdagingen.

Artikel 67

Dit artikel stelt de lijst met gemeenten en hun definitieve aandelen in de subsidie vast, op basis van wat die gemeenten in 2025 krijgen uit het Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen – deel plattelandsfonds. De lijst met nominatieve subsidies wordt als bijlage bij dit decreet gevoegd.

Het is belangrijk dat de gemeenten, in functie van de opmaak van hun meerjarenplanning 2026-2031 voor de nieuwe lokale bestuursperiode en het bewaken en bewaren van het financieel evenwicht daarin, zekerheid hebben over de subsidiebedragen waarop zij de komende jaren recht hebben.

Artikel 68

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 69

Met de subsidie wil de Vlaamse Regering de lokale bestuurskracht van de plattelandsgemeenten versterken en hen op een duurzame wijze financiële ruimte

geven. De subsidie wordt daarom gekwalificeerd als een aanvullende algemene financiering, naast het Gemeentefonds. De subsidie kan door de begunstigde gemeenten volledig vrij worden besteed. Dat komt tegemoet aan het bestuursmodel, dat uitgaat van het principe van een zo ruim mogelijke lokale autonomie.

Artikel 70

Met het decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen, werd een Vlaams investeringsfonds voor de lokale besturen opgericht. Dat fonds bundelt concreet drie financieringskanalen aan lokale besturen: subsidies voor bepaalde centrumsteden voor investeringen in stadsvernieuwingprojecten als vermeld in artikel 6 ('het grootstedenbeleid'); subsidies voor de centrumsteden, de provinciale steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor investeringen in stadsvernieuwingprojecten als vermeld in artikel 6 en 7 ('stadsvernieuwing') en subsidies aan plattelandsgemeenten als vermeld in de artikelen 9 tot en met 14 ('het plattelandsfonds').

Dit artikel heft het Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen op, alsook het uitvoeringsbesluit van 12 mei 2017. De middelen voor het grootstedenbeleid krijgen vanaf 2026 een rechtsbasis in het jaarlijkse uitgavendecreet en de middelen voor stadsvernieuwing worden integraal geschrapt. De middelen voor het plattelandsfonds worden behouden maar krijgen een nieuwe decretale rechtsbasis in het programmadecreet.

Artikel 71

Dit artikel bepaalt dat de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen, vervat in het decreet van 23 december 2016 en het uitvoeringsbesluit van 12 mei 2017, zoals ze van kracht waren op 31 december 2025, van toepassing blijven op de subsidies die in het kader van het voormelde fonds uiterlijk in het begrotingsjaar 2025 zijn toegekend.

Afdeling 6. Wijziging Fonds Personeelsleden met Verlof voor Opdracht

Artikel 72

Toelichting bij het nieuwe paragraaf 11:

Het Facilitair Bedrijf heeft voor de uitvoering van de diensten inzake overheidsopdrachten een afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten. In uitvoering van de beleidsnota van de Minister van Bestuurszaken wenst Het Facilitair Bedrijf de dienstverlening van de afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten vanaf 2026 uit te breiden en der afdeling daarvoor waar nodig te versterken. Om de uitbreiding en versterking te realiseren, zal bepaalde dienstverlening voor bepaalde entiteiten betalend zijn.

De betalende dienstverlening betreft onder meer de afname van het structureel aanbod raamovereenkomsten voor gangbare en gebruikelijke goederen en diensten(het portfolio raamovereenkomsten) door lokale overheden en organisaties met een publieke taak (zoals gedefinieerd in Ar.1.3.5° en 6° van het Bestuursdecreet). De Vlaamse Regering voorziet in het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 dat lokale besturen en organisaties in de periferie de raamovereenkomsten van de aankoopcentrale van Het Facilitair Bedrijf vrijblijvend kunnen gebruiken en dat hiervoor een kostendekkende vergoeding zal worden aangerekend. Organisaties in de periferie werden door Minister Crevits in haar beleidsnota geherformuleerd als bepaalde instellingen met een publieke taak en

overheidsondernemingen. De kostendekkende vergoeding zal aangewend worden voor de versterking van de afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten met interne en externe medewerkers.

Daarnaast heeft de betalende dienstverlening ook betrekking op het voorzien in maatwerkondersteuning overheidsopdrachten voor entiteiten die behoren tot de Vlaamse overheid (zoals gedefinieerd in Art.I.3.1° van het Bestuursdecreet). Met maatwerkondersteuning wordt bedoeld dat Het Facilitair Bedrijf de entiteit (die aanbestedende overheid is) ondersteunt bij het ontwerp en in de markt zetten van de entiteitspecifieke overheidsopdrachten. De entiteiten die gebruik maken van de maatwerkondersteuning betalen de kosten die de afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten hiervoor maakt.

Toelichting bij het nieuwe paragraaf 12:

De middelen zullen aangewend worden voor de uitgaven in het kader van de betalende dienstverlening. Deze uitgaven omvatten onder meer de kosten voor de interne en externe medewerkers die nodig zijn voor het aanbieden van het portfolio raamovereenkomsten en de kosten voor externe medewerkers (aankopers, juristen...) die ofwel ingezet worden in het maatwerkproject, ofwel ingeschakeld worden in de reguliere werking van de aankoopcentrale, ter compensatie van de interne medewerkers die ingezet worden op de maatwerkprojecten.

Band met de begroting

De voorgestelde wijziging aan het fonds is noodzakelijk opdat Het Facilitair Bedrijf beschikt over een begrotingsinstrument om de ontvangsten te kunnen ontvangen en deze middelen te kunnen aanwenden voor uitgaven in kader van de versterking van de afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten.

Afdeling 7. Subsidiëring van initiatieven betreffende de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

Artikel 73

Via het huidige artikel 12 van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, kan de Vlaamse Regering binnen de beschikbare budgetten voorzien in de nodige instrumenten, middelen en personeel om de doelstellingen van het decreet op het niveau van de gevangenis uit te voeren.

Het voorstel van wijziging voegt de figuur van subsidiëring toe als een instrument en creëert een rechtsgrond voor subsidiëring van initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen van het decreet. Hierdoor wordt het mogelijk om vanuit alle Vlaamse beleidsdomeinen, waaronder Justitie en Handhaving, binnen de contouren van het decreet te subsidiëren wanneer dit noodwendig is.

Band met de begroting

De voorgenomen toevoeging betreft een verduidelijking met betrekking tot de besteding van de beschikbare begrotingskredieten.

Afdeling 8. Fonds Handhaving Vlaanderen en retributie Vlaams Handhavingsplatform

Artikel 74

Het fonds wordt opgericht om opbrengsten van de retributie, zoals ingevoerd door de wijziging van artikel 83, §6 van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14

juli 2023 via het ontworpen artikel 82, te kunnen aanwenden voor de verdere ontwikkeling en het onderhoud van het Vlaams Handhavingsplatform. Het Vlaams Handhavingsplatform wordt geregeld in de artikelen 4 en 77 tot en met 83 van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023.

Daarnaast worden de opbrengsten die worden bekomen uit handhavingsacties van het agentschap Justitie en Handhaving m.b.t. het misdrijf in de zin art. 25/2 van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand, en die conform artikel 73 van hetzelfde kaderdecreet zijn voorbestemd *“voor de financiering van handhavingsopdrachten of acties ter ondersteuning van het door de geschonden regelgeving beschermde algemeen belang”*, in functie van dit doeleinde ondergebracht in het fonds. Deze opbrengsten vloeien voort uit de alternatieve bestuurlijke sanctionering van misdrijven m.b.t. het verduisteren of beschadigen van Elektronisch Toezichtmateriaal. Omdat de plegers van dit type feiten doorgaans minder bemiddeld zijn, is de kans op een succesvolle inning van de opgelegde boetes minder groot. Concreet kunnen deze opbrengsten worden aangewend om onbetaalde invorderingskosten en kosten van annulatieberoepen tegen beslissingen waarbij een bestuurlijke geldboete wordt opgelegd, mede te financieren.

Artikel 75

Artikel 83, §§4-6 van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 verplichten de notaris en de vastgoedmakelaar om, bij het voeren van publiciteit en het opmaken van onderhandse overeenkomsten en authentieke akten n.a.v. de verkoop van zakelijke rechten op onroerende goederen, het maatregelenregister te raadplegen. Het maatregelenregister omvat de belangrijkste informatie over opgelegde publieke herstel – of beveiligingsmaatregelen, voor de Vlaamse regelgeving waarop het van toepassing is. Notarissen hebben toegang tot alle gegevens, m.i.v. persoonsgegevens, terwijl de vastgoedmakelaar enkel toegang heeft tot een selectie.

Deze verplichting wordt ingevoerd om twee redenen: a) vermijden dat de verkoper het bestaan van publieke herstel – en beveiligingsmaatregelen, of hangende procedures in functie van het opleggen daarvan, kan verzwijgen voor de koper, en b) de uitvoerbaarheid van definitief opgelegde maatregelen vrijwaren, ook t.a.v. de koper.

Omdat zij bedrog (op dit punt) onmogelijk maakt, beschermt de consultatie de koper. Qua doeleinde is deze consultatieplicht vergelijkbaar met bijvoorbeeld de verplichte consultatie van het grondeninformatieregister door het opvragen van een bodemattest.

Artikel 83 behoort tot de zogenaamde VHP-bepalingen van voormeld kaderdecreet, die via het Besluit van de Vlaamse Regering over de digitalisering van de handhaving van diverse Vlaamse regelgeving van toepassing worden gesteld op Vlaamse regelgeving. Dit besluit werd recent gewijzigd (het Besluit van de Vlaamse Regering van 26 september 2025 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 2023 over de digitalisering van de handhaving van diverse Vlaamse regelgeving, wat betreft de implementatie van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023), waardoor de bepalingen m.b.t. het maatregelenregister, en ook de verplichte consultatie daarvan, van kracht worden met ingang van 1 april 2026.

De retributie moet het onderhoud en de verdere uitbouw van het Vlaams Handhavingsplatform, dat toelaat het maatregelenregister te voeden en samen te stellen, ondersteunen.

Dergelijke retributies voor informatievragen in het kader van de verkoop van onroerende goederen zijn niet ongebruikelijk, zowel op lokaal als Vlaams niveau. Een voorbeeld is de retributie voor informatie uit het grondinformatieregister, opgenomen in artikel 162, §1 Bodemdecreet.

Band met de begroting

Het voorstel zorgt voor inkomsten, die via het fonds kunnen worden aangewend voor het onderhoud en de ontwikkeling van het Vlaams Handhavingsplatform, en kosten voor de effectieve handhaving door het agentschap Justitie en Handhaving, zoals kosten ten gevolge van het verkrijgen van de ontvangsten (invorderingskosten, kosten voor beroepsprocedures, ...)

Hoofdstuk 5. Mobiliteit en Openbare Werken

Artikel 76

Artikel 198 van het Scheepvaartdecreet van 21 januari 2022 vermeldt een inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2026 voor verscheidene bepalingen met betrekking tot watercaptatie en het voorzien van een nieuwe tariefstructuur via een besluit van de Vlaamse Regering. Aangezien nog geen akkoord bestaat over het uitvoeringsbesluit dat in deze nieuwe tariefstructuur dient te voorzien, wordt met het ontworpen artikel de inwerkingtredingsdatum voor de geïmplementeerde bepalingen uitgesteld naar 1 januari 2028, waardoor de bestaande tariefstructuur behouden blijft en er geen juridisch vacuüm ontstaat.

Band met de begroting

De nieuwe tariefstructuur voor watercaptatie zou hoe dan ook een impact hebben op de inkomsten van de Vlaamse Overheid. Door een tijdelijk behoud van de huidige bepalingen, wordt (de beslissing over) deze impact verder uitgesteld in de tijd.

Hoofdstuk 6. Omgeving

Afdeling 1. Het Vlaamse Gewest gunt de verzekering gewaarborgd wonen

Algemene toelichting

Overeenkomstig artikel 176, 6 WDRT zijn de gewesten vrijgesteld van de jaarlijkse taks op de verzekeringsverrichtingen. Het Vlaams Woningfonds (VWF) is niet vrijgesteld, omdat het VWF een van het Vlaamse Gewest onderscheiden rechtspersoon is. Hierdoor is het VWF gehouden tot het betalen van die verzekeringstaks op de premies voor de verzekering gewaarborgd wonen. Met de voorgestelde wijziging zal het Vlaamse Gewest de gunning van de overheidsopdracht en verzekeringspremies voor de verzekering gewaarborgd wonen opnieuw rechtstreeks ten laste nemen, waardoor de verzekeringstaks niet langer verschuldigd zal zijn. De dossierbehandeling van de aanvragen voor de verzekering gewaarborgd wonen wordt verder uitgevoerd door het VWF.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 77

Het VWF zal voortaan alleen de dossierbehandeling uitvoeren voor de verzekering gewaarborgd wonen. Het VWF zal de premies niet langer ten laste nemen en evenmin de overheidsopdracht gunnen. De opdrachtsomschrijving van het VWF wordt hieraan aangepast.

Sinds 1 januari 2023 werd de tenlasteneming overgedragen aan het VWF en is het VWF met betrekking tot die opdracht in alle rechten, verplichten, bevoegdheden

en lasten van het Vlaams Gewest getreden. Deze indeplaatsstelling eindigt zodra deze wijzigingen in werking treden, zijnde 1 januari 2026.

Artikel 78

Het gunnen van een overheidsopdracht voor diensten aan een verzekeraar voor de verzekering gewaarborgd wonen zal niet langer gebeuren door het VWF. Punt 5° in het eerste lid van artikel 4.62 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 wordt bijgevolg opgeheven.

Artikel 79

De verzekeringspremies worden voortaan terug rechtstreeks ten laste genomen door het Vlaams Gewest en niet langer door het VWF. Artikel 5.71, §1, tweede lid van het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021 wordt in die zin aangepast. Verder wordt in paragraaf 3 van hetzelfde artikel toegevoegd dat de Vlaamse Regering de entiteit aanduidt die instaat voor de behandeling van de aanvragen van de verzekering gewaarborgd wonen (lees: het VWF). Ook bepaalt de Vlaamse Regering een interne beroepsprocedure bij deze entiteit en een verhaalprocedure bij de toezichthouder.

Artikel 80

Daar het VWF verder blijft instaan voor de behandeling van de aanvragen van de verzekering gewaarborgd wonen, blijft zij tevens verwerkingsverantwoordelijke. De verwijzing naar deze entiteit wordt gewijzigd. Het betreft niet langer de entiteit die belast is met de tenlasteneming, maar wel de entiteit die belast is met de behandeling van de aanvragen.

Band met de begroting

Bij de overdracht van de verzekering gewaarborgd wonen van Wonen in Vlaanderen naar het Vlaams Woningfonds werd het budget van 9.071 keuro dat voorzien was op het begrotingsartikel QF0-1QDB2PA-WT bij BO23 integraal overgedragen naar het Vlaams Woningfonds (VWF) via een verhoging van de toelage (QF0-1QDB2PJ-IS). Omwille van indexatie bedraagt het budget ondertussen 9.207 keuro. Dit budget zal in de begrotingsopmaak 2026 terugkeren naar Wonen in Vlaanderen. Doordat de verzekering gewaarborgd wonen terug wordt aangegaan door het Vlaamse Gewest en de premies terug rechtstreeks ten laste vallen van het Vlaamse Gewest is, zullen de premies terug vrijgesteld zijn van de jaarlijkse taks van 9.25% op de verzekeringsverrichtingen.

Afdeling 2. Wijziging van het decreet van 6 juli 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2001

Artikel 81

Situering

De wijziging tracht om vanaf BO2026 de financiering van personeel van het departement Omgeving (en andere entiteiten onder het Ministerie van Omgeving) dat voor opdrachten van de Vlaamse Regering wordt ingezet door organisaties die momenteel buiten de decretale toepassing vallen, te recupereren via het fonds voor Lonen met externe financiering.

De huidige toestand (probleemstelling)

De lonen van personeelsleden van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving die worden ingezet door vzw FOST PLUS in het kader van het

samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest en FOST PLUS betreffende de preventie en het beheer van verpakkingensafval, worden momenteel aangerekend op het reguliere loonbudget van het departement Omgeving. Deze handhavers worden ingezet om de verplichte bronsortering bij bedrijven te controleren.

De ontvangsten uit terugvorderingen van deze lonen kunnen momenteel niet worden toegewezen aan het betreffende fonds, omdat de huidige decretale bepalingen uitsluitend de toewijzing van ontvangsten uit terugvorderingen bij andere overheden of vakorganisaties toelaten op dit fonds.

Hierdoor kunnen deze middelen niet heringezet worden via het fonds om vervangers aan te stellen of om de loonkost van de personeelsleden die worden ingezet door andere organisaties via het fonds te dekken.

Omdat deze teruggevorderde lonen niet via het fonds voor lonen met externe financiering konden worden gerecupereerd, is er wel afgesproken met het departement Financiën en Begroting dat deze gelden, na ontvangst op een divers ontvangstenartikel, konden worden gerecupereerd op het reguliere loonartikel door middel van een boeking van een anomalie. Een dergelijke werkwijze is echter niet wenselijk

Knelpunten en opportuniteiten

Knelpunten

Beperkende decretale bepaling: enkel terugvorderingen bij overheden en vakorganisaties zijn toegestaan voor het fonds.

Ontvangsten van terugvorderingen van vzw FOST PLUS (of bv. andere organisaties buiten overheden en vakorganisaties) kunnen momenteel niet gerecupereerd worden via het fonds.

Het loonbudget van het departement Omgeving wordt belast zonder mogelijkheid tot compensatie via het fonds. Op dit moment kunnen de teruggevorderde lonen bij de vzw FOST PLUS enkel worden gerecupeerd via een anomalie op het reguliere loonartikel na ontvangst van deze terugvorderingen.

Opportuniteiten

Door de wijziging kunnen terugvorderbare middelen efficiënter benut worden, namelijk via het fonds voor lonen met externe financiering.

Dit maakt het mogelijk om vervangers aan te stellen of om de lonen van personeelsleden die door andere organisaties worden ingezet rechtstreeks via het fonds te financieren.

Wijzigingen aan de huidige regeling

De decretale bepalingen worden aangepast, met name artikel 33 van het decreet van 6 juli 2001.

Door deze aanpassing wordt het mogelijk om ook terugvorderingen van lonen en gerelateerde kosten van personeelsleden van entiteiten binnen het Ministerie van omgeving, toe te wijzen aan het Fonds voor lonen met externe financiering, wanneer deze personeelsleden door andere organisaties dan overheden of vakorganisaties worden ingezet in het kader van opdrachten van de Vlaamse Regering.

Budgettaire impact

Geen

Band met de begroting

De voorliggende wijzigingen vertalen zich in de uitvoering van de BO2026. Concreet worden er in 2026 binnen de OMG-begroting aan 180 keuro aan extra ontvangsten geboekt op ontvangstenartikel QB0-9QAGTZZ-OW en ESR-neutraal 180 keuro aan extra uitgaven op uitgavenartikel QB0-1QAX4ZZ-LO.

Afdeling 3. Decreet Integraal Waterbeleid (decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018) voor wat betreft de aanpassing vrijstelling heffingen voor bronbemalingen

Algemene toelichting

De voorliggende wijzigingen in het kader van BO2026 willen artikel 4.2.1.1.6 afstemmen op de (her)formulering van de rubriek 53 opgenomen in de indelingslijst van bijlage 1 bij Vlarem II.

Situering

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 21 juni 2024 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, het VLAREL van 19 november 2010 en het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat de waterregelgeving betreft bracht een aantal wijzigingen aan aan de vermelde besluiten die als doel hadden het beheer van grondwater te verbeteren. Een groot aantal van de wijzigingen hadden betrekking op bemalingen en bemalingswater, wat ook heeft geleid tot een aanpassing van onder andere rubriek 53.

De huidige toestand (probleemstelling)

Als grondwater wordt opgepompt kan dit aanleiding geven tot het vestigen van een heffing op de waterverontreiniging (conform artikel 4.2.1.1.1 van het DIWB) en een heffing op de winning van grondwater (conform artikel 4.2.1.2.1 van het DIWB). Ook bij bv. bronbemalingen of draineringen wordt grondwater onttrokken, zodat in principe ook in deze gevallen een heffing moet worden gevestigd. In het DIWB zijn op dit moment echter een aantal (voorwaardelijke) vrijstellingen voorzien, dit zowel voor de heffing op de waterverontreiniging, waaronder artikel 4.2.1.1.4 en 4.2.1.1.6, als voor de heffing op de winning van grondwater, waaronder artikel 4.2.1.2.2. Op de onttrekkingen van grondwater voor bepaalde bronbemalingen, draineringen,...zal geen heffing gevestigd worden voor de onttrekking zelf, noch voor het eventuele lozen ervan als voldaan is aan de erin opgenomen voorwaarden.

In de tekst van deze artikelen wordt verwezen naar de formulering van bepaalde subrubrieken van rubriek 53 van de indelingslijst opgenomen in bijlage 1 bij Vlarem II. Met het besluit van de Vlaamse Regering van 21 juni 2024 werd (de formulering van) de rubriek 53 en de subrubrieken aangepast, zodat de formulering van artikel 4.2.1.1.6 en 4.2.1.2.2 niet meer overeenstemt met deze opgenomen in Vlarem II. Dit kan leiden tot onduidelijkheid en rechtsonzekerheid voor de heffingsplichtigen, die dan weer kunnen leiden tot eventuele discussies.

Wijzigingen aan de huidige regeling

De voorliggende wijzigingen willen de formulering van artikel 4.2.1.1.6 en 4.2.1.2.2 van het DIWB aanpassen zodat er terug overeenstemming is met de formulering opgenomen in rubriek 53. Ook wordt de formulering en structuur van beide artikels op elkaar afgestemd. In eerste instantie gaat het dus grotendeels om louter tekstuele aanpassingen, waarbij geen inhoudelijke wijzigingen worden

beoogd. Om de wijzigingen overzichtelijk te houden, wordt gekozen voor een (gedeeltelijke) vervanging van beide artikels.

Budgettaire impact

Omdat de voorgestelde wijzigingen grotendeels louter tekstuele wijzigingen betreffen, zonder inhoudelijke impact op het vlak van de heffingen en de vrijstelling ervan, wordt er niet meteen een budgettaire impact verwacht. Het gaat om een gewone verderzetting van het bestaande beleid.

Het opnemen van de lozing van spui afkomstig van grondwaterwinningen voor thermische energieopslag in watervoerende lagen in artikel 4.2.1.1.6, zal naar verwachting ook geen impact hebben. De gevallen waarin effectief een heffing zal moeten worden opgelegd, zullen verwaarloosbaar zijn. Een betere inschatting van de werkelijke impact zal pas na verloop van tijd mogelijk zijn.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 82

De vervanging van de punten 1° tot en met 3° en de toevoeging van een punt 5° zorgen niet voor inhoudelijke wijzigingen. Deze categorieën waren al opgenomen in de huidige tekst, maar worden dus louter geherformuleerd en opgesplitst.

De toevoeging van punt 4° betreft wel een nieuwe categorie. Voor de spui afkomstig van grondwaterwinningen voor thermische energieopslag in watervoerende lagen werd voorheen vaak gemakkelijkerheidshalve gekozen voor lozing op riolering. Met het besluit van de Vlaamse Regering van 21 juni 2024 wou men ook voor deze spui een stimulans inbouwen om het onttrokken grondwater maximaal terug in de grond te brengen of het water nuttig te gebruiken (zie de artikelsgewijze bespreking bij artikel 32 in de Nota VR 2024 2106 DOC. 0942/3). Lozing op riolering blijft mogelijk, maar enkel als laatste stap (conform de "bemalingscascade"). Artikel 5.53.6.2.7, vierde lid, van Vlarem II bepaalt nu: "Lozing van het spuiwater dat niet afkomstig is van de chemische regeneratie van de putten op een openbare riolering, is alleen toegestaan als het conform de beste beschikbare technieken niet mogelijk is om zich op een andere manier van dat water te ontdoen. Volumes groter dan 10 m³ per uur worden alleen geloosd in een openbare riolering die aangesloten is op een rioolwaterzuiveringsinstallatie, na de uitdrukkelijke toelating van de exploitant van die installatie".

De lozing van de spui wordt toegevoegd aan artikel 4.2.1.1.6, §1. Er zal dan ook slechts een heffing op de lozing worden gevestigd als niet voldaan is aan de voorwaarden van de eerste paragraaf.

Artikel 83

De voorgestelde wijzigingen aan artikel 4.2.1.2.2 zijn louter tekstueel. Ook wordt de indeling van het artikel deels afgestemd op deze van artikel 4.2.1.1.6 voor meer eenduidigheid doorheen het DIWB (het voorgestelde punt 4°). Door de wijziging van de indeling en de meerdere kleine aanpassingen wordt gekozen voor de vervanging van het volledige artikel, zonder dat dit inhoudelijke wijzigingen met zich meebrengt.

Band met de begroting

De inkomsten uit de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de grondwaterwinning en de vrijstellingen die op de heffingen worden verleend, hebben een directe band met de begroting en de budgetten van de Vlaamse Overheid. Het niet-doorvoeren van de voorgestelde wijzigingen zou mogelijks wel

een impact kunnen hebben op de begroting en de budgetten, als door verschillen in formulering tussen Vlarem II en het DIWB discussies zouden rijzen over het al dan niet voldoen aan de vrijstelling.

Afdeling 4. Decreet Integraal Waterbeleid (decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018) voor wat betreft de aanpassing aan nieuwe HCOV-codering

Artikel 84 en 85

De voorliggende wijzigingen in het kader van BO2026 willen de definitie van "afgesloten watervoerende laag" opgenomen in artikel 4.1.1, 2°, en bijlage 6 bij het DIWB afstemmen op de nieuwe hcov-codering opgenomen in bijlage 2bis van Vlarem II.

Situering

De codering van de watervoerende lagen in Vlaanderen werd in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij (hierna "de VMM") geupdated. Met het artikel 56 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 juni 2024 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, het VLAREL van 19 november 2010 en het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat de waterregelgeving betreft, werd deze nieuwe versie juridisch verankerd in bijlage 2bis bij Vlarem II.

De huidige toestand (probleemstelling)

Bijlage 6 verwijst in de tabel van de laagfactoren enerzijds en deze van de gebiedsfactoren anderzijds, terug naar de hcov-codering die in bijlage 2bis bij het Vlarem II is opgenomen. De ligging en diepte van een grondwaterput zal dus bepalen welke laag- en gebiedsfactor van toepassing is. De laag- en gebiedsfactoren vormen op hun beurt de basis van de grondwaterputspecifieke multiplicator " λ " in de formule voor bepaling van de heffing op de grondwaterwinning (zie artikel 4.2.3.1, §1, van het DIWB).

In de huidige tekst van bijlage 6 bij het DIWB, wordt nog verwezen naar de vorige versie van de hcov-codering. Artikel 4.1.1, 2°, waarin de definitie van "afgesloten watervoerende laag" is opgenomen, verwijst op haar beurt naar de bijlage 6 bij het DIWB en de erin opgenomen watervoerende lagen "0300, 0500, 0700 of 0900". Dit kan leiden tot onduidelijkheid en rechtsonzekerheid voor de heffingsplichtigen, die dan weer kunnen leiden tot eventuele discussies.

Wijzigingen aan de huidige regeling

De voorliggende wijzigingen willen enerzijds de definitie van "afgesloten watervoerende laag" en anderzijds de tabellen opgenomen in bijlage 6 bij het DIWB in overeenstemming brengen met de nieuwe versie van de hcov-codering, en dus in overeenstemming met bijlage 2bis bij Vlarem II. De wijzigingen aan de hcov-codering brengen op dit moment geen wijzigingen mee voor de indeling van grondwaterputten zelf en de bestaande laag- en gebiedsfactoren, zodat het in overeenstemming brengen geen impact heeft op de heffing op de grondwaterwinning voor de heffingsplichtigen.

Budgettaire impact

Omdat de wijziging aan de hcov-codering geen impact heeft op de indeling van de bestaande grondwaterputten (en dus ook niet op de bestaande laag- en

gebiedsfactoren), wordt er door de voorgestelde wijzigingen geen impact verwacht op de budgetten.

Band met de begroting

De inkomsten uit de heffing op de grondwaterwinning hebben een directe band met de begroting en de budgetten van de Vlaamse Overheid. Er wordt geen impact verwacht als de voorgestelde wijzigingen worden doorgevoerd. Het niet-doorvoeren ervan zou wel een impact kunnen hebben op de begroting en de budgetten, als door verschillen in de gebruikte hcov-codering er rechtsonzekerheid voor de heffingsplichtigen zou ontstaan.

Afdeling 5. Oprichting 'Vlaams fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid'

Artikel 86

§1. Er wordt een begrotingsfonds opgericht voor het beheren van financiële stromen in het kader van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Dit fonds geeft uitvoering aan het "Interregionaal Samenwerkingsakkoord UPV / Zwerfvuil". De eerste principiële goedkeuring voor dit dossier dateert van 16 december 2022, de tweede principiële goedkeuring van 14 juli 2023. Op 14 juli 2025 werd het dossier opnieuw principieel goedgekeurd door de huidige regering en voor een tweede advies voorgelegd aan de Raad van State. We verwachten de definitieve goedkeuring in de loop van 2025. Met deze definitieve goedkeuring zullen in 2026 een aantal financiële stromen worden gecreëerd die via dit apart begrotingsfonds naar de verschillende betrokken actoren zullen worden verdeeld. Het creëren van een apart begrotingsfonds is vereist cf. het eerdere advies nr. 74.614 van de Raad van State van 30 november 2023: *"Deze artikelen voeren nieuwe belastingen in die moeten "bijdragen tot de financiering van het beleid van de Gewesten inzake de preventie en het beheer van de betroffenen (lees: betrokken) afvalstoffen". Indien het de bedoeling is om de ontvangsten van deze heffingen aan te wenden voor specifieke uitgaven, dient hiertoe door elk gewest een begrotingsfonds te worden opgericht. Het oprichten van een dergelijk fonds strekt ertoe af te wijken van het beginsel van de niet-affectatie van de ontvangsten door, in een organieke wettekst tot oprichting van het begrotingsfonds, sommige op de middelenbegroting aangerekende ontvangsten te bestemmen voor uitgaven waarvan die wettekst het voorwerp vaststelt."*

§2. De inkomsten zijn vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil. Het Samenwerkingsakkoord heeft een tweeledige doelstelling:

- 1) (punt 1°-3°) De uitvoering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zwerfvuil heeft tot doel de kosten van zwerfvuilbeleid toe te wijzen aan de producenten. In uitvoering van de Europese Single Use Plastics (SUP) Richtlijn moeten de zwerfvuilkosten - van bepaalde plastic producten - gedragen worden door de producenten. De totaal gevorderde kost voor het Vlaams Gewest bedraagt 71.545 keuro (*). De effectieve inning kan variëren omdat kan afgeweken worden van de financiële verplichting indien één of meerdere overheidsinstellingen opteren voor het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten inzake zwerfvuil met de producenten. Het bedrag is grotendeels (voor 85%) bestemd voor het lokaal beleidsniveau (gemeenten, steden, Intercommunales en provincies). Daarnaast zijn er ook Vlaamse overheidsinstanties die kosten dragen ten gevolge van zwerfvuil. Voor OVAM gaat het heel concreet om de kosten voor Mooimakers en de regionale zwerfvuil-handhavers.

- 2) Er wordt een interregionaal kader gecreëerd voor het beleid rond de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Om het beleid van de gewesten inzake de preventie en het beheer van de betrokken afvalstoffen te financieren wordt een heffing opgelegd aan de UPV-systemen (punt 4° tem 5°). De heffing is uitgedrukt als een bedrag per inwoner, gelijkaardig als de bestaande halve euro bijdrage van Fost Plus. De opbrengst van de heffing voor het Vlaamse Gewest bedraagt grootteorde 2.500 keuro.

Daarnaast zijn ook heffingen voorzien bij het niet behalen van de recyclage- en verwerkingsdoelstellingen (voor de stromen binnen het ISA UPV) (punt 6°), en bij het overschrijden van de norm voor de reserves, opgelegd aan de beheersorganismen (punt 7°). Gezien het de verwachting is te voldoen aan deze normen, houden we geen rekening met een bepaalde ontvangst. Op termijn zullen ook in het ISA Verpakkingen heffingen worden opgelegd voor het niet behalen van de recyclage- en verwerkingsdoelstellingen. Eventuele inkomsten zullen later ook in dit fonds worden opgenomen.

() Dit bedrag werd licht bijgestuurd in aanloop naar de principiële goedkeuring van 14 juli 2025. Bij BO 2026 werd nog rekening gehouden met het eerdere bedrag van 72.187 keuro voor het Vlaams Gewest.*

§3. De aard van de besteding van de ontvangsten in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen, tabaksproducten, kauwgom, vochtige doekjes en ballonnen ("zwerfvuil-heffing") is vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil. We nemen deze hier integraal over.

De OVAM zal instaan voor het verdelen van de ontvangen bedragen tussen de diverse overheidsinstanties. Daarvoor loopt een wetgevend traject om de taken van de OVAM in het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) aan te passen. Bij de verdeling zal een bepaalde verdeelsleutel gehanteerd worden in lijn met de gemaakte zwerfvuilkosten.

§4. Voor de afvalstromen "EEA, exclusief zonnepanelen", "Zonnepanelen", "Batterijen", "Voertuigen", "Olie", "Banden", "Matrassen", "Meubelen", "Textiel" en "Wegwerpluiers" geldt een financiële verplichting in de vorm van een heffing per kalenderjaar voor de beheersorganismen en producenten die hun verplichtingen ihkv UPV individueel nakomen. Deze moet bijdragen tot de financiering van het beleid van de Gewesten inzake de preventie en het beheer van de betrokken afvalstoffen. De besteding van deze ontvangsten is vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil. We nemen deze hier integraal over.

Gezien de aard van de besteding is de OVAM in principe de enige begunstigde van deze middelen, gezien enkel zij bevoegd is voor de uitvoering van deze taken.

Band met de begroting

De voorliggende wijzigingen in het kader van de BO2026 hebben een impact op de ontvangsten en uitgaven. De begrotingsontvangsten zijn opgenomen in ontvangsten-fiche QB0-9QCGTJA-OW ontvangsten UPV en Zwerfvuilbeleid voor 74.687 keuro.

UPV producten en zwerfvuil	in keuro
Gemeenten (incl IC's)	61.482
Provincies en agentschappen	3.341
OVAM - deel Mooimakers	6.289
OVAM - deel Handhavers	1.075
UPV producten	2.500
Totaal ontvangsten	74.687

De begrotingsuitgaven zijn opgenomen in uitgavenfiche QB0-1QCG4JA-WT Uitgaven zwerfvuilbeleid voor 65.823 keuro en in uitgavenfiche QB0-1QCG4JV-IS Toelage aan OVAM voor UPV en zwerfvuilbeleid voor 8.864 keuro.

UPV zwerfvuil		
Begunstigde	Aandeel	in keuro
Gemeenten (incl. ICs)	85,17%	61.482
Provincies	0,70%	505
OVAM	10,20%	7.364
ANB	0,20%	144
AWV	2,58%	1.860
DVW	1,07%	771
VMM	0,08%	61
Alle	100,00%	72.187
fiche QB0-1QCG4JA-WT via begrotingsfonds		65.823
fiche QB0-1QCG4JV-IS toelage OVAM		6.364

Bij de opmaak van deze fiches werd nog uitgegaan van een totaal gevorderde kost voor het Vlaams Gewest ihkv de UPV voor Zwerfvuil van 72.187 keuro. Dit bedrag werd in aanloop naar de principiële goedkeuring van 14 juli 2025 licht bijgesteld tot 71.545 keuro.

Afdeling 6. Wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening – stopzetting subsidie voor de actualisatie van de inventaris van de onbebouwde percelen

Algemene situering

Situering

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 verwoordt de ambitie van deze regering om met een fijne kam door haar subsidies te gaan en daarbij duidelijke keuzes te maken voor kerntaken. Omwille van budgettaire krappe tijden dient het huidige (subsidie)beleid kritisch doorgelicht te worden. Na een onderzoek over de effectiviteit van de verleende subsidies, dient – waar nodig - te worden bijgestuurd.

De huidige toestand (probleemstelling) - knelpunten en opportuniteiten

Conform artikel 5.6.1 van de VCRO houden gemeenten een inventaris (of register) bij van alle onbebouwde percelen gelegen in het woongebied zoals bepaald door de uitvoeringsplannen of plannen van aanleg.

Toch, vandaag de dag vormt deze geen stimulans meer voor de opmaak of de (jaarlijkse) bijwerking ervan. Gemeenten die (mede dankzij de subsidie) reeds beschikken over een ROP en de meerwaarde van dit instrument zien, gaan spontaan over tot de jaarlijkse bijwerking. Gemeenten die niet beschikken over een ROP zullen vandaag niet aangezet worden tot de opmaak ervan via een subsidie.

Het departement Omgeving richt zich daarom op een andere vorm van ondersteuning, namelijk door zelf een (Vlaanderen-breed) register te te

ontwikkelen, dat kan ontsloten worden naar gemeenten zodat zij op vlotte wijze correcties kunnen doorvoeren. Met dit initiatief wil het departement meer effect bereiken dan met de subsidie. Deze tool zal beschikbaar zijn uiterlijk tegen het einde van dit jaar en ontsloten worden via bestaande toepassingen, zoals Geopunt.

Wijzigingen aan de huidige regeling

De bepaling in de VCRO die in de mogelijkheid voorziet om subsidies te verlenen aan provincies en gemeenten als tegemoetkoming voor de actualisatie van de inventaris van de onbebouwde percelen, wordt opgeheven.

Budgettaire impact

Het voorstel heeft een positieve budgettaire impact.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 87

De voorliggende wijziging in het kader van BO2026 is noodzakelijk bij de stopzetting van de subsidie voor de actualisatie van de inventaris van onbebouwde percelen.

Artikel 88

De opheffing van de subsidie gaat in op 1 januari 2026.

Conform artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2008 houdende bepaling van de nadere regels voor de opmaak, de actualisering en de financiering van het register van de onbebouwde percelen, moet het register elk jaar op 30 juni en 31 december bijgewerkt zijn. De wijzigingen worden jaarlijks vóór 31 juli en 31 januari gevalideerd of digitaal bezorgd via de door het beleidsdomein Omgeving ter beschikking gestelde applicatie.

Gezien de stopzetting van deze budgetten vanaf 2026 en rekening houdend met de nodige termijn om de subsidie te kunnen aanvragen, is het aangewezen om lokale besturen nog een laatste kans te bieden voor een subsidieaanvraag bij de actualisaties die ze nog voor 2025 aan het voorbereiden zijn. Ervaring leert dat de helft van de gemeenten nog een actualisatie doorvoert tegen 31 januari.

Enkel de wijzigingen aan registers van uiterlijk 31 januari 2026 komen nog in aanmerking voor subsidies – conform de regelgeving die gold vóór 1 januari 2026 – en dit op voorwaarde dat de subsidieaanvraag uiterlijk op 31 maart 2026 is ingediend.

Band met de begroting

De voorliggende wijziging in het kader van de BO2026 geeft uitvoering aan de besparingsopdracht op subsidiebudgetten. De afgelopen jaren werd voor deze subsidie jaarlijks een bedrag van 50.000 à 60.000 euro voorzien op de basisallocatie QB0 1QC173 4322 (begrotingsartikel QB0-1QCG2ND-WT).

Afdeling 7. Retributie schredderbedrijven (VMM)

Artikel 89

Op 21 december 2023 werd er een convenant afgesloten tussen de sectorfederatie Denuo vzw, de Vlaamse milieumaatschappij en de Vlaamse regering, vertegenwoordigd door de bevoegde minister van Omgeving. Dit convenant kadert

binnen de algemene visie rond Zeer Zorgwekkende Stoffen (hierna 'ZZS') van Vlaanderen en het Actieplan Dioxines en PCB's – 2023 zoals meegedeeld aan de Vlaamse Regering op de Ministerraad van 17 november 2023 (hierna het 'actieplan') om onder meer de schadelijke effecten op de luchtkwaliteit te voorkomen, beperken en ongedaan te maken.

Dit convenant is na intensief overleg met alle partijen op gezamenlijk initiatief tot stand gekomen teneinde de gemeenschappelijke doelstellingen te verwezenlijken, namelijk de verontreiniging door dioxines en dioxineachtige PCB's (hierna 'dioxines en PCB's') terug te brengen tot een aanvaardbaar risico.

In het kader van het actieplan worden de schrootbedrijven met een GPBV-shredderinstallatie (hierna 'de bedrijven' of afzonderlijk 'het bedrijf') krachtens bijzondere milieuvoorwaarden verplicht om dioxines- en PCB-deposities in de omgeving van hun bedrijven te monitoren, door de deposities in de atmosfeer te meten en de meetresultaten te toetsen aan de beschikbare toetsingswaarden en actie te ondernemen als de toetsingswaarden hoger zijn dan de drempelwaarden.

Voor de locatie van de meetplaats(en) moeten voorwaarden inzake afstand en oriëntatie worden vastgelegd, om zo de impact van het bedrijf op de dioxine en PCB-verontreiniging correct te beoordelen alsook dienen de metingen door een erkend en geaccrediteerd milieulaboratorium uitgevoerd te worden.

Omwille van de complexiteit van luchtverontreiniging zijn de verschillende bedrijven en de sectorfederatie Denuo vragende partij om de metingen door de VMM te laten uitvoeren. Het convenant, dat bedoeld is als een tijdelijk kader in afwachting van de uitwerking van een retributiesysteem voor de monitoring zoals bepaald in punt 7.2. van het actieplan, geeft uitvoering aan deze vraag en bevat enkele algemene werkafspraken.

De werkafspraken beogen de coördinatie in een totaal aanpak van de acties waartoe de bedrijven zich hebben verbonden in aparte samenwerkingscontracten waarin alle essentiële aspecten, waaronder monitoring, oorzaken, onderzoek en bijkomende beheersmaatregelen, grondig worden beschreven.

Het ontbreken van een decretale grondslag voor het aanrekenen van kosten creëert rechtsonzekerheid en verhindert een gelijke behandeling van bedrijven binnen de sector. Tegelijk vormt de bereidheid van bedrijven om de VMM als uitvoerder van de metingen aan te duiden een belangrijke opportuniteit om de meetcampagnes efficiënt, onafhankelijk en gecoördineerd te laten verlopen.

Met de invoeging van §6 in artikel 10.2.5 van het DABM wordt de mogelijkheid ingevoerd om een retributie aan te rekenen voor meetverplichtingen die door de VMM worden uitgevoerd bij schrootbedrijven met een GPBV-shredderinstallatie. Het gaat hierbij om metingen die opgelegd zijn via Vlarex of die opgenomen zijn in de omgevingsvergunning. De retributie wordt forfaitair vastgesteld op basis van het aantal meetlocaties en omvat de volledige kostprijs van monsternamen, analyse en rapportering. De bepaling voorziet in een jaarlijkse indexering en de mogelijkheid om externe prijsstijgingen transparant door te rekenen aan de betrokken bedrijven.

De invoering van de retributie leidt tot een kostendekkend model voor de uitvoering van metingen door de VMM bij GPBV-shredderinstallaties. Voor de Vlaamse overheid heeft dit een budgettair neutrale impact, aangezien de kosten gedragen worden door de bedrijven via de retributie. Er is geen bijkomende personeelskost of werkingskost voorzien buiten de bestaande structuren van de VMM. De regeling maakt het mogelijk om de continuïteit van de meetactiviteiten te garanderen zonder bijkomende druk op de overheidsmiddelen.

Afdeling 8. Uitfasering verlaagd OV-tarief op ingehuurde woningen

Algemene toelichting

Het verlaagde tarief van de onroerende voorheffing van 2,4% dat van toepassing is op de eigendommen die door erkende woonmaatschappijen worden ingehuurd op de private huurmarkt wordt uitgefaseerd. Dit voordeel speelt in de praktijk immers een onvoldoende en slechts marginale rol om verhuurders te overtuigen om hun woning aan een woonmaatschappij te verhuren. In tijden van budgettaire krapte wordt dit voordeel dan ook uitgefaseerd. De betaalgarantie en de zekerheid dat de woning na de verhuur in goed staat wordt teruggegeven blijken voor de private verhuurder doorslaggevend te zijn om zijn woning aan een woonmaatschappij te verhuren en aan deze voorwaarden wordt niets gewijzigd.

Het verlaagd tarief blijft gelden voor de bestaande hoofdhuurovereenkomsten met aanvangsdatum vóór 1 januari 2026, ook als deze overeenkomsten worden verlengd of gewijzigd. Het voordeel vervalt bij de definitieve beëindiging van de hoofdhuurovereenkomst.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 90

Het verlaagde tarief van de onroerende voorheffing van 2,4% dat van toepassing is op de eigendommen die door erkende woonmaatschappijen worden ingehuurd op de private huurmarkt wordt uitgefaseerd. Het verlaagd tarief blijft van toepassing op de hoofdhuurovereenkomsten met een aanvangsdatum vóór 1 januari 2026 en dit tot de beëindiging ervan.

Band met de begroting

Het verlaagd OV-tarief zorgt ervoor dat gemeenten en provincies minder ontvangsten realiseren via de opcentiemen. Deze minderontvangsten worden vanuit de begroting Wonen aan hen gecompenseerd (nl. basisallocaties QD623 en QD624 op begrotingsartikel QF0-1QDB2QA-WT). De afschaffing van het voorkeurtarief voor nieuwe contracten zal zorgen voor een geleidelijke besparing op beide basisallocaties komende jaren. In begrotingsjaar 2027 zal het budgettaire effect voor de eerste keer voelbaar zijn, dan wordt nl. aanslagjaar 2026 afgerekend.

Afdeling 9. Energiedecreet van 8 mei 2009 – voorrechten administratieve geldboetes

Artikel 91

Situering

Artikel 13.7.2 van het Energiedecreet maakte artikel 73 van het kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving van 22 maart 2019 van toepassing op de conform het Energiedecreet opgelegde administratieve geldboetes, waardoor de Vlaamse overheid aangaande die boetes over een voorrecht beschikt bij failmissement van de persoon die werd beboet.

De ratio legis voor dit voorrecht is tweerlei:

- De VREG, thans de VNR geworden, merkte in 2022 op dat door de volatiliteit van de energiemarkt er energieleveranciers failliet zijn gegaan: Vlaamse Energieleverancier bv (VEL) en Watz bv. Dit heeft consequenties voor de quotumplicht uit artikel 7.1.10 en 7.1.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, aangezien de curatoren van de gefailleerde energieleveranciers, ondanks dat ze daar door de VREG opmerkzaam op werden gemaakt, hun

verplichtingen aangaande de quotumplicht niet naleefden. Dit resulteerde in aanzienlijke administratieve boetes van 3.976.700 euro (groenestroomcertificaten) plus 787.208 euro (warmte-krachtcertificaten) ten aanzien van de faillissementsboedel van VEL, en 3.290.600 euro (groenestroomcertificaten) plus 651.624 euro (warmte-krachtcertificaten) ten aanzien van de faillissementsboedel van Watz.

- Ook het VEKA wordt in de praktijk geconfronteerd met meer en meer gevallen van niet-betaling van de door het agentschap opgelegde administratieve geldboetes (zowel omwille van moedwillige niet-betaling, als omwille van faillissementen en procedures collectieve schuldbemiddeling). Het betreft doorgaans administratieve geldboetes aangaande de handhaving van de energieprestatieregelgeving. Als bijvoorbeeld een bouwpromotor, die verantwoordelijk is voor het naleven van de energieprestatieregelgeving, overkop gaat, dan wordt ook hier het Vlaamse Gewest geconfronteerd met problemen aangaande de invorderbaarheid van deze schulden.

De huidige toestand (probleemstelling)

Via het *Kaderdecreet over de handhaving van Vlaamse regelgeving van 14 juli 2023* werd het decreet van 22 maart 2019, inclusief artikel 73, echter blijkbaar opgeheven. Er kwam een nieuw kaderdecreet in de plaats. Men heeft nagelaten oml via dat nieuwe kaderdecreet of via het Decreet van 26 april 2024 tot wijziging van diverse decreten, wat betreft de implementatie van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 die verwijzing in het Energiedecreet aan te passen of een alternatief in te schrijven, waardoor het bestaande voorrecht in het gedrang komt.

Knelpunten en opportuniteiten

In geval van een schuldvordering bij faillissement is de kwalificatie telkens van belang: als de op grond van het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgelegde administratieve boetes heden niet langer van enig wettelijk voorrecht genieten, is het meer bepaald de vraag of de daarmee corresponderende schuldvorderingen hetzij kwalificeren als 'schulden in de boedel', hetzij als 'boedelschulden/schulden van de boedel'. Die laatstgenoemde categorie schulden krijgt bij uitbetaling voorrang op de eerstgenoemde categorie, en is zodus voor de schuldeiser iets gunstiger. De correcte kwalificatie is echter in geen geval zonneklaar. De kans dat als niet-bevoorrechte schuldeiser het Vlaamse Gewest bij afwikkeling van een faillissement nog zal worden vergoed nadat eerst de bevoorrechte schuldeisers zijn vergoed is echter klein tot onbestaande, waardoor het onderscheid tussen 'schulden in de boedel' en 'boedelschulden/schulden van de boedel' dus eerder academisch is. Pas na de bevoorrechte schuldeisers zullen immers de niet-bevoorrechte schuldeisers pondspondsgewijs op basis van de nog resterende activa worden vergoed. Een pondspondsgewijze verdeling van 'niets' is immers nog steeds 'niets'.

Vermogenssancties zijn dan ook zinloos wanneer de gesanctioneerde niet tot betaling wordt verplicht. De invordering van de opgelegde bedragen raakt m.a.w. belangen die het loutere financiële aspect ervan overstijgen. Bij gebreke aan daadwerkelijke invordering ontsnapt de gesanctioneerde de facto aan de gevolgen van de hem opgelegde sanctie, en verkrijgt de samenleving geen volledige genoegdoening voor het 'préjudice moral', verbonden aan de inbreuk. In die zin is het verantwoord om de invordering met bijzondere waarborgen te faciliteren. Ook qua bevoegdheidsverdelende regels stelt het invoeren van een wettelijk voorrecht en hypotheek geen probleem. Het Grondwettelijk Hof heeft immers reeds geoordeeld dat de decreetgever van oordeel kan zijn dat aan een schuldvordering die voortvloeit uit bepalingen die hij heeft uitgevaardigd ter regeling van een hem toegekende aangelegenheid, een voorrecht of een hypotheek moet worden

verbonden. Uit het gegeven dat verschillende wetgevers bevoegd zijn om voorrechten in te stellen, die moeten kunnen worden ingepast in eenzelfde rangorde, volgt dat elke wetgever bij het vaststellen van de rang van het voorrecht dat hij instelt, het belang dat hij door het instellen van het voorrecht beoogt te beschermen, dient af te wegen ten aanzien van de andere belangen die door voorrechten ingesteld door andere wetgevers worden beschermd. Die evenredigheid is in dit bijzondere geval een element van de bevoegdheid van de handelende wetgever (GwH 22 oktober 1986, nr. 27/86).

Wijzigingen aan de huidige regeling

De verwijzing naar artikel 73 van het kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving van 22 maart 2019 moet worden vervangen door een verwijzing naar "Artikel 71, §3 van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving". Het nieuwe Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (KVH) bevat immers een inhoudelijk gelijkaardige regeling voor dat algemeen voorrecht (artikel 71, §3 KVH).

Budgettaire impact

Het wegvallen van het 'bestaande' voorrecht zou betekenen dat de Vlaamse overheid minder inkomsten zou ontvangen uit administratieve geldboetes. Bij een voorrecht heeft de Vlaamse overheid bij faillissementen het voordeel dat schulden, zoals deze boetes, in een hogere rang terechtkomen en er dus bij afhandeling van het faillissement een grotere kans is dat de overheid de opgelegde boete nog (deels) kan innen.

Band met de begroting

Het wegvallen van het 'bestaande' voorrecht zou betekenen dat de Vlaamse overheid minder inkomsten zou ontvangen uit administratieve geldboetes. Bij een voorrecht heeft de Vlaamse overheid bij faillissementen het voordeel dat schulden, zoals deze boetes, in een hogere rang terechtkomen en er dus bij afhandeling van het faillissement een grotere kans is dat de overheid de opgelegde boete nog (deels) kan innen. Zonder voorrecht zit men in laatste rang en dan schiet er doorgaans niets meer over van de activa (pondspondsgewijze verdeling van 0 is immers 0).

Afdeling 10. Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringen en afvalstoffen – OVAM-heffingen

Artikel 92 tot en met 96

De voorliggende wijzigingen in het kader van BO2026 optimaliseren het sturende effect van de afvalheffingen ter ondersteuning van het gevoerde afval- en materialenbeleid.

Situering

In de lange termijnvisie eindverwerking (zie mededeling van 18 december 2020 aan de Vlaamse regering) is voorzien om naar analogie met de wijze waarop storten van brandbaar afval werd afgebouwd, na te gaan op welke wijze heffingen aan het eind van de keten verder kunnen worden ingezet om de loutere energiewaardering van restafval af te bouwen ten gunste van selectieve inzameling en mechanische of chemische materiaalrecyclage. Streefdoel daarbij moet zijn om via de heffing loutere energiewaardering duurder te maken dan de meer wenselijke verwerking. Zolang verbranding goedkoper blijft dan materiaalrecyclage wordt verbranding immers duidelijk gefaciliteerd ten nadele van het sluiten van materiaalkringen. Een verhoging van de heffing om materiaalrecyclage te faciliteren is dan ook voornamelijk bedoeld als sturende heffing.

Met het oog op het verhogen van de verbrandingsheffing werd in opdracht van de OVAM in 2021 door Vito een impactanalyse gemaakt van een verhoging van de verbrandingsheffing. Hierbij werd zowel gekeken naar de milieueffecten als naar de effecten op de actoren in de keten. De bevindingen van deze impactanalyse kunnen als volgt worden samengevat:

- De verhoging van de heffing alleen biedt zowel voor bedrijfsrestafval als voor huishoudelijk restafval geen voldoende voorwaarde, maar is wel een noodzakelijke randvoorwaarde om, in combinatie met andere maatregelen, een daling in het aanbod aan restafval te creëren;
- Uit zowel Vlaams als internationaal onderzoek blijkt dat de prijsgevoeligheid van gezinnen voor het aanbieden van restafval laag ligt, maar ook afhankelijk is van de manier waarop afval ingezameld wordt;
- Voor bedrijven is het belang van financiële prikkels groter. Wanneer we inzichten uit de bestaande literatuur toepassen op de Vlaamse context, merken we dat de gedragsreacties bij bedrijven groter zijn dan bij de gezinnen;

Op basis daarvan werd beslist om vanaf 2022 in de eerste plaats de milieuheffing op de verbranding van bedrijfsrestafval te verhogen tot 25 euro/ton. Deze verhoging was toen niet van toepassing op het huishoudelijk restafval dat bleef vallen onder het toen geldende geïndexeerde basistarief van 14 euro/ton voor de verbranding van afvalstoffen. Sinds 1 januari 2022 bestaan er bijgevolg twee verschillende basistarieven voor afvalverbranding. Deze opsplitsing naar twee tarieven heeft al meermaals tot discussies geleid over de indeling van bepaalde afvalstromen als huishoudelijk restafval dan wel bedrijfsrestafval. Gelet op het feit dat er voor de verbranding van het huishoudelijk restafval een lager heffingstarief geldt. De juiste toepassing van de tarieven voor afvalverbranding vereist sindsdien dan ook extra tijd en aandacht bij de controles op de milieuheffingen.

Daarnaast bevat het Lokaal Materialenplan dat in 2023 in voege ging duidelijke doelstellingen voor een daling van zowel voor het bedrijfsrestafval als voor het huishoudelijk restafval. Het plan gaat daarbij voor beide afvalstromen uit van een daling met 30% tegen 2030 ten opzichte van de periode 2018-2020. Om deze doelstellingen te bereiken moeten dus voor beide afvalstromen de nodige beleidsinstrumenten worden ingezet. En verwijzend naar de impactanalyse van VITO is een verhoging van de milieuheffing zowel voor bedrijfsrestafval als voor huishoudelijk restafval een noodzakelijke randvoorwaarde om een daling in het aanbod restafval te creëren.

Ook wat de milieu-impact van de verwerking van het afval betreft is er geen verschil tussen bedrijfsrestafval en huishoudelijk restafval. Beleidsmatig is er dus geen reden om een verschillend tarief te behouden voor de verbranding van bedrijfsrestafval en huishoudelijk restafval.

De gelijkschakeling van het tarief voor huishoudelijk afval met die van bedrijfsafval leidt bovendien tot een aanzienlijke administratieve vereenvoudig waardoor de inning van, en de controle op de milieuheffingen heel wat efficiënter kan verlopen.

Voor de gelijkschakeling wordt een heffingstarief van 32 euro/ton voor 2026 vastgelegd. Met een eerste indexering in het daaropvolgende jaar.

Om de meerinkomst die daaraan vasthangt te bepalen, moeten wij inschatting maken van de te verwachten tonnages afvalstoffen die in 2026 zullen worden verbrand aan het nieuwe heffingstarief. Voor 2026 verwachten we daarbij een effect van o.m. de volgende maatregelen:

- Voor huishoudelijk afval is de gewichtsdiftarisatie overal aan het uitrollen. Het tarief voor gewichtsdiftar wordt daarbij berekend als de som van een kost per kg, aangevuld met een aanbiedings- of ledigingskost eveneens

omgezet naar een gemiddelde bijkomende kost per kg. In gemeenten met gewichtsdiftar wordt gemiddeld minder huisvuil aangeboden dan in gemeenten met volumediftar.

- De veralgemeende invoering van selectieve inzameling van bioafval. In lijn met de kaderrichtlijn Afval moet elke gemeente aan zijn burgers uiterlijk tegen 1 januari 2024 de mogelijkheid voorzien om al het bioafval selectief aan te bieden. Gemotiveerde afwijkingen op de selectieve inzameling zijn mogelijk tot 1 januari 2026, maar we verwachten een quasi volledige uitrol tegen eind 2026. Naar aanleiding van het Lokaal Materialenplan liet de OVAM een milieu-economische kosten-baten studie van zes inzamel- en verwerkingsscenario's voor bioafval uitvoeren (RDC, 2021). De studie onderzocht ook de effecten van het tariefbeleid op het sorteergedrag van burgers. Volgens de studie is de grootste daling van het huisvuil te verwachten door huis-aan-huis-inzameling van gft in bakken. Als alle Vlaamse gemeenten overschakelen naar gft, kan het huisvuilcijfer op Vlaams niveau dalen met 8,2 kg/inw/jaar. Het echte potentieel is evenwel groter, omdat ook in gemeenten waar vandaag al gft wordt ingezameld nog teveel van dat afval in het huisvuil verdwijnt. Gemiddeld produceerde de Vlaming in 2020 147 kg restafval, waarvan 119 kg huisvuil. Uit de sorteeraanlyse huisvuil 2019-2021 blijkt dat maar liefst 47 kg daarvan recycleerbaar bioafval is. Als inderdaad 75% van die 47 kg uit het huisvuil gehaald wordt, vermindert de restafvalproductie dus met 35 kg.
- Opdat bedrijven een sterkere financiële stimulans zouden krijgen om te sorteren, is het VLAREMA aangepast om de tariefformules voor inzameling van bedrijfsrestafval wettelijk te regelen. De inzamelaar zal het bedrijfsrestafval bij elke ophaling verplicht moeten wegen als er voor de ophaling containers worden gebruikt. Het ingezamelde gewicht aan restafval moet ook voor elke ophaling voortaan meegedeeld worden aan de klant. Ook de tarifiering zal minstens gedeeltelijk moeten gebeuren op basis van gewicht. De maatregel treedt in voege op 1 januari 2026. De plan-MER gekoppeld aan het Lokaal Materialenplan wijst uit dat met deze actie ongeveer een kwart van de weg richting de doelstelling van 30% minder bedrijfsrestafval kan worden afgelegd. Het is daarmee een zeer impactvolle maatregel.

Budgettaire impact

De gelijkschakeling van het tarief voor de verbranding van huishoudelijke afvalstoffen, voorbehandelde huishoudelijke afvalstoffen en medisch afval met het tarief voor de verbranding van bedrijfsafvalstoffen tot één gemeenschappelijk tarief van 32 euro/ton zorgen in 2026 voor een meerinkomst van ongeveer 12 miljoen euro rekening houdend met een dalend restafvalcijfer.

Inkomsten 2024:

De inkomsten voor 2024 worden berekend als het werkelijke verbrande tonnage in 2024 vermenigvuldigd met het geldende heffingstarief in 2024.

• Huishoudelijke afvalstoffen:	12.831.004	euro
(814.150 ton x 15,76 euro/ton)		
• Medisch afval:	516.802	euro
(32.792 ton x 15,76 euro/ton)		
• Bedrijfsafvalstoffen:	33.865.478	euro
(1.215.123 ton x 27,87 euro/ton)		

Verwachte inkomsten 2026:

Rekening houdend met de realisatie van de hierboven gemotiveerde maatregelen verwachten wij de onderstaande te verbranden tonnages voor 2026. Op basis

daarvan kunnen we de te verwachten inkomsten voor 2026 berekenen met het gemeenschappelijke tarief van 32 euro/ton.

• Huishoudelijke afvalstoffen:	22.880.000	euro
(715.000 ton x 32 euro/ton)		
• Medisch afval:	1.049.600	euro
(32.800 ton x 32 euro/ton)		
• Bedrijfsafvalstoffen:	59.168.704	euro
(1.101.222 ton x 32 euro/ton)		

Budgettaire impact

Dit brengt te verwachten meerinkomst in 2026 ten opzichte van 2024 op een totaal van 11.955.420 euro. Waarvan respectievelijk voor:

- Huishoudelijke afvalstoffen: 10.048.996 euro
- Medisch afval: 532.798 euro
- Bedrijfsafvalstoffen: 1.373.626 euro

Band met de begroting

De voorliggende wijziging in het kader van de BO2026 zijn nodig ter optimalisering van het sturende effect van de afvalheffingen ter ondersteuning van het gevoerde afval- en materialenbeleid en het ermee samenhangend begrotingsbeleid.

Afdeling 11. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit – wijziging tarief leegstandsheffing bedrijfsruimten

Algemene situering

Situering

De transformatie van het ruimtebeslag vormt één van de drie ruimtelijke transformatie-opgaves vermeld in de Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, die de Vlaamse Regering op 14 juli 2025 goedkeurde. De aanpak van leegstand en onderbenutte panden is essentieel om maatschappelijke noden op te vangen binnen het bestaande ruimtebeslag en de verweving in de kernen te versterken.

Zoals beschreven in de Beleidsnota Omgeving, stimuleren we hergebruik of sloop door het gericht sanctioneren (via heffingen) van langdurig leegstaande en/of verwaarloosde panden.

De huidige toestand (probleemstelling) - knelpunten en opportuniteiten

Sinds 1995 legt het Vlaams Gewest een heffing op aan leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten. Een bedrijfsruimte wordt als "leegstaand" beschouwd en opgenomen in een daartoe ontwikkelde inventaris, als meer dan 50% van de totale vloeroppervlakte van de bedrijfsgebouwen niet effectief benut wordt.

De heffing wordt berekend op basis van het geïndexeerde kadastraal inkomen zoals gekend op 1 januari van het aanslagjaar en komt ten laste van diegene die op 1 januari van het aanslagjaar eigenaar is van het bedrijfsgebouw in kwestie. Sinds de wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit in 2013 treedt de jaarlijkse heffing in werking vanaf het kalenderjaar dat volgt op de derde opeenvolgende registratie in de inventaris. Nieuwe eigenaars van een geregistreerde bedrijfsruimte krijgen automatisch een opschorting van de heffing gedurende 2 jaar vanaf de datum van het verlijden van de authentieke akte van overdracht. Een opschorting van de heffing kan ook door de eigenaar aangevraagd worden onder welomschreven voorwaarden.

Bij een evaluerend onderzoek van het beleidsinstrumentarium inzake leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten⁴, stelde het departement Omgeving vast dat het aandeel dossiers met hoge heffingsbedragen afneemt naarmate de bedrijfsruimte langer onderworpen wordt aan een heffing. Hieruit kan geconcludeerd worden dat hogere heffingsbedragen de snelheid van vernieuwing positief beïnvloeden.

Met de bouwshift-opgave voor ogen, stellen we een verhoging van de leegstandsheffing voor bedrijfsruimten als één van de maatregelen om de ruimtelijke transformatie-opgave te verwezenlijken.

Wijzigingen aan de huidige regeling

De huidige heffingspercentages, die beschreven worden in de Vlaamse Codex Fiscaliteit, worden gelijkmatig verhoogd met 12%. Hiertoe wordt artikel 2.6.4.0.1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit gewijzigd.

Budgettaire impact

Het voorstel beoogt een hogere inkomst uit de leegstandsheffing voor bedrijfsruimten en heeft dus een positieve budgettaire impact.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 97

Met deze wijziging wordt de leegstandsheffing voor bedrijfsruimten algeheel verhoogd met 12%. Deze verhoging kadert binnen de bouwshift-opgave als één van de maatregelen om de ruimtelijke transformatie-opgave te verwezenlijken.

Band met de begroting

De voorliggende wijziging in het kader van de BO2026 beoogt een verhoging van de geïnde leegstandsheffing à rato van 815.000 euro. De opbrengsten van deze heffing komen conform artikel 1.6.1, §2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening toe aan het BRV-fonds (begrotingsartikel QBZ-2QCEGANL-OW).

Afdeling 12. Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringen en afvalstoffen – OVAM-heffingen

Artikel 98

De voorliggende wijzigingen in het kader van BO2026 optimaliseren het sturende effect van de afvalheffingen ter ondersteuning van het gevoerde afval- en materialenbeleid.

Situering:

De voorliggende wijzigingen betreffen de uitfasering van het verlaagd tarief voor het storten van PST-residu's. Deze afbouwregeling werd reeds meermaals aangepast in overleg met de sector, waardoor de initieel voorziene uitfasering steeds verder wordt uitgesteld. De huidige afbouwregeling werd laatst gewijzigd bij de begrotingsaanpassing voor BO2025 (programmadecreet van 20 december 2024). Daarbij werd de standstillperiode verlengd tot eind 2025. Er wordt nu voorgesteld om dit nogmaals met één jaar te verlengen tot eind 2026.

⁴ Departement Omgeving (2017) Evaluatie van de effectiviteit van het beleidsinstrumentarium inzake leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten, p. 71

Metaalrecyclage is een essentiële schakel in de circulaire transitie. Bij het shredderen worden in grote mate autowrakken, maar ook elektrisch en elektronisch afval, gemengd schroot enzovoort, vermalen om de maximale recuperatie van materialen mogelijk te maken. De belangrijkste uitstroom van dit proces is ijzer. Na het shredderen blijft er een shredderresidu over, bestaande uit een lichte en zware fractie. Metaalrecyclagebedrijven zetten daarom zogenaamde Post Shredder Technology (hierna kortweg PST) in. Via deze PST wordt dit shredderresidu verder gescheiden in vier grote deelfracties:

- 1° een recycleerbare fractie;
- 2° een zanderige fractie;
- 3° een calorische fractie;
- 4° een restfractie.

In Vlaanderen dienen zowel voor het verbranden als voor het storten van recyclageresidu's milieuheffingen te worden betaald. Door hogere stortheffingen te voorzien op het shredderresidu dan op de uit PST afkomstige fracties heeft Vlaanderen succesvol metaalrecyclagebedrijven aangemoedigd om te investeren in het uitrusten van hun installaties met PST. Hierdoor wordt nu zo goed als alle shredderresidu afgevoerd naar een PST-installatie om zo veel mogelijk materiaal te recupereren.

De huidige technologie laat echter nog niet toe om alle uit PST voortkomende stromen te recyclen of als energie te valoriseren. Er blijft dus ook na de inzet van PST nog een fractie over waarop geen verdere bewerking kan worden uitgevoerd en derhalve dient gestort te worden. Om de metaalrecyclage in Vlaanderen economisch rendabel te houden voorziet het Materialendecreet in een verlaagde storthefving voor de PST-fractie waarvoor momenteel nog geen recyclage of andere verwerkingswijzen bestaan. In het Materialendecreet is er wel een traject opgenomen om deze verlaagde milieuheffing geleidelijk aan af te bouwen. Dit om innovatie op lange termijn te blijven aanmoedigen.

De voorziene afbouw van de verlaagde stortheffingen gaat echter sneller dan de technologische vooruitgang en houdt geen rekening met de beperkingen qua afzetmarkten van een aantal reststromen. De PST-bedrijven ondervinden problemen om de zandachtige en de calorische fractie nuttig toe te passen. Mocht de afbouw van de verlaagde heffingen onverkort voortgaan, zal een verlaging van het volume dat aan verlaagd tarief kan worden gestort, voornamelijk een impact hebben op de rendabiliteit van de PST-bedrijven.

Budgettaire impact

Deze aanpassing heeft een beperkte budgettaire impact. Zonder aanpassing van de wetgeving kan worden verwacht dat de inkomsten licht zouden stijgen. Met deze wijzigingen kan worden verwacht dat de in 2026 gestorte hoeveelheid ongeveer dezelfde zal zijn als de voorgaande jaren zodat voor dit heffingstarief de inkomsten in 2026 ongeveer dezelfde zullen blijven.

Band met de begroting

De voorliggende wijziging in het kader van de BO2026 zijn nodig ter optimalisering van het sturende effect van de afvalheffingen ter ondersteuning van het gevoerde afval- en materialenbeleid en het ermee samenhangend begrotingsbeleid.

Hoofdstuk 7. Onderwijs en Vorming

Afdeling 1. Wijziging aan de bepalingen over het verlof wegens bijzondere opdracht in het decreet personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991

Artikel 99

In de beleidsnota 2024-2029 is een passage opgenomen over het reduceren van het aantal detacheringen in het onderwijs en het beperken van de duurtijd tot 5 jaar voor het personeelslid.

“De grote verscheidenheid aan verlofstelsels in het onderwijs zorgen voor problemen inzake organiseerbaarheid en vervangingen, onzekerheid voor beginnende leraren en voor extra werkdruk bij collega’s. Daarom gaan we na of het aantal verlofstelsels gereduceerd kan worden. We willen het aantal detacheringen vanuit onderwijs reduceren. Na 5 jaar moet het personeelslid kiezen om in onderwijs te blijven of niet zodat andere personeelsleden sneller werkzekerheid krijgen.”

De bedoeling hiervan is zo veel mogelijk leraren in te zetten op de klasvloer.

De voorliggende aanpassing is een eerste uitvoering van deze alinea in het regeerakkoord. De aanpassing betreft de verlopen wegen bijzondere opdracht die vermeld zijn in punt 15° van paragraaf 2, nl. de projecten van de Vlaamse minister, bevoegd voor het onderwijs. Er is opgenomen dat het totaal aantal van deze verlopen wegen bijzondere opdracht voor het gemeenschaps- en het gesubsidieerd onderwijs samen vastgelegd is op maximaal 42 voltijdse equivalenten, waarvan er minimaal 12 voltijdse equivalenten worden voorbehouden voor het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve groeperingen van inrichtende machten. Het aantal van 42 wordt aangepast naar 25,5.

Afdeling 2. Wijziging aan de bepalingen over het verlof wegen bijzondere opdracht in het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991

Artikel 100

In de beleidsnota 2024-2029 is een passage opgenomen over het reduceren van het aantal detacheringen in het onderwijs en het beperken van de duurtijd tot 5 jaar voor het personeelslid.

“De grote verscheidenheid aan verlofstelsels in het onderwijs zorgen voor problemen inzake organiseerbaarheid en vervangingen, onzekerheid voor beginnende leraren en voor extra werkdruk bij collega’s. Daarom gaan we na of het aantal verlofstelsels gereduceerd kan worden. We willen het aantal detacheringen vanuit onderwijs reduceren. Na 5 jaar moet het personeelslid kiezen om in onderwijs te blijven of niet zodat andere personeelsleden sneller werkzekerheid krijgen.”

De bedoeling hiervan is zo veel mogelijk leraren in te zetten op de klasvloer.

De voorliggende aanpassing is een eerste uitvoering van deze alinea in het regeerakkoord. De aanpassing betreft de verlopen wegen bijzondere opdracht die vermeld zijn in punt 15° van paragraaf 2, nl. de projecten van de Vlaamse minister, bevoegd voor het onderwijs. Er is opgenomen dat het totaal aantal van deze verlopen wegen bijzondere opdracht voor het gemeenschaps- en het gesubsidieerd onderwijs samen vastgelegd is op maximaal 42 voltijdse equivalenten, waarvan er minimaal 12 voltijdse equivalenten worden voorbehouden voor het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve groeperingen van inrichtende machten. Het aantal van 42 wordt aangepast naar 25,5.

Afdeling 3. Opheffing opdrachten coördinatie geletterdheidsbeleid en werking

inzake duidelijke taal

Impactanalyse Kinder- en Jongereneffectrapport (JoKER)

Het derde strategisch plan geletterdheid liep af op 31 december 2024. Het plan bevatte 5 strategische doelstellingen. Het plan wilde de geletterdheid verhogen bij (1) jongeren, (2) binnen familieomgeving, (3) bij werkzoekenden en werkenden en (4) bij mensen in armoede. Daarnaast wilde het plan (5) de digitale geletterdheid verhogen. Voor de eerste strategische doelstelling, het verhogen van de geletterdheid bij jongeren, formuleerde het plan drie streefcijfers.

1. Een eerste streefcijfer was om het aantal jongeren dat onvoldoende scoort voor leesvaardigheid, wiskundige geletterdheid en wetenschappelijke geletterdheid terug te dringen tot maximaal 15%. Door middel van het PISA-onderzoek werd dit streefcijfer gemonitord. De resultaten van PISA 2022 toonden echter een significante terugval in geletterdheid waar 23,9% van de 15-jarigen het referentiepunt voor geletterdheid niet haalde. Ook voor wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid werd het streefcijfer van 15% niet behaald.
2. Een tweede streefcijfer was om het aantal leerlingen uit het tweede jaar van de derde graad B-stroom dat de eindtermen haalt, te verhogen naar 85%. Op basis van de Peilingen PAV 2024 werd echter een daling op de hele lijn vastgesteld. Ook dit streefcijfer, geformuleerd in het plan geletterdheid, werd niet behaald.
3. Een derde streefcijfer was om het aantal 16- tot 25-jarigen dat lager scoort dan niveau 2 op de geletterdheidsschaal, terug te brengen tot op 5%. Hier werd gekeken naar de PIAAC-resultaten uit 2024 die aantonen dat in Vlaanderen 15% van de 16- tot 24-jarigen laaggeletterd zijn. Ook dit streefcijfer werd niet behaald.

Van de drie streefcijfers die het plan geletterdheid had geformuleerd om geletterdheid bij jongeren te verhogen, werd geen enkel streefcijfer behaald. De vraag kan gesteld worden in welke mate de uitvoering van dit plan werkelijk impact had op de resultaten van de Peilingen PAV, het PISA- en PIAAC-onderzoek. Toch kan niet ontkend worden dat de resultaten van dit derde strategisch plan ontoereikend zijn. De meerwaarde van dit plan is onvoldoende duidelijk en daarom werd besloten om het werken met een beleidsdomeinoverschrijdend plan niet langer te continueren. De impact van de voorgestelde decreetwijziging zal voor jongeren dan ook eerder gering zijn. In de plaats van een plan geletterdheid zal worden ingezet op een versterking van het Nederlands als basis voor het verdere leren. Daartoe werd reeds een conceptnota aan de Vlaamse Regering meegedeeld op 4 juli 2025 "Ieder kind taalheld".

Aangezien de werking inzake duidelijke taal, meer bepaald de werking van Wablieft, overgenomen zal worden door het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media, is ook de impact van deze wijziging voor jongeren gering.

Artikel 101

Het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 is ondertussen afgelopen. Dit was reeds het derde strategische plan. De nadruk lag hier op het verhogen van geletterdheid bij jongeren, binnen de familieomgeving, bij werkzoekenden en werkenden en mensen in armoede. Het Plan werd ondertussen geëvalueerd en de precieze meerwaarde van dit plan is onvoldoende duidelijk. Er werd dan ook besloten om het geletterdheidsbeleid niet langer vorm te geven vanuit een strategisch plan waardoor de coördinatie ervan ook niet langer opgenomen hoeft te worden door Vocvo vzw.

Ook de werking inzake duidelijke taal zal vanaf 1 januari 2026 niet langer toegekend worden aan Vocvo vzw. Deze werking zal worden overgedragen aan het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Meer bepaald zal Wablieft opgenomen worden in de beheersovereenkomst van Literatuur Vlaanderen die zal ingaan op 1 januari 2026.

Band met de begroting

Voor 2025 werd een subsidiebedrag van 90.000 euro toegekend aan Vocvo vzw voor de coördinatie van het geletterheidsbeleid. Dit bedrag zal voor 2026 bespaard kunnen worden.

Voor de werking inzake duidelijke taal werd een subsidie aan Vocvo vzw toegekend van 342.000 euro. De overheveling naar het beleidsdomein Cultuur is voor de Vlaamse overheid een budget neutrale wijziging.

Afdeling 4. Technische aanpassingen inschrijvingsgelden volwassenenonderwijs

Artikel 102

De voorgestelde wijzigingen betreffen twee technische aanpassingen aan de wijzigingen van het inschrijvingsgeld in het volwassenenonderwijs. Het gaat in beide gevallen om de uitvoering van de beleidskeuze tot het behoud van de bestaande regeling voor cursisten van de basiseducatie.

Artikel 113novies, §4, 1°, legt de volledige vrijstelling van inschrijvingsgeld voor cursisten die geen houder zijn van het diploma secundair onderwijs vast. Via het onderwijsdecreet XXXV werd hieraan toegevoegd: 'of diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatieniveau 4' omdat secundaire scholen vanaf het schooljaar 2024-2025 diploma's secundair onderwijs met vermelding van het niveau van de onderwijskwalificatie uitreiken. De datum van inwerkingtreding voor deze toevoeging is het moment waarop die jongeren zich na hun afstuderen kunnen inschrijven in het volwassenenonderwijs: 1 juli 2025. In de wijziging via het programmadecreet aanpassing begroting 2025 is bij de inleidende zin voor de volledige vrijstelling van inschrijvingsgeld de beperking tot de NT2-opleidingen en de opleidingen van de basiseducatie opgenomen. Vervolgens is in opvolging van het spoedadvies van de Raad van State de eerste categorie als volgt geherformuleerd: "geen houder zijn van een diploma van het secundair onderwijs, voor zover het een inschrijving betreft voor een opleiding van de basiseducatie". Daarbij is echter de op komst zijnde aanvulling 'of diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatieniveau 4' over het hoofd gezien waardoor de pas ingevoerde aanpassing van onderwijsdecreet XXV onbewust werd weggeschreven.

Artikel 113novies, §6 legt de gedeeltelijke vrijstelling van inschrijvingsgeld aan 0,3 euro per lestijd voor cursisten met een handicap of cursisten in een opleiding die niet erkend is als traject naar werk vast. In de wijziging via het programmadecreet aanpassing begroting 2025 werd in de inleidende zin de beperking ingeschreven dat deze categorieën van gedeeltelijke vrijstelling van inschrijvingsgeld voortaan enkel voor NT2-opleidingen gelden. Er is echter over het hoofd gezien dat dit ook voor de opleidingen van de basiseducatie moet gelden. Cursisten van de basiseducatie die wel een diploma secundair onderwijs hebben en dus inschrijvingsgeld moeten betalen, moeten immers ook deze vermindering genieten als ze aan de voorwaarden voldoen.

Band met de begroting

De aanpassingen hebben impact op de wijze van opvragen van de inschrijvingsgelden, en bijgevolg ook op de ontvangsten en uitgaven opgenomen in de begroting.

Motivatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

De wijzigingsbepalingen betreffen technische aanpassingen aan enkele wijzigingen aan het inschrijvingsgeld die via het programmadecreet aanpassing begroting 2025 sinds 7 augustus 2025 van kracht zijn. Zonder deze aanpassingen ontstaan er onduidelijkheden over de toepassing van de nieuwe regels. De datum van inwerkingtreding van de technische aanpassingen is daarom dezelfde als van de aangepaste regeling. De terugwerkende kracht van het wegwerken van de onduidelijkheden in de nieuwe bepalingen van de inschrijvingsgelden van het volwassenenonderwijs is onontbeerlijk voor de goede werking en continuïteit van deze openbare dienst.

Afdeling 5. Toekenning jaarlijkse aanvullende vte/leraarsuren/punten/werkingsmiddelen ten behoeve van de asielproblematiek

Artikel 103

In begrotingsjaar 2026 worden opnieuw middelen ten behoeve van de asielproblematiek toegekend. De verdeling van deze middelen houdt rekening met de inzet en de efficiëntie van die ingezette middelen.

Afdeling 6. Aanpassing aanvullende uitkeringen hogescholen

Artikel 104

In de Codex Hoger Onderwijs, artikel III.34, worden voor de hogescholen aanvullende uitkeringen voorzien voor de centrale personeelsuitgaven en terbeschikkingstellingen. Wanneer deze niet worden uitgeput worden de saldi toegevoegd aan het variabel onderwijsdeel voor de professioneel gerichte opleidingen voor het volgende begrotingsjaar. Om de graduaatsopleidingen te versterken zullen de saldi na de voorliggende wijziging worden toegevoegd aan het variabel onderwijsgedeelte voor de graduaatsopleidingen. Daarnaast worden de saldi na de voorliggende wijziging toegevoegd aan het begrotingsjaar dat na twee jaar volgt op het jaar waarvoor de saldi werden bepaald. Dit laat meer ruimte om het correcte bedrag te berekenen en sluit aan bij het algemene vertragsmechanisme dat ook voor de rest van het algemene financieringssysteem geldt.

Afdeling 7. Toekenning toelage voor informatisering van het onderwijs

Artikel 105 tot en met 107

Het Digiplan omtrent het digitaliseringsbeleid in onderwijs voorziet bijkomende ICT-middelen aan de schoolbesturen voor investeringen in hun ICT-infrastructuur en ICT-toestellen voor hun personeel. Met deze artikelen wordt de rechtsgrond voor de uitvoering van het Digiplan versterkt. Er wordt uitdrukkelijk voorzien dat de toelage dient om de afname van de Vlaamse toetsen te garanderen, te garanderen dat er voldoende en geschikte ICT-infrastructuur voor leerlingen of cursisten en personeel ter beschikking is voor het personeel en met deze toelage wordt de gelijke toegang tot digitale leermiddelen bevorderd.

Ook wordt verduidelijkt welke verdere regels de Vlaamse Regering kan opstellen. Zo kan de Vlaamse Regering opleggen dat voor de inzet van deze middelen een refertelijst moet worden gevolgd. Daarnaast stelt het Kenniscentrum Digisprong referentieprijzen vast van digitale leermiddelen die aan de ouders kunnen worden

aangerekend. Deze prijzen geven scholen en ouders een duidelijke houvast over welke prijzen redelijkerwijs kunnen worden verwacht. De bijkomende werkmiddelen worden door de scholen aangewend ter waarborging van gelijke toegang tot digitale leermiddelen. De scholen zijn gehouden om hiertoe sociale correcties door te voeren. Een belangrijke sociale correctie is het voorzien van een uitleendienst van digitale leermiddelen wanneer na de schooluren gebruik ervan vereist wordt.

Er moet ook gegarandeerd worden dat deze middelen correct en effectief ingezet worden. Daarom wordt voorzien dat de Vlaamse Regering kan opleggen dat voor het ontvangen van deze middelen scholen een ICT-beleidsplan en professionaliseringsbeleid moeten hebben. Ook wordt voorzien dat de Vlaamse Regering verdere regels inzake rapportering en verantwoording en de monitoring en de evaluatie van het digitaliseringsbeleid kan bepalen.

Band met de begroting

Deze artikels worden de rechtsgrond voor een Besluit Vlaamse Regering in het eerste kwartaal van 2026. Om ten gronde tegemoet te komen aan het advies Raad van State rond de bepalingen van een dergelijke toelage, dienen deze bepalingen als de basis voor de uitbetaling van de tweede schijf middelen, zoals ze in 2026 voorzien zijn.

Afdeling 8. Wijziging aan de bepalingen over het verlof wegens bijzondere opdracht in het decreet Rechtspositie Basiseducatie van 7 juli 2017

Artikel 108

In de beleidsnota 2024-2029 is een passage opgenomen over het reduceren van het aantal detacheringen in het onderwijs en het beperken van de duurtijd tot 5 jaar voor het personeelslid.

“De grote verscheidenheid aan verlofstelsels in het onderwijs zorgen voor problemen inzake organiseerbaarheid en vervangingen, onzekerheid voor beginnende leraren en voor extra werkdruk bij collega’s. Daarom gaan we na of het aantal verlofstelsels gereduceerd kan worden. We willen het aantal detacheringen vanuit onderwijs reduceren. Na 5 jaar moet het personeelslid kiezen om in onderwijs te blijven of niet zodat andere personeelsleden sneller werkzekerheid krijgen.”

De bedoeling hiervan is zo veel mogelijk leraren in te zetten op de klasvloer.

De voorliggende aanpassing is een eerste uitvoering van deze alinea in het regeerakkoord. De aanpassing betreft de verlopen wegens bijzondere opdracht die vermeld zijn in punt 11° van paragraaf 1, nl. de projecten van de Vlaamse minister, bevoegd voor het onderwijs. Er is opgenomen dat het totaal aantal van deze verlopen wegens bijzondere opdracht voor het gemeenschaps- en het gesubsidieerd onderwijs samen vastgelegd is op maximaal 42 voltijdse equivalenten, waarvan er minimaal 12 voltijdse equivalenten worden voorbehouden voor het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve groeperingen van inrichtende machten. Het aantal van 42 wordt aangepast naar 25,5.

Afdeling 9. Tijdelijke programmatiestop in het deeltijds kunstonderwijs

Artikel 109

Dit artikel maakt het gedurende één schooljaar onmogelijk om nieuwe academies, domeinen, structuuronderdelen en (clusters van) opties en muziekinstrumenten op

te richten in het deeltijds kunstonderwijs, en dit in afwachting van een aanpassing van de regelgeving over het opleidingsaanbod en de aanvraagprocedures hiervoor.

Band met de begroting

Door de oprichting van nieuw aanbod voor één schooljaar onmogelijk te maken, wordt de meerkost die dat nieuwe aanbod mogelijk met zich meebrengt voor de Vlaamse Overheid vermeden.

Afdeling 10. Aanpassing van de kostenverantwoording voor de regierol bij de subsidie in het decreet zomerscholen

Artikel 110

Door de termen “forfaitair” en “forfaitaire” doet het huidige artikel 6, §2, van het decreet van 3 juni 2022 over de organisatie van zomerscholen, verkeerdelijk uitschijnen dat zowel voor het subsidiebedrag van maximaal 45 euro per deelnemende leerling per dag voor de kosten die verbonden zijn aan de organisatie van een aanbod van onderwijs- en vrijetijdsactiviteiten, als voor het subsidiebedrag van maximaal 20 euro per deelnemende leerling voor de kosten die verbonden zijn aan het opnemen van de regierol en voor het subsidiebedrag van maximaal 5 euro per deelnemende leerling per zomerschool voor de overheadkosten, er geen financiële afrekening nodig is op basis van de kosten die betrekking hebben op de gesubsidieerde activiteit. Dit kan tot verwarring leiden dat voor de drie subsidiestromen een financiële verantwoording niet nodig zou zijn.

De wijziging aan artikel 6, §2, van het decreet van 3 juni 2022 over de organisatie van zomerscholen, maakt duidelijk dat een financiële verantwoording op basis van de kosten die betrekking hebben op de gesubsidieerde activiteit nodig is voor het subsidiebedrag van maximaal 45 euro per deelnemende leerling per dag voor de kosten die verbonden zijn aan de organisatie van een aanbod van onderwijs- en vrijetijdsactiviteiten.

De subsidie voor de kosten die voortvloeien uit het opnemen van de regierol (lokale besturen) en overheadkosten (onderwijsinstellingen die geen beroep doen op de regierol door een lokaal bestuur), dient om er voor te zorgen dat lokale besturen en scholen de bijkomende kosten die ze maken om de zomerschool te realiseren, kunnen financieren. Die bijkomende kosten omvatten in hoofdzaak bij lokale besturen de inzet van personeel binnen hun bestaand personeelskader en bij scholen overheadkosten.

Bij lokale besturen zou een foute indruk kunnen ontstaan van dubbele financiering, omdat lokale besturen een bron van algemene financiering ontvangen via het gemeentefonds. Kenmerkend voor het gemeentefonds is dat er geen verantwoording dient te worden afgelegd m.b.t. de middelen van dit fonds, waardoor er ook geen één op één relatie is tussen deze middelen en (specifieke) uitgaven. Men kan niet stellen dat een bepaald personeelslid (integraal) wordt gefinancierd via het gemeentefonds. Hoogstens zou men theoretisch kunnen stellen dat een deel van elke uitgave van een lokaal bestuur wordt gefinancierd vanuit het gemeentefonds, maar dit percentage ligt niet vast en zal van jaar tot jaar verschillen rekening houdend met de verschillende financieringsbronnen. Dit percentage verschilt van jaar tot jaar, en is ook past vast te stellen in juli na het werkingsjaar bij het indienen van de jaarrekening. Volgens art. 76 van de VCO is er enkel sprake van dubbele subsidiëring als één subsidieontvanger meerdere subsidies ontvangt met dezelfde effecten op basis van dezelfde verantwoordingsstukken. Voor de middelen die een lokaal bestuur ontvangt uit het gemeentefonds dient geen verantwoording te worden afgelegd, waardoor er niet kan gesteld worden dat het lokaal bestuur met het gemeentefonds een subsidie

ontvangt op basis van dezelfde verantwoordingsstukken. Daarom stellen we de subsidie voor het opnemen van de regierol expliciet vrij van verantwoording.

Onderwijsinstellingen die geen beroep doen op de regierol door een lokaal bestuur, maken voor de organisatie van zomerschool indirecte kosten, waarvoor ze een beperkte vergoeding ontvangen. Omdat onderwijsinstellingen deze kosten moeilijk kunnen staven met afzonderlijke verantwoordingsstukken, wordt deze subsidie expliciet vrijgesteld van verantwoording over het gebruik ervan.

De vrijstelling vindt zijn rechtsgrond en uitvoering in artikel 75, eerste lid, van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019, en artikel 11, tweede lid, van de Wet tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof van 16 mei 2003; en wordt met deze wijziging duidelijk ingeschreven in het decreet van 3 juni 2022 over de organisatie van zomerscholen.

Band met de begroting

Deze aanpassing aan het subsidiekader zorgt ervoor dat de wijze waarop de subsidie wordt toegekend, verandert. Daarom is er duidelijk een budgettaire impact en een band met de begroting.

Afdeling 11. Toekenning van een éénmalig extra werkingsbudget voor de versterking van de aanvangsbegeleiding van startende leerkrachten in het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs

Artikel 111

In uitvoering van het regeerakkoord 2024-2029 wilden we scholen vanaf dit lopende schooljaar extra omkadering toekennen voor een versterkte aanvangsbegeleiding van startende leerkrachten. Omdat de introductie van die extra omkadering een grote impact heeft op de organisatie van de scholen werd die extra omkadering op vraag van de scholen met één schooljaar uitgesteld zodat de scholen zich met het oog op het schooljaar 2026-2027 goed kunnen voorbereiden.

Voor het lopende schooljaar willen we het voorziene budget op een alternatieve wijze toekennen, namelijk in de vorm van een extra werkingsbudget. Dit geeft de scholen de kans om toch al te investeren in een versterkte aanvangsbegeleiding, maar met minder impact op de organisatie van de scholen en de verdeling van het urenpakket. Het geeft hun voor dit schooljaar dus iets meer flexibiliteit en meer mogelijkheden om het budget aan te wenden.

Via dit artikel willen we zo snel mogelijk een eenmalig gekleurd werkingsbudget toekennen aan scholen in het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs. Scholen kunnen dit werkingsbudget inzetten voor de versterking van de aanvangsbegeleiding van startende leerkrachten. Ze kunnen dit enerzijds doen door het extra werkingsbudget aan te wenden voor de professionalisering van startende leerkrachten en hun mentoren. Anderzijds staat het hen ook vrij om startende personeelsleden een gedeelte van hun opdracht via het gekende PWB-systeem (Personeel op WerkingsBudget) vrij te stellen om zo extra aanvangsbegeleiding te kunnen voorzien. Dat laatste zou dan aansluiten bij het reguliere systeem dat we vanaf volgend schooljaar willen invoeren.

Er was een totaalbudget voorzien van 48,7 miljoen euro. Tijdens het begrotingsoverleg in het weekend van 20 en 21 september werd beslist om voor

het begrotingsjaar 2026 het extra werkingsbudget met 10 miljoen euro te verminderen waardoor er in totaal nog 38,7 miljoen euro wordt verdeeld.

Dit budget wordt verdeeld over de scholen van het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs op basis van het aantal organieke betrekkingen in de wervingsambten van het bestuurs- en onderwijzend personeel in de scholen op 1 februari 2025.

Er wordt 1/3 van het totaalbedrag per niveau toegekend in begrotingsjaar 2025 en 2/3 in begrotingsjaar 2026 waarbij er weliswaar rekening moet worden gehouden met de aftrek van 10 miljoen euro van het bedrag in 2026.

Band met de begroting

De volgende bedragen zijn voorzien op de begrotingsartikels (gewoon basisonderwijs: FC0-1FDE2DB-WT; buitengewoon basisonderwijs: FC0-1FDE2DC-WT; gewoon SO: FC0-1FDE2DE-WT; buitengewoon SO: FC0-1FDE2DF-WT):

- 1° voor het begrotingsjaar 2025 16.233.000 euro;
- 2° voor het begrotingsjaar 2026 22.467.000 euro.

Motivatie bij retroactieve datum van inwerkingtreding

Dit artikel treedt in werking met ingang van 1 september 2025. De terugwerkende kracht geeft aan de scholen die naar aanleiding van de eerdere persberichten en de aankondiging op de Ronde van Vlaanderen al van bij de aanvang van dit schooljaar extra middelen zouden ingezet hebben voor de inductie van startende leerkrachten, de mogelijkheid om dit extra werkingsbudget hiervoor in te zetten.

Afdeling 12. Stopzetting financiering Antwerp Management School (AMS) en Vlerick Business School (VBS)

Algemene toelichting

Conform de Codex Hoger Onderwijs, artikelen III.115 tot 118, keert de Vlaamse Regering jaarlijks een subsidie uit aan de Antwerp Management School (AMS) en Vlerick Business School (VBS). Om in aanmerking te komen voor deze jaarlijkse subsidie, sluiten deze instellingen om de vijf jaar een beheersovereenkomst af. De huidige beheersovereenkomsten lopen af op 31 december 2025.

Er werd besloten dat er geen vernieuwing van de beheersovereenkomsten zal plaatsvinden. Vanaf 1 januari 2026 zal de jaarlijkse financiering dan ook stopgezet worden. Deze beslissing is genomen in het kader van een herziening van subsidies, gezien het beperkte budgettaire kader op Vlaams niveau is het niet langer mogelijk om financiële ondersteuning te voorzien voor instellingen van managementopleidingen.

Als gevolg hiervan zullen de bepalingen rond de financiering van de instellingen AMS en VBS uit de Codex Hoger Onderwijs worden geschrapt.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 112

Artikel III.115, van de Codex Hoger Onderwijs geeft aan dat AMS, VBS en ITG instellingen voor postinitieel onderwijs genoemd zullen worden. Bijkomend geeft dit artikel aan dat hoofdstuk 4 "Stichtingen van openbaar nut voor postinitieel onderwijs" de subsidiering van de postinitiele instellingen regelt. De belangrijkste vereiste is het afsluiten van een beheersovereenkomst, als voorwaarde om deze te vernieuwen dienen de instellingen elke vijf jaar een externe audit te doorlopen. AMS en VBS vallen hierbij weg.

Artikel 113

Artikel III.118, van de Codex Hoger Onderwijs geeft de basissubsidies van de Vlaamse Gemeenschap aan de postinitiele instellingen weer. AMS en VBS zullen uit deze bepaling geschrapt worden.

Artikel 114

Artikel IV.102, van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een commissaris toeziet op de uitvoering van de beheersovereenkomst en naleving van subsidiëeringsvoorwaarden voor bepaalde instellingen waaronder ook AMS en VBS. AMS en VBS zullen uit deze bepaling geschrapt worden.

Band met de begroting

Er werd besloten dat er geen vernieuwing van de beheersovereenkomsten zal plaatsvinden. Vanaf 1 januari 2026 zal de jaarlijkse financiering dan ook stopgezet worden. Deze beslissing is genomen in het kader van een herziening van subsidies, gezien het beperkte budgettaire kader op Vlaams niveau is het niet langer mogelijk om financiële ondersteuning te voorzien voor instellingen van managementopleidingen.

Afdeling 13. Stopzetting financiering Instituut voor Europese Studies (IES) en Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (IOB)

Algemene toelichting

Conform de Codex Hoger Onderwijs, artikelen III.73 tot III.75, keert de Vlaamse Regering jaarlijks een subsidie uit aan het Instituut voor Europese Studies (IES) en het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (IOB). Om in aanmerking te komen voor deze jaarlijkse subsidie, sluiten deze instellingen om de vijf jaar een beheersovereenkomst af. De huidige beheersovereenkomsten lopen af op 31 december 2025.

Er werd besloten dat er geen vernieuwing van de beheersovereenkomsten zal plaatsvinden. Vanaf 1 januari 2026 zal de jaarlijkse financiering dan ook stopgezet worden. Deze beslissing is genomen in het kader van een herziening van subsidies, gezien het beperkte budgettaire kader op Vlaams niveau is het niet langer mogelijk om financiële ondersteuning te voorzien voor instellingen gespecialiseerd in beleid en ontwikkeling.

Als gevolg hiervan zullen de bepalingen rond de financiering van de instellingen IES en IOB uit de Codex Hoger Onderwijs worden geschrapt.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 115

Artikel III.73 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat hoofdstuk 3 "Bijzondere universitaire instituten" de subsidiëring aan de initiërende universiteit regelt. Een beheersovereenkomst vormt daarbij de belangrijkste voorwaarde.

Voor IES en IOB geldt deze verplichting dus niet meer: zij hoeven geen beheersovereenkomst af te sluiten, maar behouden wel hun statuut als instelling. Daarom wordt in artikel III.73 verduidelijkt dat de bepaling enkel nog van toepassing is op het overige bijzondere universitaire instituut, met name het Instituut voor Joodse Studies, en dus niet langer op IES en IOB.

Artikel 116

Artikel III.74, van de Codex Hoger Onderwijs geeft de basissubsidies van de

Vlaamse Gemeenschap aan de bijzondere universitaire instituten weer. IES en IOB zullen uit dit artikel geschrapt worden.

Band met de begroting

Er werd besloten dat er geen vernieuwing van de beheersovereenkomsten zal plaatsvinden. Vanaf 1 januari 2026 zal de jaarlijkse financiering dan ook stopgezet worden. Deze beslissing is genomen in het kader van een herziening van subsidies, gezien het beperkte budgettaire kader op Vlaams niveau is het niet langer mogelijk om financiële ondersteuning te voorzien voor instellingen gespecialiseerd in beleid en ontwikkeling.

Afdeling 14. Schrappen Brusselmiddelen hoger onderwijs

Artikel 117

In artikel III.41 van de Codex Hoger Onderwijs worden aanvullende middelen toegekend aan hogeronderwijsinstellingen die een initiële bachelor- of masteropleiding aanbieden binnen het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad (met name Odisee, Erasmushogeschool Brussel, LUCA School of Arts, KU Leuven en de Vrije Universiteit Brussel). Deze middelen (die volgens een eerste raming in 2026 10.579.552,17 euro bedragen) worden verdeeld onder deze instellingen naar rato van het aantal opgenomen studiepunten binnen deze opleidingen.

Vanwege de budgettaire uitdagingen worden deze middelen met de voorliggende opheffing van het artikel vanaf het begrotingsjaar 2026 niet langer uitgekeerd.

Band met de begroting

Vanwege de budgettaire uitdagingen worden deze middelen met de voorliggende opheffing van het artikel vanaf het begrotingsjaar 2026 niet langer uitgekeerd.

Afdeling 15. Opheffing van de bepalingen m.b.t. de personeelsleden tewerkgesteld in de voor- en nabewaking in de Nederlandstalige basisscholen van het gemeenschapsonderwijs in tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad

Impactanalyse Kinder- en Jongereneffectrapport (JoKER)

Bij de totstandkoming van deze decreetsbepaling werden geen kinderen/jongeren geconsulteerd. Het decreet gaat bij uitstek om een technisch gegeven, namelijk de toekenning van financiële middelen.

De voorgenomen beslissing om de financiering van de personeelsleden stop te zetten, heeft dan ook geen impact op de kinderen die momenteel op beroep doen op de voor- en naschoolse opvang.

De werking van de voor- en naschoolse opvang zal niet gehypothekeerd worden door deze maatregel. De loonkosten van de contractuele personeelsleden worden vanaf 1 september 2026 gedragen door de Scholengroep Brussel van het GO!.

Zonder de voorgenomen beslissing zou de situatie voor de kinderen dezelfde zijn.

Verantwoording per artikelnummer:

Artikel 118

Vanaf 1 september 2026 ontvangt het GO! niet langer financiering voor de personeelsleden tewerkgesteld in de voor- en nabewaking in Nederlandstalige basisscholen in Brussel. Deze personeelsleden zijn contractuele personeelsleden op wie de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten van

toepassing is.

Deze maatregel beoogt een besparing.

Band met de begroting

Er zijn 25,3 budgettaire voltijdse equivalenten tewerkgesteld. De kostprijs voor 2026 bedraagt voor 4 maanden 517,9 K euro (4 maanden in 2026.). De kostprijs voor 2027 bedraagt 1554 k Euro (12 maanden.) De contractuele personeelsleden komen ten laste van de Scholengroep Brussel.

Motivatie bij datum inwerkingtreding in de toekomst

De datum van inwerkingtreding is 1 september 2026 omdat dit de start is van het nieuwe schooljaar waardoor de maatregel geen impact heeft op het lopende schooljaar en de Scholengroep voldoende tijd heeft om zich voor te bereiden.

Afdeling 16. Opheffing van de bepalingen m.b.t. de Kinderdagverblijven van het gemeenschapsonderwijs, gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad

Impactanalyse Kinder- en Jongereneffectrapport (JoKER)

Bij de totstandkoming van deze decreetsbepaling werden geen kinderen/jongeren geconsulteerd. Het decreet gaat bij uitstek om een technisch gegeven, namelijk de toekenning van financiële middelen.

De voorgenomen beslissing om de financiering van de personeelsleden stop te zetten, heeft dan ook geen impact op de kinderen die momenteel in het kinderdagverblijf zitten. Middelen vanuit Onderwijs zijn niet bestemd voor de personeelsformatie van de kinderdagverblijven. De financiering van de kinderdagverblijven is een taak die toebehoort aan het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin; financiering waar ook de kinderdagverblijven van het GO! aanspraak op kunnen maken.

De werking van de kinderdagverblijven zal niet gehypothecerd worden door deze maatregel. De loonkosten van de personeelsleden worden vanaf 1 september 2026 gedragen door de Scholengroep Brussel van het GO! met o.a. middelen van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Zonder de voorgenomen beslissing zou de situatie voor de kinderen dezelfde zijn.

Verantwoording per artikelnummer:

Artikel 119

Vanaf 1 september 2026 ontvangt het GO! vanuit onderwijs niet langer extra middelen voor de tewerkstelling van personeelsleden in de kinderdagverblijven van het gemeenschapsonderwijs, gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

Gelet op de personeelstekorten in de kinderdagverblijven en de nood aan bijkomend personeel in kader van de uitbreiding van kinderdagverblijven in Brussel alsook de personeelsnoden in het Brussels Nederlandstalig onderwijs, mikken we voor een maximale tewerkstelling van het personeel.

Deze maatregel beoogt een besparing.

Band met de begroting

Het gaat om een besparing van 59 budgettaire voltijdse equivalenten. De kostprijs voor 2026 bedraagt 1206,5 K euro (4 maanden in 2026). Voor het jaar 2027 bedraagt deze 3619 K euro (12 maanden).

Motivatie bij datum inwerkingtreding in de toekomst

De datum van inwerkingtreding is 1 september 2026 omdat dit de start is van het nieuwe schooljaar waardoor de maatregel geen impact heeft op het lopende schooljaar en de Scholengroep voldoende tijd heeft om zich voor te bereiden.

Afdeling 17. Beperking studietoelagen

Artikel 120

Artikel 6 bepaalt de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een studietoelage. Vanaf academiejaar 2026-2027 kan een toelage enkel worden aangevraagd indien een student op 31 december van het kalenderjaar waarin het academiejaar start de leeftijd van 30 jaar niet heeft bereikt.

Hoewel deze nieuwe voorwaarde een verschil in behandeling op grond van leeftijd in het leven roept, is er geen sprake van discriminatie. Het verschil in behandeling is immers objectief en redelijk verantwoord. Volgens vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof sluit het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, verankerd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het verschil in behandeling dat wordt gecreëerd berust op een objectief criterium, namelijk de leeftijd die de student heeft bereikt op 31 december van het kalenderjaar waarin het academiejaar start waarvoor de studietoelage wordt aangevraagd. Indien de student de leeftijd van 30 jaar heeft bereikt op die datum, komt hij niet (meer) in aanmerking voor een studietoelage hoger onderwijs. Heeft de student de leeftijd van 30 jaar nog niet bereikt op die datum, dan komt hij – mits ook de andere voorwaarden daartoe zijn vervuld – wél in aanmerking voor een studietoelage.

Terecht merkt de Inspectie van Financiën op dat leeftijd een beschermd kenmerk is in de zin van artikel 15bis van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid. Evenwel bevat artikel 21 van dat decreet een uitzondering voor verschillen in behandeling op grond van een beschermd kenmerk die worden voorzien door of krachtens een decreet, of die voortvloeien uit de toepassing ervan. In een dergelijke situatie kan er geen sprake zijn van een discriminatie die door het voormelde decreet verboden wordt, zo bepaalt artikel 21 ervan.

Evenmin valt het aldus gecreëerde verschil in behandeling op grond van leeftijd binnen de materiële werkingssfeer van een van de Europese antidiscriminatie-richtlijnen. Weliswaar is leeftijd een beschermd kenmerk in de zin van richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep. Die richtlijn is evenwel uitsluitend van toepassing op het terrein van arbeid en beroep, niet op het terrein van onderwijs of sociale voordelen.⁵ Het klopt dat onder 'arbeid en beroep' ook 'de toegang tot alle vormen en alle niveaus van beroepskeuzevoorlichting, beroepsopleiding, voortgezette beroepsopleiding en omscholing, met inbegrip van praktijkervaring' wordt begrepen, overeenkomstig

⁵ Zie in dat verband ook het voorstel van de Commissie voor een richtlijn dat het materiële toepassingsgebied van richtlijn 2000/78/EG zou uitbreiden tot onder meer onderwijs en sociale voordelen, COM(2008) 426 definitief (art. 3).

artikel 3, lid 1, onder b), van de richtlijn. Lid 3 van artikel 3 preciseert evenwel dat de richtlijn 'niet van toepassing [is] op uitkeringen van welke aard dan ook die worden verstrekt door wettelijke of daarmee gelijkgestelde stelsels, met inbegrip van de stelsels voor sociale zekerheid of voor sociale bescherming.' Zelfs indien en in zoverre het hoger onderwijs waarvoor een studietoelage kan worden verstrekt kan worden gekwalificeerd als een beroepsopleiding of omscholing in de zin van richtlijn 2000/78/EG, moet dus worden vastgesteld dat de toegang tot de studietoelage niet binnen de werkingssfeer van die richtlijn valt.

Wel wordt leeftijd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens beschouwd als een 'andere status' als bedoeld in artikel 14 EVRM.⁶ Het Europees Hof plaatst leeftijd echter niet op hetzelfde niveau als andere beschermde persoonskenmerken, zoals geslacht.⁷ Volgens het Europees Hof genieten de Verdragsstaten ter zake een ruime appreciatiemarge. Een verschil in behandeling op grond van leeftijd wordt dan ook niet snel discriminatoir geacht door het Hof.⁸

Daarbij komt nog dat de hier aan de orde zijnde leeftijdsgrens wordt gekoppeld aan het recht op een sociaal voordeel, namelijk een studietoelage hoger onderwijs. Het gaat om financiële steun aan minvermogende studenten in het hoger onderwijs, die uitsluitend bestemd is om de kosten te dekken voor het levensonderhoud van de student en het door hem gevolgde onderwijs (o.a. studiemateriaal, vervoer, kot, ...).⁹ In sociaaleconomische aangelegenheden als deze beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsvrijheid, aldus het Grondwettelijk Hof. Het Hof vermag de beleidskeuze die de wetgever heeft gemaakt en de motieven die daaraan ten grondslag liggen slechts af te keuren indien zij niet redelijk verantwoord zijn.¹⁰

Met de invoering van de leeftijdsbeperking tot 30 jaar beoogt de decreetgever een optimalisering van de investeringen van publieke middelen in het hoger onderwijs, in een context waar begrotingsdiscipline en gezonde overheidsfinanciën worden nagestreefd. Een efficiënt beheer van de publieke middelen impliceert dat de beste verhouding tussen de ingezette middelen en de verkregen resultaten wordt nagestreefd.¹¹ De optimalisering van de publieke investeringen in het hoger onderwijs is een legitieme doelstelling.¹² Dit wordt trouwens ook bevestigd door het (niet aangenomen) voorstel voor een richtlijn die het materiële toepassingsgebied van richtlijn 2000/78/EG zou uitbreiden tot onder meer onderwijs en sociale voordelen.¹³ Artikel 2, lid 6, van het voorstel bepaalt:

⁶ Bv. EHRM, *Schwizgebel t. Zwitserland*, 10 juni 2010, § 85; *Carvalho Pinto de Sousa Morais t. Portugal*, 25 juli 2017, § 45.

⁷ Ibid. Zie ook EHRM, *British Gurkha Welfare Society e.a. t. het Verenigd Koninkrijk*, 15 september 2016, § 88.

⁸ Bv. EHRM, *Ferrero Quintana t. Spanje*, 26 november 2024, § 85 (verwijzingen weggelaten): "La Cour considère également que toutes les différences de traitement fondées sur l'âge ne peuvent pas être considérées comme des formes odieuses de discrimination (...), ni avoir la même importance relative pour l'intérêt individuel en jeu. Ainsi, en l'espèce, la Cour observe premièrement que le requérant ne faisait pas partie d'un groupe vulnérable. Deuxièmement, le requérant visait à participer à un concours pour devenir un employé public, et non pas pour exercer un droit fondamental reconnue explicitement par la Convention. À la lumière de ces éléments, la Cour est de l'avis que les autorités nationales jouissaient d'une large marge d'appréciation en l'espèce (...)."

⁹ Art. 4 decreet van 8 juni 2007.

¹⁰ Bv. GwH, nr. 83/2025, 28 mei 2025, B.14; nr. 111/2025, 17 juli 2025, B.9.

¹¹ Vergelijk art. 33, lid 1, b), Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (herschikking).

¹² Vergelijk, in de context van arbeid en beroep, art. 6 en overw. 25 richtlijn 2000/78/EG. Zie bv. H.v.J., C-388/07, *Age Concern England*, 5 maart 2009, EU:C:2009:128, para. 52. Zie ook Ger., T-750/16, *FV t. Raad*, 14 december 2018, EU:T:2018:972, para. 108; T-11/17, *RK t. Raad*, 7 februari 2019, EU:T:2019:65, para. 105.

¹³ COM(2008) 426 definitief.

‘Onverminderd lid 2, kunnen de lidstaten bepalen dat verschillen in behandeling op grond van leeftijd geen discriminatie vormen indien zij in het kader van de nationale wetgeving worden gerechtvaardigd door een legitiem doel, en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn. Deze richtlijn vormt met name geen beletsel voor het vaststellen van een bepaalde leeftijd voor de toegang tot uitkeringen, onderwijs en bepaalde goederen en diensten.’

De invoering van een maximale leeftijdsgrens van 30 jaar voor de studietoelage laat de decreetgever toe om publieke middelen bestemd voor hoger onderwijs gericht te investeren in studenten die, enerzijds, niet kunnen worden geacht al de kans te hebben gehad om voldoende te sparen om zelf hun hogere studies te kunnen bekostigen en gedurende die tijd in hun levensonderhoud te kunnen voorzien, en die, anderzijds, nog een groot aantal arbeidsjaren voor de boeg hebben. Het leeftijdscriterium is dus pertinent in het licht van de nagestreefde doelstelling om de publieke middelen in het hoger onderwijs optimaal, d.w.z. efficiënt, te investeren. Ook in onze buurlanden (Nederland,¹⁴ Frankrijk,¹⁵ Duitsland¹⁶) is de leeftijd tot dewelke studenten in aanmerking kunnen komen voor een studiebeurs om dezelfde reden begrensd. Op analoge wijze kent het EU-ambtenarenstatuut slechts een schooltoelage toe tot wanneer het kind van de ambtenaar maximaal 26 jaar oud is (ook al is diens opleiding in het hoger onderwijs nog niet voltooid op dat moment).¹⁷

Het koppelen van een leeftijdsgrens van 30 jaar aan het recht op een studietoelage heeft bovendien geen kennelijk onevenredige gevolgen. De leeftijdsgrens is ruim genoeg bemeten om jongvolwassenen in staat te stellen om – zo zij dit wensen – zeer lang te studeren zonder hun recht op een studietoelage te verliezen. Ook de langste universitaire studie, geneeskunde met een master-na-master in de specialistische geneeskunde,¹⁸ kan in die tijdspanne worden afgerond door iemand die op zijn achttiende begint te studeren. Door de leeftijdsgrens pas op 30 jaar te stellen, geeft de decreetgever aan mensen die na hun dertigste levensjaar nog (eventueel bijkomende) hogere studies zouden willen gaan doen tegelijk ook een voldoende lange termijn om op de arbeidsmarkt of anderszins de nodige inkomsten te verwerven die hen in staat moeten stellen om zelf hun studies te bekostigen en in hun onderhoud te voorzien. Een studietoelage dekt hoe dan ook slechts een deel van de studie- en onderhoudskosten van de student. Voor het academiejaar 2025-2026 bedraagt een volledige studietoelage in beginsel 3.085,91 euro voor niet-kotstudenten en 5.141,52 euro voor kotstudenten.¹⁹ Het is niet kennelijk onredelijk om te verwachten van studenten ouder dan dertig jaar dat zij die bedragen gespaard zouden hebben om zelf hun studies te bekostigen, zeker nu er ook andere

¹⁴ Art. 2.3, 3°, Wet studiefinanciering 2000 (tot 30 jaar).

¹⁵ Art. D821-1 Code de l'éducation; Circulaire van 28 maart 2025, <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/bo/2025/Hebdo15/MENS2508577C> (tot 28 jaar).

¹⁶ Bundesausbildungsförderungsgesetz (BaföG), § 10 (tot 45 jaar).

¹⁷ Art. 3, lid 1, tweede alinea, van bijlage VII bij Verordening n o. 31 (E. E. G.), 11 (E. G. A.), tot vaststelling van het statuut van de ambtenaren en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

¹⁸ De basisopleiding geneeskunde duurt zes jaar (drie bachelorjaren, drie masterjaren); de master-na-master nog vier tot zes jaar, afhankelijk van het specialisme.

¹⁹ <https://www.vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/studietoelage/bedrag>. Zie ook art. 51 decreet van 8 juni 2007.

maatregelen bestaan die de financiële last voor studenten verlichten (zie hieronder).

Bovendien heeft iemand die na zijn dertigste hogere studies wil doen de mogelijkheid om zich in te schrijven als werkstudent, een statuut dat zeer populair is bij vooral oudere studenten. Voor werkstudenten heeft de Vlaamse overheid een reeks aparte maatregelen uitgewerkt die de combinatie werken en studeren moeten vergemakkelijken, zoals het Vlaams opleidingsverlof (VOV). Met het VOV heeft een werknemer in de privésector het recht om afwezig te zijn op het werk voor het volgen van een opleiding, en dat met behoud van loon (eventueel beperkt tot een bepaald maximum). Daarnaast kunnen werkstudenten uit de privé ook tijdskrediet opnemen, met een onderbrekingsuitkering van de RVA, eventueel aangevuld met nog een extra aanmoedigingspremie, het Vlaams opleidingskrediet. Studenten die bij de overheid werken kunnen dan weer loopbaanonderbreking nemen en eveneens een uitkering krijgen (bv. het Vlaams Zorgkrediet). Onder bepaalde voorwaarden kan ook een beroep worden gedaan op opleidingscheques van de Vlaamse overheid of op de kmo-portefeuille ter bekostiging van de opleidingskosten.

Daarbij komt dat studenten recht hebben op allerlei kortingen die de kosten van hun levensonderhoud helpen te beperken (bv. voor openbaar vervoer en huur of aankoop van fietsen, aankoop van een laptop, aankoop van boeken, studentenrestaurants van de universiteit, sport en cultuur, etc.).

Tevens mag niet uit het oog worden verloren dat artikel 24, § 3, van de Grondwet de kosteloosheid van het onderwijs slechts garandeert tot het einde van de leerplicht én dat het in Vlaanderen goedkoper is om hoger onderwijs te volgen dan in de meeste ons omringende landen. De inschrijvingsgelden aan Nederlandse universiteiten zijn aanzienlijk hoger dan in Vlaanderen (meer dan het dubbele), en ook de kosten voor studiemateriaal en studentenhuysvesting zijn in Nederland doorgaans hoger. In Frankrijk verschillen de inschrijvingsgelden dan weer sterk naar gelang de onderwijsinstelling. Aan Engelse universiteiten is het inschrijvingsgeld bijzonder hoog in vergelijking met in Vlaanderen.

Alternatieve maatregelen om, in een context waarin begrotingsdiscipline aan de dag moet worden gelegd en gezonde overheidsfinanciën moeten worden nagestreefd, de publieke investeringen in het hoger onderwijs te optimaliseren, zouden een grotere groep treffen of minder sociaal zijn en dus het nagestreefde doel niet even goed kunnen bereiken als de leeftijdsgrens. Te denken valt bijvoorbeeld aan een verlaging van de studietoelage voor iedereen die ervoor in aanmerking komt, of een verstrenging van de financiële voorwaarden voor de studietoelage (bv. een verlaging van de maximale inkomensgrenzen). Ook andere mogelijke maatregelen, zoals een verhoging van het inschrijvingsgeld aan de Vlaamse hogescholen en universiteiten, zouden een veel grotere groep (potentiële) studenten treffen.

Tot slot is het aantal huidige studenten dat door de invoering van de leeftijdsvoorwaarde wordt geraakt, beperkt. Op dit moment zijn slechts +/- 5 % van alle studenten die een studietoelage ontvangen, 30 jaar of ouder. In absolute cijfers gaat het om +/- 3800 studenten op een totaal +/- 71530 studenten die

een studietoelage ontvangen. De impact op die studenten wordt bovendien op verschillende manieren gemilderd of zelfs helemaal vermeden:

- 1200 van de 3800 studenten die door de leeftijdsvoorwaarde geen studietoelage meer zullen kunnen krijgen (+/- 32 %), zijn momenteel bezig aan hun laatste academiejaar en zouden dus sowieso uitstromen; zij worden derhalve in de praktijk niet geraakt door de nieuwe voorwaarde (tenzij ze na hun afstuderen nog een andere studie zouden willen aanvatten);
- van de overblijvende groep studenten (+/- 68 % van 3800) is er een groot aandeel VDAB-studenten; studenten die een door VDAB erkende beroepsopleiding, studie of stage volgen, genieten dankzij de VDAB een volledig kosteloze opleiding; de VDAB betaalt hun inschrijvingsgeld en betaalt de kosten van hun leermateriaal, hun vervoerskosten en de kosten voor kinderopvang terug; door de VDAB erkende opleidingen bieden een grote kans op werk (het gaat namelijk steeds om knelpuntberoepen); ook VDAB-studenten worden in de praktijk dus niet getroffen door de invoering van de leeftijdsgrens voor de studietoelage;
- de resterende groep studenten die wél geraakt wordt door de leeftijdsvoorwaarde, kan nog steeds genieten van een verlaagd studiegeld (d.w.z. inschrijvingsgeld) bij hun onderwijsinstelling, het zogenaamde 'beurstarief', overeenkomstig artikel I.3, 14°, van de Codex Hoger Onderwijs (met name punt b));²⁰ een beurstariefstudent betaalt slechts 136,50 euro inschrijvingsgeld, bij inschrijving voor een bachelor- of masteropleiding, terwijl het inschrijvingsgeld voor niet-beurstariefstudenten 1157,00 euro bedraagt;²¹ bovendien kunnen de door de maximale leeftijdsgrens getroffen studenten een beroep doen op de STUVO-middelen van hun onderwijsinstelling; dit zijn middelen die de Vlaamse Gemeenschap toekent voor de studentenvoorzieningen (STUVO's) van hogescholen en universiteiten, om sociaal kwetsbare studenten financieel te ondersteunen bij het bekostigen van hun studies; in totaal zal de Vlaamse Gemeenschap in 2026 meer dan 67 miljoen euro aan STUVO-middelen toekennen aan alle hogescholen en universiteiten samen.

Om al die redenen, meent de decreetgever dat het gecreëerde verschil in behandeling op grond van leeftijd redelijk verantwoord is. Bovendien meent de decreetgever dat het niet noodzakelijk is om in een overgangsmaatregel te voorzien voor studenten die hun hogere studies reeds hebben aangevat en die tijdens hun studies de leeftijd van dertig jaar zullen bereiken.

²⁰ Overeenkomstig die bepaling is een "beurstariefstudent" een student die:

a) *studiefinanciering ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap, of;*
b) *voldoet aan de voorwaarden, bepaald in artikel 9 van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap, en beantwoordt aan de financiële criteria voor het verkrijgen van een studiefinanciering in de Vlaamse Gemeenschap, of*
c) *onderdaan is van een staat behorende tot de Europese Economische Ruimte en beantwoordt aan de financiële criteria voor het verkrijgen van een studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap, of*
d) *een DGOS-bursaal, een BTC-bursaal of een bursaal in de programma's van de ontwikkelingssamenwerking van de Vlaamse Interuniversitaire Raad is.*

²¹ Tarieven voor academiejaar 2025-2026.

In zoverre de Inspectie van Financiën meent dat artikel 23 van de Grondwet geschonden zou zijn, is de decreetgever van oordeel dat de invoering van de leeftijdsvoorwaarde het bestaande beschermingsniveau niet aanzienlijk vermindert. Hoe dan ook is de leeftijdsvoorwaarde redelijk verantwoord, om de redenen die hierboven zijn vermeld, zodat er geen schending van de standstill-verplichting uit artikel 23 van de Grondwet voorligt.”

Artikel 121 tot en met 127

Artikel 24 van hetzelfde decreet bepaalt dat het aantal studiepunten dat een student minstens moet opnemen per academiejaar om in aanmerking te komen voor een studietoelage. In het kader van de besparingen wordt dit aantal verhoogd van 27 studiepunten naar 54. Tegelijkertijd worden de categorieën van studenten die hierop een uitzondering krijgen uitgebreid, namelijk met de studenten die een erkend statuut hebben verkregen volgens 6 categorieën. De Vlaamse Regering bepaalt de modaliteiten om het verkregen hebben van deze statuten te bewijzen en de wijze waarop deze gegevens worden meegedeeld aan de bevoegde dienst van de Vlaamse overheid.

Studenten die voldoen aan de financiële voorwaarden om een studietoelage te ontvangen, maar te weinig studiepunten opnemen blijven 'beurstariefstudenten' en zullen dus nog steeds in aanmerking komen om het lager studiegeld te betalen.

Een beurstariefstudent is een student die

- een studietoelage ontvangt of
- die wel aan de financiële criteria en de nationaliteitsvoorwaarde (of onderdaan van een EER-lidstaat is) voldoet om een studiebeurs te ontvangen, maar die niet aan de andere gestelde voorwaarden voldoet, of
- een DGOS-bursaal, een BTC-bursaal of een bursaal in de programma's van de ontwikkelingssamenwerking van de Vlaamse Interuniversitaire Raad is.

Door het verhogen van het aantal studiepunten als voorwaarde om in aanmerking te komen voor een studietoelage, zal het aantal studenten die een studietoelage ontvangen dalen.

Om het effect van deze daling op de financieringsbonus voor beursstudenten die is voorzien in de berekening van de financiering voor hogeronderwijsinstellingen te vrijwaren, wordt deze in de toekomst voorzien voor 'beurstariefstudenten' in plaats van voor 'beursstudenten'.

Band met de begroting

In het kader van afspraken naar aanleiding van de besparingen wordt met deze maatregelen een besparing van 33.884.600 euro gerealiseerd.

We maken een schatting over de impact van deze maatregelen op basis van gegevens over de toekenning van de studietoelagen voor het academiejaar 2024-2025. Daaruit blijkt dat:

- Er een toelage werd toegekend aan ongeveer 3.800 studenten die 30 jaar of ouder waren op 31 december 2024. Dit voor een totaalbedrag van 9,3 miljoen euro (exclusief de 'participatietoelage student' die vanaf 2025-2026 reeds werd afgeschaft)
- Er een toelage werd toegekend aan ongeveer 16.400 studenten, jonger dan 30 jaar, met minder dan 54 opgenomen studiepunten in financierbare opleidingen, en die niet in hun diplomajaar zaten of een uitzondering kregen omwille van ziekte. Dit voor een totaalbedrag van 29,6 miljoen euro (exclusief de 'participatietoelage student' die vanaf 2025-2026 reeds werd afgeschaft)

Op basis van de gegevens van 2024-2025 zouden deze maatregelen een impact hebben op 20.200 beursstudenten die niet meer in aanmerking zouden komen, voor een totaalbedrag van 38,9 miljoen euro.

De impact van de uitzonderingen op het opnemen van minder dan 54 studiepunten kan (nog) niet worden becijferd. De data die hiervoor nodig zijn, zijn vandaag niet beschikbaar of onvolledig. Om deze uitzonderingen te kunnen voorzien, werd daarom voldoende budgettaire ruimte voorzien ten aanzien van de beoogde besparing.

Afdeling 18. Financieringsvoorwaarden niet-EER-studenten

Artikel 128

Dit artikel aligneert de nationaliteitsvoorwaarden voor de financierbaarheid van niet-EER-studenten met de nationaliteitsvoorwaarden voor het vragen van verhoogd studiegeld zoals bepaald in artikel II.215, eerste lid, 1° tot en met 9°. Op die manier kunnen instellingen een verhoogd studiegeld vragen aan de niet-EER-studenten die niet financierbaar zijn, indien ze niet tot één van de uitzonderingscategorieën behoren conform artikel II.215.

Dit artikel bepaalt de manier waarop de financierbaarheid van niet-EER-studenten zal worden meegenomen in de financieringsberekening van hogeronderwijsinstellingen vanaf begrotingsjaar 2026. Op deze manier geven we ook uitvoering aan de 2%-regel.

Voor begrotingsjaar 2026 wordt het budget van 30.935.000 euro bepaald op basis van het aandeel van de financieringspunten die gegenereerd worden door niet-EER-studenten in de academiejaren 2019-2020 tot en met 2023-2024. Vanaf begrotingsjaar 2027 wordt dit macrobudget jaarlijks berekend op basis van het aandeel van de financieringspunten die gegenereerd worden door de opgenomen studiepunten van niet-EER-studenten in het vijfjaarlijks gemiddelde.

We maken voor de berekening van dit bedrag gebruik van de gemiddelde waarde per financieringspunt per finaliteit, waarbij het aandeel financieringspunten wordt bepaald door het percentage van opgenomen studiepunten van niet-EER-studenten die niet behoren tot de categorieën, vermeld in artikel II.215, eerste lid, 2° tot en met 9°, in de academiejaren t-7/t-6 tot en met t-3/t-2, in die mate dat het boven de 2% ligt per instelling.

Deze bedragen worden vanaf begrotingsjaar 2026 in mindering gebracht op de werkingsuitkeringen van de hogescholen en universiteiten telkens per instelling en per finaliteit.

Bij de inschrijving van niet-EER-studenten vragen de instellingen vanaf academiejaar 2026-2027 de nodige stavingsdocumenten op om na te gaan of zij tot één van de uitzonderingscategorieën behoren zoals bepaald in artikel II.215, eerste lid, 2° tot en met 9°, in functie van het bepalen van het inschrijvingsgeld.

De regeringscommissarissen controleren jaarlijks de lijst van niet-EER-studenten per instelling die met een uitzonderingsgrond worden ingeschreven en stellen AHOVOKS hiervan op de hoogte zodat dit in rekening gebracht kan worden in de toepassing van de 2%-regel.

Afdeling 19. Hertellingen nooddecreet Oekraïne stopzetten vanaf 1 januari 2026

Algemene toelichting

De hertellingen in het kader van de Oekraïncrisis in het basis- en secundair onderwijs worden met ingang van 1 januari 2026 stopgezet.

Impactanalyse Kinder- en Jongereneffectrapport (JoKER)

In het kader van de Oekraïncrisis werden hertellingen voorzien voor het basis- en secundair onderwijs. Er werd voorzien in bijkomend werkingsbudget en omkadering. Dit bijkomend werkingsbudget en omkadering diende ertoe om leerlingenstijgingen als gevolg van instroom van Oekraïense leerlingen en andere anderstalige nieuwkomers ook onmiddellijk te honoreren in de 'reguliere' omkadering. Voor de specifieke omkadering is er reeds een systematiek waardoor deze onmiddellijk mee evolueert met de instroom. Voor de reguliere financiering gebeurt de berekening op basis van de leerlingenaantallen in het vorige schooljaar.

Momenteel is er een dalende instroom van Oekraïense leerlingen. Vanaf 1 januari 2026 worden deze middelen daarom niet meer toegekend. De middelen die dit schooljaar, 2025-2026, reeds toegekend werden door de instroom in de eerste helft van het schooljaar blijven uiteraard toegekend. Scholen zullen dus op de reeds toegekende omkadering (op basis van de instroom tot en met 31/12/2025) kunnen blijven rekenen tot aan het einde van het schooljaar 2025-2026.

De bestaande organieke omkaderingsvormen (zoals de aanvullende lestijden voor anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs en de specifieke uren-leraar voor OKAN in het secundair onderwijs) blijven behouden. Het onthaalonderwijs voor Oekraïense leerlingen en andere anderstalige nieuwkomers kan dus blijven worden georganiseerd volgens de gebruikelijke systematiek.

De onderstaande tabel geeft het totale aantal ingeschreven leerlingen met Oekraïense nationaliteit of statuut van tijdelijk ontheemde weer. Het gaat dus niet enkel om leerlingen die dit schooljaar zijn ingestroomd.

Verdeling niveau volgens provincie

	kleuter	lager	secundair	Totaal
Antwerpen	741	1,507	1,510	3,758
Brussels Hoofdstedelijk Ge..	31	85	115	231
Limburg	175	440	458	1,073
Oost-Vlaanderen	334	734	804	1,872
Vlaams-Brabant	287	542	455	1,284
West-Vlaanderen	252	667	720	1,639
Totaal	1,820	3,975	4,062	9,857

De inhoud van deze maatregelen wordt besproken met de betrokken actoren zoals voorzien bij het programmadecreet.

In het kader van de Oekraïencrisis wordt per leerling die ressorteert onder een uitvoeringsbesluit van de Raad van de Europese Unie tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden in de zin van artikel 5 van de richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan een extra werkingsbudget toegekend van 150,7662 euro aan de centra voor leerlingenbegeleiding om de kosten te compenseren voor het onthaal en de begeleiding van Oekraïense vluchtelingen. Verder wordt er een extra werkingsbudget van 59,017 euro toegekend aan de permanente ondersteuningscellen die netoverstijgend samenwerken. De middelen worden ingezet voor de aanstelling van een technisch personeelslid met als doel alle CLB's netoverstijgend te ondersteunen in hun opdracht om die leerlingen te onthalen en te begeleiden, met aandacht voor een traumasensitieve werking en een gelijkgerichte aanpak. Dat personeelslid fungeert ook als aanspreekpunt voor de CLB's, de vertegenwoordigers van de centrumnetten CLB, de overheid en de

andere betrokken actoren op de leerlingenbegeleiding van de CLB's.

Momenteel is er een dalende instroom van Oekraïense leerlingen. Het bijkomend werkingsbudget voor de aanstelling van een technisch personeelslid om de CLB's te ondersteunen in hun opdracht, loopt ondertussen al 3 volledige schooljaren waarbij we mogen verwachten dat de CLB-sector ondertussen al expertise opgebouwd heeft in het traumasensitief onthalen en begeleiden van leerlingen en de nood aan bijkomende ondersteuning hierin beperkt is. Vanaf 1 september 2026 worden deze bijkomende middelen bovenop de reguliere omkadering en het reguliere werkingsbudget van de CLB-sector daarom niet meer toegekend.

Verantwoording per artikelnummer:

Artikel 129

Dit artikel heft de nog van toepassing zijnde regelingen op die aan scholen bijkomende omkadering en werkingsbudgetten toekende in het kader van de noodmaatregelen naar aanleiding van de Oekraïne-crisis. Ook de regeling waarbij AGION en het GO! middelen kunnen aanwenden voor de volledige subsidiëring en financiering van de realisatie van tijdelijke schoolinfrastructuur wordt opgeheven.

Artikel 130

Het betreft een technische aanpassing in de bepalingen rond de inwerkingtreding van het decreet. De opgeheven artikelen worden hier niet meer in vermeld.

Artikel 131

Dit artikel heft het extra werkingsbudget op voor de centra voor leerlingenbegeleiding voor het onthaal en begeleiding van Oekraïense vluchtelingen en heft het extra werkingsbudget op aan de permanente ondersteuningscellen voor de aanstelling van een technisch personeelslid. Met dit artikel wordt de hertelling voor de leersteuncentra in kader van de Oekraïne-crisis opgeheven.

Artikel 132

Met dit artikel wordt de subsidiëring van het onderwijs in de nooddorpen in kader van de Oekraïne-crisis opgeheven.

Hoofdstuk 8. Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

Afdeling 1. Algemene financiering van de gemeenten ter ondersteuning van een lokaal sociale-economiebeleid

Artikel 133

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse gemeenten vanaf 2026 een subsidie onder de vorm van een algemene financiering ontvangen. De subsidie bedraagt jaarlijks in totaal 17,3 miljoen euro.

Deze subsidie moet de gemeenten in staat stellen om een lokaal sociale-economiebeleid te voeren. Lokale besturen en de sociale-economiesector worden immers geconfronteerd met nieuwe en groeiende uitdagingen. Steeds meer mensen bevinden zich in een kwetsbare positie en hebben een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat om personen met een arbeidsbeperking, leefloongerechtigden, nieuwkomers, langdurig werkzoekenden, ...

Zij hebben nood aan gerichte ondersteuning en begeleiding richting een duurzame arbeidsmarktintegratie. De beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd zal

er bovendien toe leiden dat heel wat werkzoekende Vlamingen hun werkloosheidsuitkering zullen verliezen en mogelijk een beroep moeten doen op het OCMW voor financiële hulp en (maatschappelijke) begeleiding. Deze gewijzigde context versterkt de nood aan een krachtig lokaal antwoord en maakt de rol van lokale besturen en van de sociale economie belangrijker dan ooit.

Dankzij hun nabijheid en de mogelijkheid tot een geïntegreerde aanpak zijn lokale besturen goed geplaatst om deze uitdagingen effectief aan te pakken. De keuze om meer verantwoordelijkheid en middelen rechtstreeks en automatisch (zonder dossierlast of administratieve planlast) aan lokale besturen toe te kennen, versterkt hun bestuurskracht en autonomie in deze en biedt vertrouwen. Hierdoor kunnen zij hun beleid beter afstemmen op lokale noden en contexten, en krijgen ze de ruimte om eigen prioriteiten te bepalen zonder te worden beperkt door bovenlokale richtlijnen.

Concreet stelt dit lokale besturen in staat om, met minder administratieve lasten en meer beleidsvrijheid, gericht en efficiënter te investeren in de ondersteuning van mensen in een kwetsbare positie en met een afstand tot de arbeidsmarkt, in het bijzonder personen met een arbeidsbeperking en leefloongerechtigden. Tegelijk kunnen ze verder bouwen op bestaande expertise en partnerschappen binnen de lokale sociale economie, kunnen ze deze structureel verankeren en kan de huidige sociale tewerkstelling van kwetsbare doelgroepen veilig gesteld worden en dit allemaal in het kader van een versterkt lokaal sociale-economiebeleid.

Artikel 134

Dit artikel stelt de lijst met gemeenten en hun definitieve aandelen in de subsidie vast. Die lijst wordt als bijlage bij dit decreet gevoegd. Het is belangrijk dat de gemeenten, in functie van de opmaak van hun meerjarenplanning 2026-2031 voor de nieuwe lokale bestuursperiode en het bewaken en bewaren van het financieel evenwicht daarin, zekerheid hebben over de subsidiebedragen waarop zij de komende jaren recht hebben.

Om het subsidieaandeel per gemeente te bepalen werd het totale budget voor de verdeling opgedeeld in twee delen: 1) 14,981 miljoen euro van het budget wordt verdeeld over de gemeenten op basis van objectieve parameters en 2) het restbudget van 2,318 miljoen euro wordt verdeeld volgens een waarborgregeling.

Voor de berekening van de verdeling op basis van de objectieve parameters werd gebruik gemaakt van volgende bronnen:

Soort	Parameter	Berekening	Bron	Jaar
Doelgroep	Nieuwkomers +18 jaar	Aantal nieuwkomers per gemeente	Gemeentemonitor	2024
	Leefloongerechtigden	Aantal leefloongerechtigden per gemeente	Gemeentemonitor	2024
	PMAB	Aantal personen met een arbeidsbeperking per gemeente	Arvastat (VDAB)	2024
	Langdurig werkloos	Aantal langdurig werklozen per gemeente	Arvastat (VDAB)	2024
	Niet-beroepsactief	Aantal niet-beroepsactieve personen per gemeente	Gegevens ABB	2022
Omgeving	Inwoners	Het aantal inwoners per gemeente	Gemeentemonitor	2024
	Oppervlakte	Vierkante kilometer per gemeente	Gemeentemonitor	2024
	Vestigingen tertiaire sector	Vestigingen in de tertiaire sector per gemeente	Gemeentemonitor	2022
	Vestigingen tertiaire sector	Vestigingen in de quataire sector per gemeente	Gemeentemonitor	2022

Voor gedetailleerde duiding bij de gehanteerde definities verwijzen we naar de bijlage 'rekenvoorbeeld gemeente Peer'.

1. Verdeling op basis van objectieve parameters – 14,981 miljoen euro (86,60 %)

Het grootste deel van het budget, namelijk 14,981 miljoen euro (86,60 %), wordt verdeeld op basis van een set van objectieve doelgroepparameters en omgevingsparameters. De verdeelmethodiek op basis van deze parameters zorgt ervoor dat de middelen objectief worden verdeeld over alle 285 gemeenten in Vlaanderen.

- 75% van dit bedrag wordt toegewezen op basis van de doelgroepparameters, waarbij elke doelgroepparameter voor 20% meetelt.
 - De verdeling volgens doelgroepparameters houdt rekening met de aanwezigheid van vijf types van kwetsbare groepen binnen een gemeente: de meerderjarige nieuwkomers, de leefloongerechtigden, de personen met een arbeidsbeperking, de langdurig werkzoekenden zonder werk en de niet-beroepsactieve personen.
 - Lokale besturen spelen een cruciale rol in het ondersteunen van mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Dankzij hun nabijheid en integrale aanpak kunnen zij drempels wegnemen via gerichte acties. De combinatie van actuele maatschappelijke uitdagingen — zoals een stijgend aantal mensen met multiproblematieken en de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd — versterkt de nood aan een lokaal beleid dat inzet op duurzame en inclusieve arbeidsmarktintegratie. De sociale economie biedt hierbij een sterk kader, omdat ze economische meerwaarde combineert met sociale impact en maatschappelijke relevantie.
 - De gekozen parameters fungeren als indicatoren voor de aanwezigheid van deze doelgroepen binnen het werkingsgebied van een lokaal bestuur. Hoe groter hun aandeel in de lokale bevolking, hoe dringender de noodzaak tot een sterk lokaal sociale-economiebeleid dat daarop inspeelt.
- Bij wijze van voorbeeld, voegen we de verdeling van het budget op basis van de doelgroepparameters voor de gemeente Peer toe (zie bijlage 'rekenvoorbeeld Peer' voor meer duiding bij de berekeningen).

Doelgroepparameters	Peer Vlaanderen	/ Weging	Resultaat
# nieuwkomers +18 jaar	0,00107	0,20	0,00021
# leefloongerechtigden	0,00163	0,20	0,00033
# personen met een arbeidsbeperking	0,00250	0,20	0,00050
# langdurig werkzoekenden zonder werk	0,00168	0,20	0,00034
# niet -beroepsactieve personen	0,00252	0,20	0,00050
Sommatie			0,00188
Te verdelen bedrag (in euro)			11.235.900,00
Bedrag Peer cfr doelgroepparameters (in euro)			21.123,49

Leeswijzer:

- Voor de leefloongerechtigden wordt de verhouding genomen tussen het aantal leefloongerechtigden in de gemeente Peer en het totaal aantal leefloongerechtigden in het Vlaams gewest. Die verhouding wordt vervolgens vermenigvuldigd met het wegingspercentage.

- Bij de andere 4 parameters volgen we dezelfde werkwijze. Wederom wordt de verhouding van het aantal van de individuele gemeente afgezet tegenover het aantal van heel Vlaanderen om dan een waarde te bekomen na de weging.
- Vervolgens worden de verschillende bekomen resultaten bij mekaar opgeteld. De bekomen waarde wordt dan vermenigvuldigd met het budget dat voorzien wordt om te verdelen aan de hand van de doelgroepparameters.
- 25% van de 14,981 miljoen euro wordt verdeeld op basis van de omgevingsparameters, met een weging van 50% per omgevingsparameter.
 - De verdeling houdt rekening met twee omgevingskenmerken bevolkingsdichtheid en het aantal vestigingen in de tertiaire en quartaire sector. Deze parameters geven aan in welke mate een regio nood heeft aan bijkomende maatschappelijke en sociale dienstverlening. In dunbevolkte gebieden is het aanbod vaak schaars of moeilijk toegankelijk. Ook regio's met weinig economische activiteit in de dienstensector hebben doorgaans een beperkt ondersteuningsnetwerk.
 - Daarom wordt het budget op dit vlak omgekeerd evenredig verdeeld: hoe lager de bevolkingsdichtheid en hoe beperkter het aanbod aan sociale en maatschappelijke dienstverlening, hoe groter het aandeel in de middelen. Op die manier wil men niet alleen de dienstverlening versterken, maar tegelijk ook de werkgelegenheid voor kwetsbare doelgroepen stimuleren in regio's waar dit het meest nodig is.
- Bij wijze van voorbeeld, voegen we de verdeling van het budget op basis van de omgevingsparameters voor de gemeente Peer toe (zie bijlage 'rekenvoorbeeld Peer' voor meer duiding bij de berekeningen).

Omgevingsparameters	Peer / Mortsel	Peer / Antwerpen	Som / Vlaanderen	Verhouding / Vlaanderen	Weging	Resultaat
inw / Topp (1)	0,05566					
# vestigingen tertiaire & quartaire sector (2)		0,01936				
1 - (1)	0,94434		236,12324	0,00400	0,50	0,002000
1 - (2)		0,9806400	275,23908	0,00356	0,50	0,001781
Sommatie						0,00378
Te verdelen bedrag (in euro)						3.745.300,00
Bedrag Peer (in euro)						14.161,39

Leeswijzer:

- Eerst wordt de bevolkingsdichtheid genomen van elke gemeente. Deze bevolkingsdichtheid wordt afgezet tegenover de gemeente met de hoogste bevolkingsdichtheid. Dat verschil wordt procentueel uitgedrukt ten opzichte van de som van alle verschillen.
- Een gelijkaardige redenering wordt gevolgd bij de vestigingen van tertiaire en quartaire bedrijven. Per gemeente wordt het aantal vestigingen in de tertiaire en quartaire sector geteld. Dit aantal wordt tegenover het aantal van de gemeente met de meeste vestigingen gezet. Deze verhouding wordt wederom in vermindering gebracht van 1.
- Vervolgens wordt voor beide waarden de verhouding gemaakt ten opzichte van de som van alle waarden van alle gemeenten in Vlaanderen.

- Deze twee getallen worden vervolgens in verhouding gebracht met de gekozen weging van elk van de twee omgevingsparameters, met name elk 50%.
- Vervolgens worden de verschillende bekomen resultaten bij elkaar opgeteld. De bekomen waarde wordt dan vermenigvuldigd met het budget dat voorzien wordt om te verdelen aan de hand van de samenlevingsparameters.

2. Gewaarborgd budget – 2,318 miljoen euro (13,40 %)

Om de bestaande sociale tewerkstelling van kwetsbare doelgroepen te blijven waarborgen (vb. in de projecten van het aanvullend lokaal dienstenaanbod) en tegelijk de opgebouwde expertise en de waardevolle partnerschappen binnen de lokale sociale economie te behouden en te versterken, wordt de resterende 2,318 miljoen euro verdeeld volgens het principe van gewaarborgd budget. Zo zorgen we ervoor dat elke gemeente vanaf 2026 minstens het budget ontvangt dat men in 2025 ontving via de sectorale subsidie van de lokale regierol sociale economie en werk en de aanvullende lokale diensten (ALD). Deze aanpak biedt financiële stabiliteit en wordt gegarandeerd gedurende de lokale legislatuur van 2025 tot en met 2030. Zo creëren we de nodige ruimte en zekerheid om lokale sociale-economie-initiatieven verder te ontwikkelen en hun maatschappelijke impact te bestendigen.

Concreet komt het er op neer dat:

- Het waarborggedeelte wordt toegevoegd aan de subsidie van die gemeenten die bij een loutere verdeling van het budget op basis van de doelgroep- en omgevingsparameters budget zouden verliezen ten opzichte van het budget dat ze ontvingen in 2025.
 - Bij wijze van voorbeeld voegen we de berekening van het waarborggedeelte toe voor de gemeente Peer. Het gaat hier om een gewaarborgd budget van 10.165, 68 euro.
- De gemeente Peer ontvangt in principe 35.284,88 euro op basis van objectieve criteria, waarvan 21.123,49 euro op basis van doelgroepparameters en 14.161,39 euro op basis van omgevingsparameters.
 - Via de sectorale subsidie van de lokale regierol sociale economie en werk en de aanvullende lokale diensten (ALD) ontving Peer in 2024 echter meer middelen, met name 45.450,57 euro. Dit bedrag werd bekomen door het bedrag voorzien voor de overgangsmaatregel ALD voor 2025, vastgelegd in een besluit Vlaamse regering, op te tellen bij een bedrag dat elke gemeente in 2025 ontving voor de lokale regierol sociale economie en werk. Omdat dit laatste meestal intergemeentelijk werd opgenomen werd een verdeling gemaakt onder de deelnemende gemeenten binnen hetzelfde lokale regieverband.
 - Het verschil tussen wat de gemeente Peer ontving in 2024 (met name 45.450, 57 euro) en wat de gemeente zou ontvangen op basis van objectieve criteria (35.284,88 euro) wordt vervolgens overbrugd via een gewaarborgd budget van 10.165,68 euro voor de gemeente Peer.

- Om dit voor alle gemeenten met verlies te kunnen doen, is een totaal gewaarborgd budget gevrijwaard van 2,318 miljoen euro.
- De precieze verhouding tussen het gedeelte op basis van de objectieve parameters en het (vooraf) gewaarborgde gedeelte werd tot stand gebracht via een cijfermatige praktijkgerichte berekeningsmethode waarbij het gedeelte van objectieve verdeling steeds het overwicht neemt op het gedeelte van de waarborg-regeling. Uiteindelijk wordt 86,60% van het budget van 17,3 miljoen euro verdeeld via objectieve criteria en 13,40% is voorbehouden voor een gewaarborgd deel.

Artikel 135

Met de subsidie wil de Vlaamse Regering de lokale bestuurskracht versterken en de Vlaamse gemeenten op een duurzame wijze financiële ruimte geven. De subsidie wordt daarom gekwalificeerd als een aanvullende algemene financiering, naast het Gemeentefonds. Dit komt tegemoet aan het bestuursmodel, dat uitgaat van het principe van een zo ruim mogelijke lokale autonomie.

Binnen de beschikbare middelen kan geïnvesteerd worden in een lokaal sociale-economiebeleid (cfr. de artikelen tot wijziging van het decreet van 22 maart 2024 betreffende de ondersteuning van de sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen).

Artikel 136

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 137

Het Departement WEWIS zal de lokale besturen blijven stimuleren om hun investeringen in een lokaal sociale economie-beleid te rapporteren via de bestaande BBC-DR codes van de lokale regierol sociale economie en werk (WSE-LR1, WSE-LR2, WSE-LR3, WSE-LR4) en ALD (WSE-ALD). Zo blijft de inzet van de rechtstreeks toegekende middelen ook financieel en beleidsmatig zichtbaar en opvolgbaar. Het Departement WEWIS zal de rapporteringen via deze codes systematisch monitoren.

Na twee jaar, in de loop van 2028, zal het Departement WEWIS een monitoring houden om in kaart te brengen hoe de middelen sociale economie, in het bijzondere deze van de ALD (aanvullende lokale diensten) en van de lokale regierol sociale economie en werk, besteed werden in het kader van het lokaal sociale-economiebeleid.

Artikel 138 tot en met 141

Naar aanleiding van de beleidsbeslissing om alle lokale besturen vanaf 2026 te ondersteunen via een algemene financiering en niet meer via een sectorale financiering vanuit het Departement WEWIS, wordt het decreet van 22 maart 2024 betreffende de ondersteuning van de sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen aangepast. Met 'lokale besturen' wordt bedoeld: de gemeenten, de OCMW's en de intergemeentelijke samenwerkingen (cfr. Decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur)

De artikelen 138, 139, 140 en 141 regelen deze aanpassing en zorgen ervoor dat het decreet in lijn komt met de omzetting van de sectorale subsidies van de lokale regierol sociale economie en werk en van de aanvullende lokale diensten (ALD) in algemene financiering. De focus ligt op een meer algemene en toekomstgerichte basis voor lokale besturen om werk te maken van een lokaal sociale-economiebeleid.

De voorgestelde wijzigingen situeren zich binnen hoofdstuk 7 van het decreet, dat gericht is op het bevorderen van sociale economie en werkgelegenheid op lokaal niveau.

- Het huidige artikel 14 bepaalt de contouren van de lokale regierol op vlak van sociale economie en werk, die aan lokale besturen wordt toegekend.
- Het huidige artikel 15 bevat bepalingen over de ondersteuning in kader van aanvullende lokale diensten (ALD) als instrument binnen het lokale sociale-economiebeleid.

De specifieke wijzigingen worden hieronder toegelicht:

- Het opschrift van hoofdstuk 7 wordt gewijzigd in 'Bevorderen van het lokaal sociale-economiebeleid', hetgeen aansluit bij de beleidsbeslissing en tevens de inhoud van de beleidsdoelstelling nauwkeuriger weerspiegelt (zie artikel 138)
- De huidige artikelen 14 en 15 worden opgeheven en vervangen door een nieuw artikel 14 dat voorwaarden- en rapporteringsvrij is en een brede kapstok voor lokale besturen biedt om in te zetten op een lokaal sociale-economiebeleid. De besturen kunnen hierin een lokale regierol (blijven) waarmaken door een lokale beleidsvisie en beleidsdoelstellingen te ontwikkelen, samenwerking en afstemming te stimuleren tussen alle betrokken lokale partners en door diensten van algemeen economisch belang te (laten) ontplooiën. Op die manier bevorderen we de duurzame tewerkstelling van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt (zie artikel 140 en 141)
- Lokale besturen die investeren in een lokaal sociale-economiebeleid zullen nog steeds gebruik kunnen maken van de bestaande BBC-DR codes van de lokale regierol sociale economie en werk (WSE-LR1, WSE-LR2, WSE-LR3, WSE-LR4) en ALD (WSE-ALD). Zo blijft de inzet van de rechtstreeks toegekende middelen ook financieel en beleidsmatig zichtbaar en opvolgbaar. WEWIS zal het gebruik van de desbetreffende BBC-codes stimuleren en opvolgen.
- Vanuit het Departement WEWIS bieden we tevens, op basis van een regelmatige noden- en behoeftenbevraging, vanaf 2026 een doelgericht ondersteuningsaanbod aan ten aanzien van lokale besturen. Dit aanbod omvat informerende, sensibiliserende en ondersteunende initiatieven (datadeling, intervisie, netwerking, ...).
- Zo zal het Departement WEWIS de vinger aan de pols houden op vlak van welke initiatieven er genomen worden op vlak van het lokaal sociale-economiebeleid en bieden we stimulansen om de maatschappelijk belangrijke dienstverlening en (sociale) tewerkstelling (via ALD) te garanderen. We zorgen er zo ook voor dat de uitgewerkte initiatieven kwaliteitsvol verlopen en aansluiten bij zowel de Vlaamse als de lokale noden en doelstellingen.
- Dit nieuwe artikel 14 (zie artikel 140) biedt een toekomstgerichte, juridische basis voor de Vlaamse Regering om in de toekomst lokale besturen ook sectoraal te blijven ondersteunen in een diversiteit aan acties: vb. bij het opnemen van een lokale regierol sociale economie en werk, bij het uitbouwen van een aanvullend lokaal dienstenaanbod, het ondersteunen van acties om personen met een afstand tot de arbeidsmarkt en leefloongerechtigden te activeren, in het stimuleren van initiatieven om de samenwerking tussen reguliere en sociale economie te versterken, promotie van acties ivm sociale clausules en voorbehouden betrekkingen voor sociale economie in overheidsopdrachten,...

Artikel 142

Gelet op de decretale wijzigingen op het vlak van de lokale regierol werk en sociale economie en gelet op het feit dat er vanuit het Departement WEWIS momenteel

geen sectorale subsidies (en voorwaarden) meer gekoppeld worden aan de lokale regierol, wordt het besluit van de Vlaamse Regering van 29 april 2022 tot bepaling van de regierol van de gemeenten op het vlak van sociale economie en werk opgeheven.

Band met de begroting

Het budget van 17,3 miljoen euro ontstaat door de samenvoeging van twee sectorale subsidies: enerzijds de subsidie voor de lokale regierol sociale economie en werk ter waarde van 3 miljoen euro, afkomstig van begrotingsartikel TB0-1THC2TA-WT, en anderzijds de subsidie voor aanvullende lokale diensten (ALD) van 14,3 miljoen euro, afkomstig van begrotingsartikel TB0-1THC2UF-WT.

Afdeling 2. Verhoging plafond invoering retributie voor arbeidskaarten en arbeidsvergunningen in het kader van aanvragen gecombineerde vergunning

Artikel 143

Momenteel wordt er door de Vlaamse Overheid geen retributie gevraagd voor de aanvraag van een toelating tot arbeid in het kader van de gecombineerde vergunning. De wet voorziet dat er een vergoeding kan gevraagd worden aan de aanvrager op heden (maximum 12 euro), maar deze mogelijkheid werd door de verschillende gewesten nooit ten uitvoer gebracht.

Voor het verhogen van de retributie wordt artikel 8 §3 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers aangepast. Het plafond van de vergoeding wordt verhoogd tot 250 euro, met jaarlijkse indexatie.

Band met de begroting

De ontvangst van de retributie zal aangerekend worden op begrotingsartikel TB0-9TAXTZZ-OW – ontvangsten begrotingsfonds. Dit Fonds werd opgericht bij artikel 29 van het decreet van 1 juni 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2012.

De uitgaven op het Fonds worden aangerekend op begrotingsartikelen TB0-1TAE4ZZ-WT en TB0-1TAX4AZZ-LO.

Afdeling 3. Uitbreiding begrotingsfonds WEWIS tot de retributie in kader van tewerkstelling buitenlandse werknemers

Artikel 144 en 145

Naar analogie met de regelgeving beroepskaarten, beogen we vanaf 1 januari 2026 voor elke aanvraag van een toelating tot arbeid in kader van de gecombineerde vergunning in Vlaanderen, een retributie te vragen.

De retributie voor het bekomen van een toelating tot arbeid als deel van de gecombineerde vergunning dekt de administratieve verwerking en de controle door de gewestelijke overheid. Deze retributie laat de Vlaamse Overheid toe ook in de toekomst een verkorte doorlooptijd voor gecombineerde vergunningen te waarborgen. De bijdrage dekt de administratieve kosten en maakt investeringen mogelijk in extra capaciteit voor een kwaliteitsvolle dossierbehandeling, moderne technologie en IT-systemen die de controles verbeteren en vergemakkelijken en fraude efficiënter opsporen. Zo beschermen we buitenlandse werknemers beter tegen uitbuiting en beschermen we onze Vlaamse bedrijven tegen oneerlijke concurrentie.

Om deze redenen wordt het begrotingsfonds uitgebreid. Artikelen 144 en 145 regelen deze uitbreiding.

De specifieke wijzigingen worden hieronder toegelicht:

- Het opschrift van hoofdstuk 3 wordt gewijzigd in 'Fonds voor de uitvoering van EU-projecten, bijzondere opdrachten en de retributie voor de tewerkstelling van buitenlandse werknemers' wat de inhoud van het begrotingsfonds nauwkeuriger weerspiegelt.
- In artikel 29 wordt de naam van het Departement 'Werk en Sociale Economie' overal gewijzigd naar het Departement 'Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie'.
- In hetzelfde artikel wordt het begrotingsfonds aan de ontvangstenzijde uitgebreid om ook de inkomsten van de retributie voor de tewerkstelling van buitenlandse werknemers te omvatten.
- In hetzelfde artikel wordt het begrotingsfonds aan de uitgavenzijde uitgebreid om ook de uitgaven die gepaard gaan met de administratieve afhandeling van aanvragen voor de tewerkstelling van buitenlandse werknemers te omvatten.

Band met de begroting

De ontvangst van de retributie zal aangerekend worden op begrotingsartikel TB0-9TAXTZZ-OW – ontvangsten begrotingsfonds. Dit Fonds werd opgericht bij artikel 29 van het decreet van 1 juni 2012 houdende bepalingen tot aanpassing van de begroting 2012. Het toepassingsgebied van het begrotingsfonds wordt uitgebreid. De besteding van de op het begrotingsfonds ontvangen retributies wordt aangerekend op de begrotingsartikelen TB0-1TAE4ZZ-WT (werking) en TB0-1TAX4ZZ-LO (lonen).

In de conceptnota 'Verscherpt en geïntegreerd arbeidsmigratiebeleid', goedgekeurd door de Vlaamse regering op 9 mei 2025, wordt het bedrag van de retributie vastgelegd op 200 euro per aanvraag gecombineerde vergunning. Dit bedrag zal jaarlijks geïndexeerd worden.

Op basis van dit bedrag, wordt voor de komende jaren de inkomsten en uitgaven als volgt geraamd:

	Inkomsten retributie	Uitgaven IT – personeel Dienst Economische Migratie (DEM)
2026	2.164.800	Noden DEM: 158.274,17 Noden IT: 1.740.000 Totaal: 1.898.274,17
2027	3.247.200	Noden DEM: 383.488,5 Noden IT: 2.440.000 Totaal: 2.823.488,5
2028	3.247.200	Noden DEM: 383.488,5 Noden IT: 1.090.000 Totaal: 1.473.488,5

Detail raming uitgaven IT:

2026	1.200.000	verdere ontwikkeling VLAMA na de basislancering in Q2 2026 (mei 2026). (integratie van beroepen, ontsluiting extra databronnen zoals sociale schulden, e-mail integratie ...) (= 8 maanden van de jaarkost)
	240.000	opzet betalingssysteem retributie (Uniek Loket-betaalcomponent – VLAMa)
	150.000	aanpassingen aan uniek loket (EU richtlijn, functionele optimalisaties die nog steeds niet zijn uitgevoerd) - alignatie met VLAMa
	150.000	AI en fraudedetectie binnen economische migratie

	1.740.000	
2027	1.800.000	verdere ontwikkeling VLAMA (ontwikkeling van en integratie beroepskaarten, koppeling met e-dossier en administratieve geldboetes, ...)
	40.000	onderhoud betalingssysteem retributie en kost online betalingen
	300.000	ontsluiting en rapportering van de data - ondernemingsfoto
	150.000	aanpassingen aan uniek loket
	150.000	AI en fraudedetectie binnen economische migratie
	2.440.000	
2028	720.000	beperkte doorontwikkeling VLAMA (zowel voor TTA als BK), nazorg en onderhoud, interactie bouwstenen (40% van de ontwikkelkost owv eerste onderhoudsjaar) - definitieve afbouw oude applicatie
	40.000	onderhoud betalingssysteem retributie en kost online betalingen
	120.000	jaarlijkse rapportering en onderhoud data (40% initiële kost)
	150.000	aanpassingen en onderhoud uniek loket
	60.000	AI en fraudedetectie: nazorg en onderhoud
	1.090.000	

Detail raming personeel Dienst Economische Migratie: cfr. infra.

Afdeling 4. Begrotingsfonds VCF

Artikel 146

In paragraaf 1 wordt het Departement WSE gewijzigd in het Departement WEWIS vermits sinds 1 januari 2025 het Departement WSE en het Departement EWI overgegaan zijn in het Departement WEWIS.

In paragraaf 2 worden de inkomsten van het Fonds duidelijker omschreven. Het begrotingsfonds wordt gevoed vanuit het ontvangstenartikel TB0-9TDEAD-OW en vanuit het ontvangstartikel TB0-9TDEAD-OI.

Op het ontvangstenartikel TB0-9TDEAD-OW landen de terugvorderingen op de Vlaamse cofinanciering naar aanleiding van de tussentijdse of eindafrekening van ESF-projecten OP 2014-2020.

Op het ontvangstenartikel TB0-9TDEAD-OI landen de middelen die door het ESF-agentschap Vlaanderen vzw worden overgemaakt aan het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie ter ondersteuning van de implementatie en beheer van het ESF.

Om de beschreven middelen die worden overgemaakt vanuit de vzw ESF-Agentschap Vlaanderen correct te realiseren, vullen we deze aan als inkomstenbron in het artikel

Band met de begroting

Korte inhoud begrotingsartikel:

De begrotingsartikelen TB0-1TDE4AD-WT en TB0-1TDE4AD-IS bevatten middelen die aangewend worden voor de uitvoering van het Europees Sociaal Fonds.

Het betreft hier het begrotingsfonds van ESF dat aan ontvangstenzijde gevoed wordt vanuit de ontvangstenartikelen TB0-9TDEAD-OW en TB0-9TDEAD-OI.

Op het ontvangstenartikel TB0-9TDEAD-OW landen de terugvorderingen op de Vlaamse cofinanciering naar aanleiding van de tussentijdse of eindafrekening van ESF-projecten OP 2014-2020.

Op het ontvangstenartikel TB0-9TDEAD-OI landen de middelen die door het ESF-agentschap Vlaanderen vzw worden overgemaakt aan het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie ter ondersteuning van de implementatie en beheer van het ESF.

Via dit begrotingsfonds kunnen de ontvangsten opnieuw worden ingezet binnen het operationeel programma ESF+ 2021-2027.

Begrotingsopmaak 2026:

In functie van de uitvoering van het ESF+-programma 2021-2027 wordt in 2026 een vordering verwacht van 2.000 keuro krediet ten aanzien van het ESF-Agentschap Vlaanderen vzw, om aan de kredietbehoefte 2026 te voldoen.

Om de beschreven middelen die worden overgemaakt vanuit de vzw ESF-Agentschap Vlaanderen correct te realiseren, vullen we deze aan als inkomstenbron in het artikel.

Afdeling 5. Opheffing van de vermindering van de socialezekerheidsbijdragen verschuldigd voor de kunstenaars

Artikel 147 tot en met 149

Artikel 147 tot en met 149 voorzien in de opheffing van de doelgroepvermindering voor kunstenaars vanaf 1 april 2026.

De RSZ werd in de bijzondere wet van de zesde staatshervorming aangeduid als de federale operator voor het toekennen van de doelgroepverminderingen. Deze overheidsdienst zal zijn applicaties aanpassen om deze bepalingen uit te voeren en hanteert hiervoor een doorlooptermijn van 6 maanden.

Band met de begroting

De middelen voor de vermindering van de socialezekerheidsbijdragen voor kunstenaars bevinden zich op begrotingsartikel TB0-1TDE2QG-WT.

De stopzetting van de maatregel vanaf 1 april 2026 levert in 2026 een besparing op van 1.725.831 euro. Vanaf begrotingsopmaak 2027 zal de besparing op kruissnelheid zijn en 2.324.910 euro bedragen.

Motivatie bij datum inwerkingtreding in de toekomst

De RSZ werd in de bijzondere wet van de zesde staatshervorming aangeduid als de federale operator voor het toekennen van de doelgroepverminderingen. Deze overheidsdienst zal zijn applicaties moeten aanpassen om deze bepalingen uit te voeren en hanteert hiervoor een doorlooptermijn van 6 maanden. Deze doorlooptermijn rechtvaardigt de inwerkingtreding in de toekomst.

Afdeling 6. Opheffing van de transitiepremie

Algemene toelichting

In het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 werd de volgende ambitie opgenomen: We evalueren de diverse arbeidsmarktmaatregelen en structuren en houden daarbij rekening met de noden van de arbeidsmarkt. Waar nodig worden ze hervormd of stopgezet, zoals een aantal projectsubsidies en premies. Tegelijk ambieert het regeerakkoord een performante overheid te zijn die zich focust op haar kerntaken. Ze engageert zich om het afbouwen of stopzetten van bepaalde activiteiten na te gaan.

Uit eerdere evaluaties blijkt dat de transitiepremie gepaard gaat met sterke selectie-effecten waarbij de premie vnl. hooggeschoolde profielen bereikt en het bereik bij niet-uitkeringsgerechtigden zeer laag is. Dit suggereert dat er voornamelijk een groep bereikt wordt die met grote waarschijnlijkheid ook zonder incentive als ondernemer gestart zou zijn. Dit terwijl er ook nog een breder ondersteuningsaanbod is vanuit VLAIO om eenieder met ondernemersambities te ondersteunen.

Verantwoording per artikelnummer

Artikel 150

Dit artikel voorziet in de opheffing van de hoofdstukken 1, 2, 3, 3/1 en 4 van het decreet van 22 december 2017 houdende een premie om de transitie van werkzoekenden naar ondernemerschap te stimuleren per 1 januari 2026. Hoofdstuk 5 waarin de uitdoof van de werkhervattingstoeslag geregeld wordt blijft behouden.

Artikel 151

Dit artikel voorziet in een overgangsregeling voor de ondernemers die de transitiepremie aangevraagd hebben voor 1 januari 2026; zij blijven gerechtigd op de premie voor de duurtijd van de wettelijk voorziene toekenningsperiode.

Band met de begroting

De middelen voor de transitiepremie bevinden zich op het begrotingsartikel TB0-1TDE2QJ-WT.

Voor de opmaak van BO 2026 werd rekening gehouden met een totaal budget van 5.986 keuro voor de transitiepremie. Door stopzetting van de instroom in de maatregel op 1 januari 2026 wordt volgende besparing verwacht:

(keuro)	2026	2027	2028	2029
Bij ongewijzigd beleid	5.986	5.986	5.986	5.986
Besparing door stopzetting nieuwe instroom aanvragen 2026 = besparing	2.200	4.800	5.976	5.986
Benodigd budget	3.786	1.186	10	0

Afdeling 7. Beperking van de Hinderpremie Openbare Werken tot de sluitingspremie

Artikel 152

Dit artikel vervangt artikel 4 van het decreet van 15 juli 2016 houdende toekenning van een hinderpremie aan kleine ondernemingen die ernstige hinder ondervinden van openbare werken in het Vlaamse Gewest. De verwijzing naar het onderscheid tussen een hinderpremie A en hinderpremie B wordt daarmee opgeheven. Enkel hinderpremie B, welke de enige hinderpremie wordt, blijft behouden. Inhoudelijk blijven de voorwaarden ongewijzigd.

Artikel 153

Dit artikel heft artikel 5 van hetzelfde decreet op. Gelet op het feit dat hinderpremie A wordt opgeheven is een bepaling omtrent de steunintensiteit van deze premie niet langer relevant.

Artikel 154

Gezien het onderscheid tussen hinderpremie A en hinderpremie B wordt opgeheven wordt in artikel 5 de verwijzing naar hinderpremie B geschrapt en is er enkel nog sprake van 'de hinderpremie'.

Band met de begroting

Deze aanpassing kadert in de begrotingsopmaak 2026 waarbij de hinderpremie openbare werken wordt beperkt tot de sluitingspremie van 80 euro per dag ("Hinderpremie B"). De forfaitaire premie van 2.000 euro per dag ("Hinderpremie A") wordt afgeschaft.

Hoofdstuk 9. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Afdeling 1. Beperking van de universele participatietoelagen tot begunstigden van de sociale toelage

Artikel 155 tot en met 161

De universele participatietoelage wordt beperkt tot kinderen die recht geven op de sociale toelage voor de maand juli van het jaar in kwestie. Gelet op de kwalificatie van deze toelage als 'gezinsbijslag' moet bij deze beperking rekening gehouden worden met het standstill principe uit artikel 23 GW.

De standstill-verplichting impliceert dat twee elkaar in de tijd opvolgende algemene rechtsnormen globaal bekeken een gelijkwaardig niveau van bescherming moeten bieden, waarbij de nieuwe rechtsnorm het bestaande beschermingsniveau niet aanzienlijk kan doen dalen zonder dat redenen van algemeen belang dit zouden verantwoorden.

Dit principe verbiedt de overheid om maatregelen aan te nemen die een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van het in art 23 GW gewaarborgde recht zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang, maar zij ontkent hun niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd.

Het bedrag van de schoolbonus is echter relatief beperkt wanneer dit wordt afgezet tegenover het basisbedrag van de gezinsbijslagen. De impact op het niveau van sociale bescherming is bovendien minimaal doordat kinderen die recht hebben op de sociale toelage de toelage blijven ontvangen.

Om deze reden kan het algemene besparingstraject van de Vlaamse overheid als een reden van algemeen belang aanvaard worden om de aanpassing van de universele participatietoelage te verantwoorden.

De toekenning van de universele participatietoelage volgt de toekenning van de sociale toelage, waardoor ook de regels in geval van gelijkmatig verdeelde huisvesting en niet gelijkmatig verdeelde huisvesting van toepassing zijn.

Afdeling 2. Rekening houden met reserves bij de toekenning van subsidies

Artikel 162

Deze bepaling verankert de mogelijkheid voor subsidieverstrekkers in het beleidsdomein WVG om de hoogte van subsidies bij te stellen voor organisaties die in het verleden reserves hebben kunnen opbouwen met middelen verstrekt binnen het beleidsdomein.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering
en Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie,
Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid,
Samenleven, Integratie en Inburgering,
Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand,
Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding,
Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport,

Annick DE RIDDER

De Vlaamse minister van Brussel en Media,

Cieltje VAN ACHTER

